



## Η ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΝΕΑ ΤΑΞΙΣ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

**Η** κρίσις στίς σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί Πολιτείας, ὅπως ἐκτυλίσσεται τίς ἡμέρες αὐτές, δέν εἶναι πρωτοφανής στήν ἱστορία. Εἶναι μία ἀπό τίς πολλές κρίσεις στίς σχέσεις Ἐκκλησίας καί κοσμικῆς ἐξουσίας, πού συνέβαιναν ὁσάκις ἡ κοσμική ἐξουσία ἐξέφραζε μία «νέα τάξι πραγμάτων» πού ἀπειλοῦσε τήν ἐν Χριστῷ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων.

Στό παρελθόν ὁ κόσμος ἐγνώρισε διάφορες «νέες τάξεις πραγμάτων», πού συχνά συνέβαιναν καί ἐνίοτε τροποποιοῦσαν τό πολιτικό, τό κοινωνικό καί τό ἐκκλησιαστικό καθεστώς τῆς ἐποχῆς. Ἡ Ἐκκλησία ἔζησε ὑπό τό καθεστώς κάθε νέας τάξεως καί ἐπέζησε. Ἄλλοτε στίς κατακόμβες καί ἄλλοτε ἐλευθέρως, κατά περιόδους ἐν εἰρήνῃ καί κατά περιόδους ἐν αἰχμαλωσίᾳ. Στάθηκε ἀπέναντι στήν ἐκάστοτε νέα τάξι μέ κριτήριο τήν ποιμαντική τῆς εὐθύνης γιά τήν ἐν Χριστῷ σωτηρία τοῦ λαοῦ τῆς.

Ἡ Ἐκκλησία βιώνει ὡς σῶμα Χριστοῦ τά τραύματα πού τῆς προκαλοῦν οἱ ἐχθροί τῆς ἢ τίς περιποιήσεις πού τῆς προσφέρουν οἱ φίλοι τῆς. Δέχεται καί τά καρφιά τῶν σταυρωτῶν τῆς καί τά μῦρα τῶν μυροφόρων τῆς, ὅπως καί ὁ Χριστός. Ἡ μία «νέα τάξις» τήν ποτίζει ὄξος καί χολή, ἡ ἄλλη «νέα τάξις» τῆς προσφέρει ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος. Ἡ μία κραυγάζει «ἄρον, ἄρον

σταύρωσον αὐτήν», ἡ ἄλλη δοξολογεῖ «εὐλογημένη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

Γιά τό πρόσωπο τῆς σημερινῆς «νέας τάξεως» πολλά ἀντικρουόμενα λέγονται καί γράφονται ἀπό πολιτικούς, νομικούς καί δημοσιογράφους. Ἡ σημερινή «νέα τάξι πραγμάτων» γιά κάποιους φαίνεται πρόοδος καί ἐκσυγχρονισμός, γιά ἄλλους ὀπισθοδρόμησης καί ἐκβαρβαρισμός. Ὅμως ἡ διαφορά τῆς στάσεώς τῆς ἀπέναντι στήν Ἐκκλησία καί στόν ἄνθρωπο δείχνει καί τήν διαφορά τῆς «τάξεως». Προβληματίζεται ὁ ἄνθρωπος μέ τήν «νέα τάξι» ἢ τοῦ εἶναι ἀδιάφορη; Ἀναπαύεται ἢ ἀνησυχεῖ; Χαίρει ἢ Ἐκκλησία γιά τήν «νέα τάξι» ἢ ἀγωνιᾷ ἐξ αἰτίας τῆς;

Ὁ ἄνθρωπος προβληματίζεται σοβαρά. Ἀνησυχεῖ γιά τήν ἀνεργία πού διαρκῶς διογκοῦται. Ἀνησυχεῖ γιά τήν συγκέντρωση τῆς πολιτικῆς καί στρατιωτικῆς ἐξουσίας στό πρόσωπο ἑνός πλανητάρχου καί τῆς παγκοσμίου οἰκονομικῆς ἰσχύος στά χέρια τῶν ἐλαχίστων. Ἀνησυχεῖ γιά τά ἐπικίνδυνα παιχνίδια τῆς βιογενετικῆς. Ἀνησυχεῖ γιά τήν κακόβουλη χρησιμοποίησι τῆς τεχνολογίας τῆς πληροφορικῆς. Ἀνησυχεῖ, γιατί ἀπέναντι σέ ὅλα αὐτά τά προβλήματα στέκεται ἀπλῶς παρατηρητής, ἐπειδή μόνο κάποιοι ἀποφασίζουν ἐξ ὀνόματος του γι' αὐτά.

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ σήμερα ἐπίσης ἀγωνιᾷ. Ἀγωνιᾷ, γιατί τά πιό ἀστήρικτα μέλη τῆς κινδυνεύουν νά παραπληνηθοῦν ἀπό νεοφανεῖς ἀνατολικές καί δυτικές αἱρέσεις, πού ἡ «νέα τάξις» ἐπευλογεῖ καί προάγει. Ἀγωνιᾷ, γιατί ὄλο καί περισσότερο νέα παιδιά παρασύρονται στά ναρκωτικά, ἀπό τά ὁποῖα αὐτή μεθοδευμένα καί ὑποκριτικά ἀρνεῖται νά προστατεύσῃ. Ἀγωνιᾷ, γιατί οἱ κοινωνικοί θεσμοί ἀποχριστιανοποιοῦνται καί ὀδηγοῦν στό κοινωνικό χάος. Ἀγωνιᾷ, γιατί καινούριες νομοθεσίες νομιμοποιοῦν βαρεῖς ἁμαρτίες πού παροργίζουν τόν Θεό. Ἀγωνιᾷ, γιατί

ή Παιδεία κάνει τό νόημά της. Ἄγωνιᾶ, γιατί τό Ἔθνος ἀπορθοδοξοποιεῖται καί ἀφελιχνίζεται. Ἄγωνιᾶ, γιατί τά σύμβολα τοῦ Γένους ἀντικαθίστανται ἀπό χαμαίζηλες καί ἐπισφαλεῖς ἐπιδιώξεις, ὅπως τό εὐρώ καί τό χρηματιστήριο. Ἄγωνιᾶ, γιατί οἱ ἐθνικές ἐπιταγές μετωνομάζονται αἴφνης σέ ἐθνικισμό. Ἄγωνιᾶ, γιατί ἡ ἐθνική ἀξιοπρέπεια προσφέρεται δουλοπρεπῶς θυσία στόν βωμό τῆς παγκοσμιοποίησης. Ἄγωνιᾶ, γιατί ὑπερεθνικά μή Ὁρθόδοξα ἤ καί ἀντορθόδοξα κέντρα ἀποφασίζουν γιά τήν ζωή τοῦ λαοῦ της. Ἄγωνιᾶ, γιατί ὁ ὀλοκληρωτισμός τῆς «νέας τάξεως» ὑποκρίνεται ἀνθρωπισμό καί δημοκρατία. Ἄγωνιᾶ, γιατί οἱ Ὁρθόδοξοι λαοί εἶναι στό στόχαστρο τῶν «ἀνθρωπιστικῶν» της ἐπεμβάσεων. Ἄγωνιᾶ, γιατί οἱ ἡγέτες τῶν λαῶν δίνουν γῆν καί ὕδωρ προδίδοντας τοὺς λαούς πού τάχθηκαν νά ὑπηρετήσουν. Ἄγωνιᾶ, γιατί ψηλά καί στήν βάσι τῆς κοινωνικῆς ἱεραρχίας ὑπάρχουν κάποιοι πού δέν ἀγωνιοῦν γιά ὅλα αὐτά. Πιό πολύ ὅμως ἀγωνιᾶ, γιατί ἡ κατάσταση αὐτή ἀπομακρύνει σταθερά ἀπό τήν Ὁρθόδοξο Χριστοκεντρική βιοτή καί προοπτική ζωῆς.

Στήν Πατρίδα μας ἡ «νέα τάξις» δρομολόγησε ἐφέτος τήν διαγραφή τοῦ θρησκευματος ἀπό τίς νέες ταυτότητες. Πρόκειται γιά τήν αἰχμή μόνο τοῦ δόρατος, μέ τό ὅποιο ἐπιχειρεῖ νά ἀπορθοδοξοποιήσῃ τήν ἐλληνική κοινωνία ὑπό τό πρόσχημα τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ καί τῆς προστασίας τῶν δικαιωμάτων τῶν μειονοτήτων, χρησιμοποιώντας ὡς μοχλό τήν ἀντιεκκλησιαστική διάθεση.

Οἱ ἐκσυγχρονισταί, ἠθελήμενα ἤ ἀθέλητα, λειτουργοῦν ὡς ἐντολοδόχοι τῶν ἡγετῶν τῆς «νέας τάξεως», ἡ ὁποία δέν ἀνέχεται θεσμούς (ὅπως ἡ οἰκογένεια, ἡ Ἐκκλησία, τό Ἔθνος κ.λπ.) πού συνεχοῦν τήν κοινωνία μέ τοὺς παραδοσιακοὺς ἱστορικούς καί πολιτισμικούς δεσμούς. Γνωρίζουν οἱ ἡγέται αὐτοί, ὅτι δέν μπο-

ροῦν νά χειραγωγήσουν τήν ἀνθρωπότητα, ἄν πρῶτα δέν μεταβάλουν τοὺς ἀνθρώπους σέ πολιτιστικῶς καί θρησκευτικῶς ἄχρωμη μᾶζα. Τό μοντέλο τῆς «νέας τάξεως» ἀπαιτεῖ νά δομηθῇ μέ κάθε ἐπιμέλεια μιά κοινωνία ἀτόμων-μονάδων. Γι' αὐτό ὑποσκάπεται συστηματικά ἡ οἰκογένεια. Γι' αὐτό μέ προκρούστεια τακτική καταργοῦνται τά διακριτικά γνωρίσματα πού ἀναδεικνύουν τόν ἀνθρώπο μέλος μιᾶς συγκροτημένης κοινωνίας (τό θρήσκευμα, ἡ ἰθαγένεια, τό ὄνομα συζύγου κ.λπ.). Τελικός στόχος εἶναι νά περιορισθοῦν τά διακριτικά μεταξύ τῶν ἀνθρώπων ὅλου τοῦ πλανήτη σέ ἓνα καί μοναδικό διακριτικό στοιχεῖο, τόν ἀριθμό ταυτότητας.

Ἡ ἀριθμοποίηση ὅμως τοῦ ἀνθρώπου θά σημάνη καί τήν ἀπάλειψη τῆς ἰδιοπροσωπίας του. Ἡ ἐκούσια ἀποδοχή τῆς ἀριθμοποίησης μέ πρόσχημα τήν εὐκόλη συναλλαγή καί διακίνηση, σέ τελική ἀνάλυσι ἀνάγεται σέ ἐκούσια παραίτηση τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τά στοιχεῖα πού τόν ἀναδεικνύουν δυνάμει πρόσωπο. Ἡ συρρίκνωση τῆς προσωπικότητας σέ ἓνα δεκατριψήφιο ἀριθμό δέν ἀπέχει πολύ ἀπό τήν ἐκμηδένισί της.

Στήν Ἑλλάδα μέ τίς ἰσχυρές πολιτιστικές καί θρησκευτικές καταβολές της, δέν εἶναι εὐκόλη ἡ ἐπιβολή τοῦ μοντέλου τῆς «νέας τάξεως». Παρά ταῦτα ἔχει ἤδη ἀρχίσει μέ τήν σταδιακή ἐφαρμογή νόμων πού ἀντιστρατεύονται τό Εὐαγγέλιο καί περιθωριοποιοῦν τήν Ἐκκλησία, πού διευκολύνουν τήν δρᾶσι παραθρησκευτῶν καί αἱρέσεων, πού ἀπορθοδοξοποιοῦν τήν Παιδεία καί τοὺς κρατικούς θεσμούς, πού μεταθέτουν τήν εὐθύνη τῆς κοινωνικῆς ἀγωγῆς σέ ἀνεξέλεγκτα διεθνή καί ἐγχώρια κέντρα Ἐνημέρωσης καί Πληροφορίας.

Στό καταλυτικό ἔργο τῶν δυνάμεων πού στρατεύονται κατά τῆς Ἐκκλησίας συμβάλλουν δυστυχῶς, ἐμμέσως βέβαια καί χωρίς

νά τό συνειδητοποιοῦν, καί τινες ἐντός τῶν τειχῶν εὕρισκόμενοι. Πρόκειται γιά αὐτούς πού ἐκλαμβάνουν καί κατακρίνουν τόν ἀγῶνα τῆς Ἐκκλησίας ὡς φονταμενταλισμό καί ἄρνησι τοῦ πολιτιστικοῦ γίνεσθαι. Αὐτούς πού νομίζουν ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὡς κλῆρος καί λαός μάχεται γιά νά ἐξασφαλίση ἐρείσματα κοντά στήν κοσμική ἐξουσία. Αὐτούς πού μονόπλευρα θεωροῦν ὅτι ἀρκεῖ μόνον ἡ πνευματική ἐπαγρύπνησις μέ τήν προσευχή καί δέν χρειάζεται ἡ ταυτόχρονη συμμετοχή σέ θυσίες ὑλικές καί σωματικές χάριν τῆς Ἀληθείας. Αὐτούς πού δέν ἀντιλαμβάνονται ὅτι ὁ ἀγῶνας τῆς Ἐκκλησίας ἔχει καί στήν προκειμένη περίπτωσι σωτηριολογική καί ἐπομένως ποιμαντική προοπτική, κατά τό «τίς σκανδαλίζεται καί οὐκ ἐγώ πυροῦμαι;» (Β΄ Κορ. ια΄ 29). Ὅλους αὐτούς πού δέν κατανοοῦν ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἀγωνίζεται σήμερα γιά νά περισώσῃ ἀπό τήν ἀνατρεπτική καί καταστρεπτική μανία τῶν νέων εἰκονομάχων τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, τόν ἄνθρωπο, πού ἡ «νέα τάξις» ἐπιχειρεῖ νά μεταποιήσῃ σέ εἶδωλο.

Ὅμως, ὁ πιστός λαός στήν συντριπτική του πλειοψηφία ἀντιλαμβάνεται τόν κίνδυνο πού ἀπειλεῖ τήν προσωπική, τήν κοινωνική, τήν ἐθνική καί τήν πνευματική του ὑπόστασι. Διαισθάνεται ὅτι ἡ Ἐκκλησία του, ἀγωνιζομένη τόν παρόντα δύσκολο ἀγῶνα καί αἴρουσα τόν σταυρό τῆς δοκιμασίας, ἐκδηλώνει τόν αὐθεντικό θεανθρώπινο χαρακτήρα της, μένει πιστή στήν διαχρονική ἀποστολή της στόν κόσμον καί στό Γένος. Δέν κάμπτεται ἀπό τίς ἐναντίον της συκοφαντίες, ὅτι δῆθεν εἶναι ἀγγυλωμένη σέ παρωχημένα σχήματα καί ἐγκλωβισμένη σέ νεοφανεῖς λαϊκές ἐσχατολογικές ἰδεοληψίες. Γι' αὐτό καί συμπαρίσταται στόν ἀγῶνα τῆς ἐκκλησιαστικῆς του ἡγεσίας.

Τό Ἅγιον Ὅρος συμπαρίσταται στόν παρόντα ἀγῶνα τῆς Ἐκκλησίας. Ὅπως στό παρελθόν εἶχε διατυπώσῃ μέ σαφήνεια

καί ἀποφασιστικότητα τήν ἀντίθεσί του στήν ἐπιβολή τοῦ ἠλεκτρονικοῦ φακελλώματος, στήν χρησιμοποίησι τοῦ δυσωνύμου ἀριθμοῦ στίς νέες ταυτότητες, στήν ἐφαρμογή τῆς συνθήκης Σένγκεν στήν χώρα μας, ἔτσι καί τώρα μέ τά ἐπίσημα ἀνακοινωθέντα τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος ἐκφράζει τήν ζοηρά του ἀντίρρησι στήν διαγραφή τοῦ θρησκευματος ἀπό τίς ταυτότητες. Στοιχοῦσα στήν παναγορειπική αὐτή τοποθέτησι καί ἡ Ἱερά Μονή μας μέ διάφορα κείμενα καί μέ ποικίλους ἄλλους τρόπους συμπαρίσταται στήν Ἐκκλησία, ἐπειδή ὁ ἀγῶνας της γίνεται γιά σοβαροῦς θεολογικούς λόγους πού ἐκτίθενται στά κατωτέρω κείμενα. Ὁ δοκιμαζόμενος Ὁρθόδοξος λαός καί ἡ ἐκκλησιαστική του ἡγεσία παρηγοροῦνται καί ἐνισχύονται. Πρόκειται γιά ὀφειλόμενο χρέος.

Ἀναδημοσιεύουμε στήν συνέχεια ἕνα ἀντιπροσωπευτικό κείμενο τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος καί ὠρισμένα ἀπό τά κείμενα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας χάριν εὐρυτέρας πληροφορήσεως τοῦ λαοῦ μας καί χάριν τῆς ἰστορίας.

ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ  
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ  
ΣΤΗΝ ΛΑΟΣΥΝΑΞΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ (21-6-2000)

Μακαριώτατε, Σεβασμιώτατοι, Πατέρες καί Ἀδελφοί,

Ἡ πρόσκλησι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καί ἡ δική σας ἀγάπη καί προσδοκία ἔφεραν καί πάλι ἐμᾶς τούς ἀγορειπτες καί σήμερα ἐδῶ. Ἐκπροσωπώντας τό σύνολο τῶν ἀγορειπτων πατέρων, μέ ἀπόφασι καί εὐλογία τῆς Ἐκτάκτου Διπλῆς Ἱερᾶς Συνάξεως τῶν Ἀντιπροσώπων καί Προϊσταμένων τῶν Εἴκοσι Ἱερῶν Μονῶν, κατήλθαμε ἀπό τά ἡσυχαστικά Σκηνώματα τοῦ Ἄθω στήν πολὺβουη πρωτεύουσα τῆς χώρας.

Μᾶς καλεῖ ἡ πνευματική ὑποχρέωση ἔναντι Θεοῦ καί ἀνθρώπων νά σταθοῦμε δίπλα στόν κοινό ἀγῶνα Ἐκκλησίας καί πιστοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Διότι ὁ ἀθωνικός μοναχισμός εἶναι ταγμένος διά τῶν αἰώνων στή βίωση, στή διαφύλαξη, στή διακονία τῆς πολυτίμου Παραδόσεώς μας. Τό ἴδιο καί τώρα πού κατέστη ἀναγκαῖο οἱ πιστοί νά δηλώσουν ἔμπρακτα τήν ἐπιθυμία καί πρόθεσή τους νά διατηρήσει ἡ δημόσια ζωή τοῦ ἔθνους μας τό σύνδεσμο τῆς μέ τήν Ὁρθόδοξη ζωή καί παράδοση.

Μεταφέρουμε μήνυμα παρηγορίας καί ἐλπίδος, κομίζοντας τήν εὐλογία ἀπό τό Περιβόλι τῆς Κυρίας καί Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καί Ἀειπαρθένου Μαρίας, τῆς κοινῆς Μητρός καί ἐλπίδος πάντων τῶν Χριστιανῶν, προστάτιδος δέ καί Ἐφόρου τόσον τοῦ Ἱεροῦ Ἄθωνος ὅσον καί συνόλου τοῦ Γένους μας.

Τό ἔθνος μας τρέφεται καί ποτίζεται, ζῆ μέ τά νάματα τῶν πηγῶν τῆς ζωῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως. Μέ αὐτά ἐνισχύεται καί συμμετέχει ἐνωμένο στίς προκλήσεις τῆς ἐποχῆς καί τό νέο γίνεσθαι τοῦ κόσμου. Τά βιώματα τῆς Παραδόσεώς μας ἀποτελοῦν τήν καλύτερη ἐγγύηση γιά τό μέλλον τῆς χώρας μας.

Τό Ἅγιον Ὅρος κατ' ἐπανάληψιν στό παρελθόν ἐξέδωσε σχετικές ἀποφάσεις καί ἀνακοινώσεις. Ἔτσι καί σήμερα δηλώνει ὅτι, ἀπό ἀγάπη γιά τό ἔθνος καί τήν πατρίδα, εἶναι ἀντίθετο σέ ὁποιαδήποτε κίνηση καί ἀπόφαση μπορεῖ νά ἔχει ὡς ἐπίπτωση τήν πρόκληση ρηγμάτων στόν μακραίωνα αὐτό σύνδεσμο. Γι' αὐτό καί εἶναι ἀντίθετο στή μή ἀναγραφή τοῦ θρησκευματος στά δελτία ταυτότητας, στήν ἔκδοση ἠλεκτρονικῶν ταυτοτήτων μέ τόν Ε.Κ.Α.Μ. ἢ τό γνωστό δυσώνυμο ἀριθμό, στό πρόγραμμα προώθησεως καί ἄλλων μέτρων ἀποχρωματισμοῦ τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς καί τῆ θρησκευτικῆς τῆς διάστασης.

Γι' αὐτό καλοῦμε τήν Ἑλληνική Πολιτεία, πού εἶναι ταγμένη νά ὑπηρετήσει τήν πρόοδο καί τά συμφέροντα τῆς χώρας, νά ἀφουγκρασθεῖ τόν ἐθνικό παλμό. Γιά τό συμφέρον τῶν πολιτῶν καί τό δικό της νά ἀναστείλει ἐνέργειες, ὅσο καλοπροαίρετες καί ἄν τῆς φαίνονται ἴσως αὐτές ἀπό ἄλλης ἀπόψεως. Ἐνέργειες πού εἶναι δυνατόν νά ἔχουν ὡς ἀπώτερη συνέπεια τόν ἀποχρωματισμό τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς ἀπό τήν ἐκκλησιαστική τῆς διάσταση καί τή χαλάρωση τῆς Ὁρθοδόξου αὐτοσυνειδησίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Καλοῦμε καί τόν πιστό λαό σέ μετάνοια καί προσευχή, γιά νά δώσει ὁ Κύριος, πού ἐπέτρεψε μέ τά ἀνεξιχνίαστα κρίματά του τίς σημερινές ἐξελίξεις, νά ἀφυπνισθοῦν οἱ συνειδήσεις καί νά πραγματοποιηθεῖ ἡ κοινή εὐχή ὄλων μας γιά εὐδόωση τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος Ἐθνους καί Ἐκκλησίας.

*Ἄπαντες οἱ ἐν τῇ Ἐκτάκτῳ Διπλῇ Ἱερᾷ Συνάξει  
Ἀντιπρόσωποι καί Προϊστάμενοι τῶν εἴκοσι Ἱερῶν Μονῶν  
τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἄθω*

\* \* \*

#### ΠΑΡΑΛΟΓΗ ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ<sup>(\*)</sup>

Σέ ἐποχές κρίσιμες γιά τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καλοῦμεθα ὅλοι νά καταθέσουμε τήν μαρτυρία καί ὁμολογία μας, χωρίς νά φοβούμεθα τίς τυχόν δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις πού μπορεῖ νά ἔχη σ' ἐμᾶς. Καί ἡ περίοδος πού διανύουμε εἶναι κρίσιμη. Κρίσιμη, γιατί ἐπιχειρεῖται μία πολυμέτωπη, πολύπλευρη καί λυσοσαλέα ἐπίθεσις κατά τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας.

(\*) Κείμενο τοῦ Ἀρχιμ. Γεωργίου, Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας, πού δημοσιεύθηκε ὡς αὐτετελές τεῦχος στίς 2 Ἰουνίου 2000 καί ἀναδημοσιεύθηκε κατόπιν στόν ἡμερήσιο Τύπο.

Τό ἀντιεκκλησιαστικό μένος κάποιων στελεχῶν τοῦ κυβερνωῦτος κόμματος καί ἄλλων κομμάτων, πού εἶχε πρὸς καιρόν καταλαγιάσει, ἐπανέρχεται στό προσκηνίο δριμύτερο καί ἀποφασισμένο νά δώσῃ τὰ τελικά χτυπήματα κατὰ τοῦ ἀπ' αἰῶνων δεσμοῦ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας μέ τό Ἔθνος, ὥστε νά γίνῃ ἡ Πατρίδα μας ἓνα ἄθρησκο ἔθνος.

Ἀκούγοντας τίς δηλώσεις τοῦ Ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης καί τήν συγχορδία τῶν “προοδευτικῶν” δημοσιογράφων κατὰ τῆς Ἐκκλησίας μας, ἔχω τήν αἴσθησι ὅτι κινοῦνται στήν σφαῖρα τοῦ παραλόγου.

Δέν εἶναι **παράλογο** νά παραγνωρίζεται ὅτι οἱ Πατέρες τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ, οἱ ἥρωες καί οἱ μάρτυρες, στούς ὁποίους ὀφείλουμε τήν ἐθνική μας ἐλευθερία, ὅλοι ἀγωνίσθηκαν “γιά τοῦ Χριστοῦ τήν πίστι τήν ἀγία καί τῆς πατρίδος τῆς ἐλευθερία”; Κατά τό κοινῶς λεγόμενον, θά τρίζουν τὰ κόκκαλα τοῦ Μακρυγιάννη, τοῦ Κολοκοτρώνη, τῶν Ὑψηλάντηδων καί τῶν ἄλλων ἀγωνιστῶν. Ἀκόμη καί τῶν τελευταίων ἡρώων μας τοῦ 1940, πού ἔχοντας τήν ἐλπίδα τους στήν Παναγία μας ἀγωνίσθηκαν γιά νά ἀνακατίσουν τοὺς εἰσβολεῖς καί ἔσπειραν τὰ κόκκαλά τους στά βουνά τῆς Βορείου Ἠπείρου.

Δέν εἶναι **παράλογο** νά ἐπιχειρῆται ὁ περαιτέρω ἀποχριστιανισμός τοῦ λαοῦ, σέ ἐποχή πού τὰ ναρκωτικά ἔχουν σαπίσει καί ἀχρηστεύσει ἓνα μεγάλο μέρος τῆς νεολαίας μας μέ τάσι συνεχοῦς αὐξήσεως των, σέ ἐποχή πού ἡ ἀνθηκότητα καί ἡ διαφθορά κυριαρχοῦν ἀκόμη καί στήν δημοσία ζωή;

Χωρίς Θεό, λέγει ὁ Ντοστογιέφσκι, ὅλα ἐπιτρέπονται. Ἄθεο κράτος, ἄθεο παιδεία, ἄθεος στρατός σημαίνει διεύρυνσι τοῦ κύκλου τῶν ἀπελπισμένων ἀνθρώπων, αὐξήσι τῆς ἐγκληματικότητος, διάλυσι περισσοτέρων οἰκογενειῶν καί αὐξήσι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν

παιδιῶν πού θά μείνουν ἀνέστια καί θά πληρώσουν τά διαζύγια τῶν γονέων τους. Σημαίνει ἀκόμη ὅτι ἡ κοινωνία μας, τήν ὁποία ἐνώνει ἡ Ἐκκλησία, θά μείνῃ μία διασπασμένη κοινωνία χωρίς κανένα ἐνωτικό δεσμό.

Σήμερα πού τὰ κόμματα κομματιάζουν τήν κοινωνία μας, ὅπως τό κάνουν καί ἄλλοι θεσμοί (π.χ. οἱ ὀμάδες τοῦ ποδοσφαίρου), ἡ Ἐκκλησία κρατᾷ στό ἐσωτερικό καί στό ἐξωτερικό ἐνωμένους τοὺς Ἕλληνες, ἔστω καί ἂν ὁ δεσμός πού τοὺς ἐνώνει μέ αὐτήν εἶναι γιά ἄλλους ἰσχυρός καί γιά ἄλλους χαλαρός.

Μήπως ἔχει κανεῖς τήν ἀφέλεια νά πιστεύῃ ὅτι ἡ εἴσοδος μας στήν ΟΝΕ θά μπορέσῃ νά ἀντικαταστήσῃ τήν Ἐκκλησία μας σάν συνεκτικός ἰστός τῆς κοινωνίας μας;

Κτυπᾶτε, κτυπᾶτε λοιπόν, κύριοι “προοδευτικοί” (πολιτικοί καί δημοσιογράφοι), τήν Ἐκκλησία μας, ὅπως κάποτε Σᾶς εἶχε εἰπῆ ὁ μακαριστός Ἀρχιεπίσκοπος Σεραφεῖμ μετὰ τόν Ἁγιασμό πού ἐτέλεσε στήν Βουλή. Ἰδική Σας θά εἶναι ἡ εὐθύνη γιά ὅ,τι θά ἐπακολουθήσῃ.

Γράφω τίς γραμμές αὐτές μέ πόνο γιά τήν ἀδικία πού ἐπιχειρεῖται εἰς βάρος τοῦ πολλῆς φορές προδωμένου λαοῦ μας.

Τώρα πού ὁ λαός μας ἔχει ἀνάγκη ἀπό τήν πατροπαράδοτο Πίστι του, Σεῖς προσπαθεῖτε νά τόν ἀποξενώσετε ἀπό αὐτήν.

Τώρα πού πολλοί Ἕλληνες, καί μάλιστα νέοι, ἐπιστρέφουν μέ ὑπαρξιακή ἀναζήτησι στήν μάνα τους, τήν Ἐκκλησία, Σεῖς προσπαθεῖτε νά τήν πλήξετε, νά τήν συκοφαντήσετε καί νά τήν ἀμαυρώσετε.

Ἡ στάσις Σας αὐτή φανερώνει πόσο ξένοι εἶστε πρὸς αὐτό πού ἔχει ἀνάγκη, πιστεύει καί ἀναζητεῖ ὁ λαός.

Σᾶς προσκαλῶ νά ἔλθετε στό Ἅγιον Ὅρος, νά ἰδῆτε πόσοι Ἕλληνες (στίς πλειονότητά τους νέοι) κάθε ἡμέρα ἔρχονται γιά νά ἐνισχύσουν ἢ νά εὗρουν τήν πατροπαράδοτο Πίστι τους.

Καί τό φαινόμενο αὐτό δέν παρατηρεῖται μόνο στό Ἅγιον Ὅρος, ἀλλά καί σέ ὁλόκληρο τόν ἐλλαδικό κῶρο.

Καί ἀκόμη δέν εἶναι **παράλογο**, χάριν τῆς προστασίας δῆθεν τῶν μειονοτήτων, νά προσβάλλεται ἡ μεγίστη πλειονότης τοῦ ἐλληνορθοδόξου λαοῦ; Δέν τολμῶ νά πιστεύσω τό λεχθέν, ὅτι μέ τό πρόσχημα τῆς προστασίας τῶν μειονοτήτων σκοτεινές δυνάμεις ἀποβλέπουν στόν διαμελισμό τῆς Πατρίδος μας, ὅπως ἔγινε στήν πρώην Γιουγκοσλαβία.

Δέν εἶναι **παράλογο** οἱ Ἑβραῖοι νά ἀπαιτοῦν τήν μή ἀναγραφή τοῦ θρησκευματος στίς ταυτότητες, ὅταν στό κράτος τοῦ Ἰσραήλ ἡ ἀναγραφή εἶναι ὑποχρεωτική καί ὅταν ἀπαγορεύεται ἡ ἐγκατάστασις σ' αὐτό Ἑβραίων πού ἔγιναν Χριστιανοί;

Δέν εἶναι **παράλογο** οἱ Μουσουλμάνοι νά ἀπαιτοῦν τήν ἀνέγερσι στήν Ἀθήνα, ὅχι μόνο Τζαμιῶν ἀλλά καί Ἰσλαμικοῦ Κέντρου, ὅταν ὅλοι γνωρίζουμε ὅτι οἱ φανατικοί ἰσλαμισταί χρησιμοποιοῦν τά Τζαμιά γιά ἄσκησι προπαγάνδας καί διείσδυσι σέ χριστιανικές κῶρες; Καί ἀκόμη ὅταν στίς ἰσλαμικές κῶρες πού θά χρηματοδοτήσουν τό Τζαμί, ὅχι μόνο δέν ἐπιτρέπεται ἡ ἀνέγερσις Ὀρθοδόξων Ναῶν ἀλλά οὔτε κᾶν νά κάνουν οἱ Χριστιανοί δημοσίως τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ;

Δέν εἶναι **παράλογο**, τέλος, ἡ μειοψηφία νά θέλῃ νά ἐπιβληθῇ στήν πλειονοψηφία;

Ἀγαπητοί κύριοι "προοδευτικοί", θέλετε νά μᾶς ἐπιβάλετε, νά ἐπιβάλετε σέ ἕνα ὁλόκληρο λαό, τήν ἀντιεκκλησιαστική Σας γραμμή χωρίς νά λαμβάνετε ὑπ' ὄψιν τήν Ἱστορία του, τούς ἥρωές του, τήν θέλησί του.

Εἶναι αὐτό Δημοκρατία;

Πολύ σωστά εἶπε διαπρεπής νομικός, ὅτι σύμφωνα μέ τόν ἰσχύοντα νόμο ἀκόμη καί τά χαρακτηριζόμενα ὡς εὐαίσθητα προσωπικά στοιχεῖα δύνανται νά δημοσιοποιοῦνται, ἐφ' ὅσον τό θέλει ὁ φορέας των. Γιατί λοιπόν δέν ἐπιτρέπετε τήν ἀναγραφή τοῦ θρησκευματος στίς ταυτότητές μας, ἀφοῦ ἐμεῖς τό θέλουμε;

Εἶναι πολύ λυπηρό ὅτι οἱ ἐχθροί τῆς Ἐκκλησίας χρησιμοποιοῦν ἀθέμιτα μέσα γιά νά ἀποκρύψουν καί συσκοτίσουν τήν ἀλήθεια καί ἀποπροσανατολίσουν τόν λαό.

Τελικά, βέβαια, πάντα νικᾷ ἡ Ἀλήθεια καί ποτέ τό ψεῦδος. Αὐτό εἶναι ἱστορικά ἀποδεδειγμένο.

Τώρα, ὅσοι ἀγωνίζονται γενναῖα γιά τήν Ἀλήθεια, ὅπως ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος καί ἄλλοι πολλοί ἐκλεκτοί Ἱεράρχαι μαζί του, βάλονται, συκοφαντοῦνται καί χλευάζονται ἀπό κάποιους δῆθεν προοδευτικούς. Εὐτυχῶς πού δέν ποοῦνται, γιατί ἔχουν βαθεῖα συναίσθησι ὅτι ἀγωνίζονται γιά τά τιμώτατα τοῦ Γένους καί τῆς Πίστεως.

Συστρατευόμεθα καί ἐμεῖς μαζί τους καί δηλώνουμε ὅτι δέν θά παραλάβουμε ταυτότητες πού δέν θά ἀναγράφουν τό θρησκευμά μας, πού θά περιέχουν τόν ΕΚΑΜ γιά τό ἠλεκτρονικό μας φακέλλωμα ἢ πού θά περιέχουν τόν δυσώνυμο ἀριθμό-σύμβολο τοῦ Ἀντιχρίστου, τό 666.

Δέν θέλουμε νά προδώσουμε τήν Πίστι μας, τήν ἀξιοπρέπειά μας ὡς ἐλευθέρων προσώπων, καί τόν εὐσεβῆ λαό μας πού περιμένει ἀπό ἐμᾶς νά τόν στηρίξουμε στίς κρίσιμες αὐτές ὥρες.

\* \* \*

## ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΣ Ο ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ<sup>(\*)</sup>

Ἀξιότιμε κ. Διευθυντά,

Παρακολουθούμε καθημερινῶς τὰ δημοσιεύματα τῆς ἐγκρίτου ἐφημερίδος Σας πού ἀφοροῦν τὰ τρέχοντα προβλήματα μεταξύ Πολιτείας καί Ἐκκλησίας. Διαπιστώνουμε ὅτι πολλοί ἀπό τούς ἀρθρογράφους, στήν προσπάθειά τους νά ἀντιπαραταχθῶν στίς θέσεις τῆς Ἐκκλησίας καί στόν δυναμικό λόγο τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου, ὅσον ἀφορᾷ τήν ἀναγραφή τοῦ θρησκευματος καί τίς νέες ἠλεκτρονικές ταυτότητες, ἐπικεντρώνουν τήν ἐπιχειρηματολογία τους στό ὅτι ὁ λόγος αὐτός εἶναι πολιτικός καί ἐπομένως δικαστικός. Ὑποστηρίζουν ὅτι ἔπρεπε ἡ Ἐκκλησία καί ὁ Προκαθήμενός της νά περιορισθῶν στόν ἐκκλησιαστικό καί πνευματικό τους λόγο, ὅπως ἀρμόζει δῆθεν στήν Ὁρθόδοξο Παράδοσι.

Μέ τήν παροῦσα ἐπιστολή θέλουμε νά καταστήσουμε γνωστό στό ἀναγνώστη Σας κοινό ὅτι, γιά ὅσους γνωρίζουν Ἱστορία, τό ἐπιχείρημα εἶναι ὑποκριτικό, ἀνέρειστο καί συκοφαντικό. Καί ἐρωτοῦμε:

Ποιός ἄραγε ἀπό τούς λόγους τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καί μέ ποιά ἔννοια εἶναι πολιτικός;

Ἐάν δώσουμε στόν ὄρο “πολιτικός” τήν ἀριστοτελική ἔννοια, τότε ποιός θά ἀρνηθῆ στόν κάθε ἕλληνα πολίτη νά ἐκφέρῃ δημοσίως λόγον γιά τὰ κοινά στήν Πατρίδα μας; Πολύ περισσότερο, ποιός θά ἀρνηθῆ στούς ἐκπροσώπους τῆς συντριπτικῆς πλειοψηφίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅσον ἀφορᾷ τὰ πνευματικά καί ἐθνι-

(\*) Ἐπιστολή τοῦ Ἀρχιμ. Γεωργίου, Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας, δημοσιευθεῖσα στίς ἐφημερίδες «Ἐλευθεροτυπία» (28-6-2000) καί «Καθημερινή» (27-6-2000, περικεκομμένη).

κά της θέματα, νά ὀμιλοῦν δημοσίως γιά τὰ δικαιώματα αὐτῆς τῆς πλειοψηφίας καί νά τὰ ἀπαιτοῦν ἀπό τήν ἐκάστοτε Κυβέρνησι τῆς Χώρας μας;

Ἐάν στόν ὄρο “πολιτικός” δώσουμε τήν σύγχρονη ἔννοια, τῆς ἐμπλοκῆς δηλαδή στά πολιτικά δρώμενα καί κυρίως στίς κομματικές σκοπιμότητες, καί πάλι τό ἐπιχείρημα κατά τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ λόγου εἶναι ἔωλο. Διότι πρῶτον, εἶναι ἐπισήμως διακεκρυγμένο ὅτι ἡ Ἱεραρχία δέν ἐπιδιώκει συγκυβέρνησι, ἀλλά ἀπαιτεῖ ἀπό τήν Κυβέρνησι διάλογο μαζί της γιά τὰ θέματα πού ἀφοροῦν τόν λαό πού ἐκπροσωπεῖ. Καί δεύτερον, ἔχει ἐπίσης τονισθῆ δεόντως ἀπό τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο, ὅτι ἡ Ἐκκλησία δέν τάσσεται ὑπέρ κάποιων πολιτικῶν κομμάτων. Εἶναι ἄλλωστε γνωστό ὅτι ὑπάρχουν ὑπέρμαχοι τῶν ἀντιεκκλησιαστικῶν μέτρων καθώς καί ὑπέρμαχοι τῶν θέσεων τῆς Ἐκκλησίας σέ ὅλα τὰ πολιτικά κόμματα.

Ὑποστηρίζουν ἀκόμη, ὅσοι κατηγοροῦν τήν Ἐκκλησία γιά πολιτικολογία, ὅτι χρησιμοποιοῖ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τό ὕφος πολιτικῶν προσώπων κατά τήν ἐκφορά τοῦ δημοσίου λόγου του. Ἐννοοῦν τήν συνθηματολογία, τίς κορῶνες καί κυρίως τήν ἐμφάνισί του στίς ἐξέδρες.

Ἀλλά, τό ἐπιχείρημα αὐτό καταρρέει ἀπό μόνο του ὡς ὑποκριτικό, ἐάν σκεφθῆ κανεῖς ὅτι αὐτοί πού τό διατυπώνουν κατηγοροῦσαν στό πρόσφατο παρελθόν τήν Ἐκκλησία καί τούς ἐκπροσώπους της, ὅτι δέν εἶχαν ὀμιλήσει μέ αὐτόν ἀκριβῶς τόν τρόπο γιά τήν ἀποτίναξι τοῦ δικτατορικοῦ καθεστῶτος. Ὁ τότε “πνευματικός” καί “ἐκκλησιαστικός” λόγος, πού ὄχι σπάνια ἦταν πολιτικά κατευθυνόμενος, ἐξώργιζε ἐκείνους πού γνήσια ἀντιμάχονταν τήν τότε ἀντιδημοκρατική καθεστῆκυια τάξι. Γιατί λοιπόν, ἐκεῖνοι πού τότε νεαροί ἐπαναστάτες ἐξωργίζοντο γιά τό ἔλλειμμα λόγου ἀπό

πλευρᾶς Ἐκκλησίας, σήμερα οἱ ἴδιοι ἐξωργίζονται ἀκούγοντας τόν αὐθόρμητο λόγο τῆς Ἐκκλησίας, πού τόσα χρόνια περίμεναν νά ἀκούσουν;

Δέν εἶναι, λέγουν, σύμφωνο μέ τήν πνευματική Παράδοσι τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας νά γίνονται συλλαλητήρια καί νά ἐκφέρωνται λόγοι μέ συνθήματα καί λεκτικές ἐπιθέσεις κατά τῶν κυβερνώντων.

Τό ἐπιχείρημα αὐτό εἶναι ἀνιστόρητο καί οὐσιαστικά ἀστήρικτο. Ἀλλά ἐπειδή ἀκριβῶς ἀποβλέπει στό νά χαρακτηρίσῃ τόν λόγο τῆς Ἐκκλησίας πολιτικό καί ὄχι θεολογικό καί σαφῶς ἐκκλησιαστικό, ἀναφέρουμε δύο μόνον ἀπό τά πολλά παραδείγματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, ἀπό τά ὁποῖα πιστοποιεῖται ὅτι καί ὁ σύγχρονος λόγος τῆς Ἱεραρχίας εἶναι θεολογικός καί ἐκκλησιαστικός:

Ποιός δέν γνωρίζει τήν δημοσία ἀπό τοῦ ἄμβωνος ἐπίθεσι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου κατά τῆς αὐτοκράτειρας Εὐδοξίας, πού τοῦ στοίχισε δύο ἐξορίες καί τόν θάνατο; Ποιός ἀγνοεῖ τήν θαρραλέα ἀποστροφή τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἁγίου ἱεράρχου μέ τά λόγια: «πάλιν Ἡρωδιάς μαίνεται, πάλιν ταράττεται»; Ἦταν γι' αὐτό ὁ λόγος του πολιτικός καί ὄχι θεολογικός; Ποιός ἱστορικός τόλμησε νά δυσφημήσῃ τόν ἡρωϊκό ἀγῶνα τοῦ ἁγίου Χρυσοστόμου κατά τῆς βασιλικῆς αὐθαιρεσίας; Ποιός ἀκόμη ἀγνοεῖ τήν παλλαϊκή ἀντίδρασι τῶν πολιτῶν στά σχέδια τῆς αὐτοκράτειρας καί τήν ἀντίστασί τους στά στρατιωτικά ξίφη πού πέραν ἀπό κάθε ἔννοια δικαίου συνελάμβαναν καί ἐξώριζαν τόν ἀληθινό ἀγωνιστή ὑπέρ τῶν ἀνθρωπίνων τότε καί πάντοτε δικαιωμάτων;

Ποιός δέν γνωρίζει ὅτι ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος Μεδιολάνων ἤλεγξε αὐστηρότατα τόν αὐτοκράτορα Θεοδόσιο καί ἐμπόδισε τήν

εἴσοδό του στόν ναό, ὅταν αὐτός ἐσφαγίασε χιλιάδες ἀθῶων πολιτῶν στόν Ἱππόδρομο τῆς Θεσσαλονίκης; Ἦταν καί αὐτοῦ ὁ λόγος πολιτικός καί γι' αὐτό ἐκκλησιαστικῶς ἀνάρμοστος;

Ἡ Ἱστορία καί σήμερα ἐπαναλαμβάνεται. Ἡ Ἐκκλησία ἐκφέρει λόγον. Μόνο πού ἡ ἀντιεκκλησιαστική διανόσις, αὐτή πού ἀντιλαμβάνεται τήν Ἐκκλησία ὡς πολιτικό μέγεθος, κοινωνικό ὄργανισμό ἢ κομματικό φορέα, κατανοεῖ καί πάλι τόν λόγο τῆς Ἐκκλησίας ὡς πολιτικό, μέ τήν κομματική του ἔννοια. Γι' αὐτό ἀκριβῶς δέν μπορεῖ αὐτή ἡ διανόσις νά ἀντιληφθῇ ὅτι οὐσιαστικά ὁ λόγος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι θεολογικός. Καί σήμερα ὁ λόγος τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ἱεραρχίας, τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, εἶναι ὁ ὀρθός θεολογικός λόγος.

Ὁρισμένοι, ἐν οἷς καί θεολόγοι καθηγηταί Πανεπιστημίου, ὠμίλησαν γιά θεολογική ἀπαιδευσία καί σύγχυσι στήν Ἱεραρχία, ἐπειδή τάχα δέν κατανοεῖ τήν οὐσιώδη διαφορά ἀνάμεσα στήν ταυτότητα ὡς ἀστυνομικοῦ ἐγγράφου καί τήν ταυτότητα τοῦ Ἔθνους ὡς ἰδιοπροσωπίας. Ἀγνοοῦν ὅμως ὑποκριτικά ὅτι ἡ δυναστική διαγραφή τοῦ θρησκευματος ἀπό τό ἀστυνομικό ἐγγραφο σημαίνει, σηματοδοτεῖ, ὑπό τίς παρούσες συνθήκες τήν ἄρνησι αὐτῆς τῆς ἰδιοπροσωπίας. Ἡ δέ ἰδιοπροσωπία δέν ἀφορᾷ μόνο στήν ἐθνική ἀλλά καί στήν Ὁρθόδοξη ταυτότητα, πράγμα πού καθιστᾷ τόν λόγο τῆς Ἐκκλησίας γιά τήν περιφρούρησί της βαθεία θεολογικό.

Διατυπώθηκαν, τέλος, πολλά παρόμοια ἐπιχειρήματα, μέ τά ὁποῖα ἡ ἀντιεκκλησιαστική διανόσις προσπαθεῖ νά ἀποπροσανατολίσῃ καί Ὁρθοδόξους ἀκόμη πιστούς ἀπό τήν οὐσία τοῦ σημερινοῦ προβλήματος, ἐμπλέκοντάς τους σέ μία σειρά νομικῶν καί ἱστορικῶν ψευδοδιλημμάτων. Ἕνα ἀπό αὐτά εἶναι καί ὁ πολυσυζητημένος καί ἔντεχνα παρεξηγημένος λόγος τοῦ Μακαριω-



τάτου Ἀρχιεπισκόπου, ὅτι ἡ βούλησις τοῦ λαοῦ εἶναι ὑπεράνω τῶν νόμων. Γνωρίζουν κάλλιστα οἱ πάντες, ὅτι ὁ Ὁρθόδοξος λαός δέν ἀντιφέρεται στούς νόμους τῆς Πολιτείας, ἀλλά μᾶλλον καί τούς ὑπερβαίνει μέ τήν προσωπική του ἀρετή (βλ. καί Ἐπιστολή πρὸς Διόγνητον). Ἐκεῖ ὅμως πού ἔντονα διαφοροποιεῖται καί «πειθαρχεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις», εἶναι ὅταν ὁ νόμος ὁποιασδήποτε “συντεταγμένης” Πολιτείας ἀντιβαίνει στόν νόμο τοῦ Θεοῦ. Τότε προτιμᾷ ἀκόμη καί τό μαρτύριο ἀπό ὁποιοδήποτε συμβιβασμό. Αὐτό εἶναι τό πνεῦμα καί τό γράμμα τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ λόγου. Τά ὑπόλοιπα εἶναι ἔντεχνες παραχαράξεις του.

Ἐπιπλέον θεωροῦμε λανθασμένη τήν ἀντίληψιν τῶν ἀρθρογράφων, ὅτι μέ τήν ἐν λόγῳ ἀντιπαράθεσιν Ἐκκλησίας καί Πολιτείας ἐπανῆλθε “ἰδεολογικός” δικασμός στήν ἑλληνική κοινωνία. Δικασμένοι αἰσθάνονται μόνον ἐκεῖνοι πού ἐπάνω ἀπό τήν πνευματική καί πολιτιστική τους ταυτότητα ἔχουν τοποθετήσῃ τήν κομματική τους ιδιότητα. Ὁ Ὁρθόδοξος λαός εἶναι ἐνωμένος. Τό λυπηρό καί ἐπικίνδυνον εἶναι ὅτι ἡ ἡγεσία του μπορεῖ νά εἶναι ἀποκεκομμένη ἀπό αὐτόν.

Πιστεύουμε ὅτι δέν μποροῦν οἱ σύγχρονες “Μεγάλες Ἰδέες” (οἰκονομική σύγκλισις, παγκοσμιοποιήσις κ.λπ.) νά ἀποτελέσουν ἐνοποιητικό παράγοντα γιά τόν ἑλληνικό λαό. Τέτοιον ρόλο μπορεῖ νά διαδραματίσῃ μόνο ἡ Ἱστορία μας καί ἡ πολιτισμική μας κληρονομιά, πού διασώζει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Κάτω ἀπό αὐτές εἶναι ἐνωμένος ὁ ἑλληνικός λαός στήν ἀπόλυτη σχεδόν πλειοψηφία του. Ὅσα ἄλλα γράφονται γιά δικασμό, πρέπει νά θεωρηθοῦν ὑποβολιμαῖα γιά νά ὑπονομεύσουν τήν σημασία καί τήν ἀποτελεσματικότητα τοῦ ἀγῶνος τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τῆς ἔξωθεν ἐπιβαλλομένης Νέας Τάξεως στήν Χώρα μας.

Κύριε Διευθυντά,

Ἡ Ἐκκλησία διαχρονικῶς ἐδιώχθηκε. Ἄλλοτε ἐμφανῶς καί ἄλλοτε συγκαλυμμένως. Σήμερα προσιωνίζεται διωγμός ἀπροκάλυπτος. Ὁ Ὁρθόδοξος λαός τό δαισιθάνεται, βλέποντας τίς βολές κατὰ τῆς ἑλληνορθοδόξου ἰδιοπροσωπίας του νά ἀνοίγουν τόν δρόμο γιά τήν ἐπιβολή μιᾶς Νέας Τάξεως. Ἀνθρωποι μέ μεσσιανικές φιλοδοξίες ἐπαγγέλλονται ἕνα νέο κόσμο, στόν ὁποῖο ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία θά πρέπει νά παύσῃ νά παίξῃ τόν ἀγιαστικό της ρόλο στήν ζωή τῶν πολιτῶν. Καί ὁ πιστός Ὁρθόδοξος λαός ἀναρωτιέται ἂν οἱ λίγοι αὐτοί καί οἱ ἄγνωστοι δεφένσορες τῶν ἔχουν τό δικαίωμα νά ἐπιβάλουν στήν κοινωνία μας νά μή ζῆ Ὁρθόδοξα. Καί αὐτό εἶναι ζήτημα θεολογικό καί ὄχι πολιτικό. Καί ὁ λόγος μέ τόν ὁποῖο τό προσεγγίζει ἡ Ἐκκλησία εἶναι θεολογικός καί ὄχι πολιτικός.

Αὐτοῦ τοῦ θεολογικοῦ λόγου τίς συντεταγμένες δέν εἶναι δύσκολο νά καταστρώσουμε καί ἀναλύσουμε σέ κῶρο πού ὁποσδήποτε ξεπερνᾷ τά ὅρια μιᾶς ἐπιστολῆς στόν Τύπο.

Εὐχαριστοῦντες γιά τήν φιλοξενία διατελοῦμε μετὰ τῆς προσήκουσας τιμῆς.

\* \* \*

#### ΛΟΓΟΣ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΟΧΙ ΕΘΝΟΦΥΛΕΤΙΚΟΣ Ο ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ<sup>(\*)</sup>

Διά τό φλέγον θέμα τῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος στίς ταυτότητές μας θά λεχθοῦν τά δέοντα ἀπό τούς διακεκριμένους ὁμιλητάς.

(\*) Χαιρετισμός τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας, κατὰ τήν ἐκδήλωσιν τῆς Ἐταιρείας Ὁρθοδόξων Σπουδῶν στό Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (13 Ἰουνίου 2000) μέ θέμα «Οἱ νέες ταυτότητες: Προβληματισμοί καί προοπτικές».

Ἐντί ἄλλου καιρεισμοῦ θά ἤθελα νά ἀναφερθῶ σέ κάποια ἐπιχειρήματα τά ὁποῖα ἐπεστρατεύθησαν ὑπό τινων διά νά χαρακτηρισθῇ ὁ λόγος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ὡς ἐθνοφυλετικός καί ὄχι θεολογικός καί ὁ ἀγών τῆς Ἐκκλησίας ὡς περί ὄνου σκιᾶς καί ἄλλα συναφῆ.

Ταπεινῶς φρονῶ ὅτι ὁ συντάκτης τῶν ἐν λόγῳ κατηγοριῶν λησμονεῖ ὅτι ὁ Κύριος ἐνανθρωπήσας προσέλαβε ὄλην τήν ἀνθρωπίνην φύσιν διά νά τήν θεώσῃ, διότι «τό ἀπρόσληπτον καί ἀθεράπευτον».

Καί ἡ Ἐκκλησία ἐξεληθοῦσα ἀπό τᾶς κατακόμβας προσέλαβε τά κράτη καί τά ἔθνη διά νά τά μεταμορφώσῃ καί τά σώσῃ καί διά νά μεταβάλῃ τά ἐπίγεια βασίλεια εἰς προθαλάμους τῆς Οὐρανίου Βασιλείας.

Καί ἡ Ἐκκλησία ἐπέτυχε πολλά, ἰδίως εἰς τόν ἐξανθρωπισμόν καί τήν ἐπί τό φιλανθρωπότερον συγκρότησιν τῶν κοινωνικῶν θεσμῶν, ὅπως π.χ. εἰς τό δίκαιον, τήν μεταχείρισιν τῶν φυλακισμένων, κ.λ.π.

Ἡ ἀπαίτησις τῆς Ἐκκλησίας νά μή διασπασθῇ ἡ συνεργασία καί ἐνότης Κράτους καί Ἐκκλησίας, Ἐθνους καί Ὁρθοδόξου Πίστεως δέν εἶναι ἀποτέλεσμα ἐθνοφυλετικῶν ἰδεολογιῶν, ἢ ὀλιγοπιστίας καί ἀνασφαλείας τῶν Ποιμένων καί τοῦ Ποιμνίου τῆς ἀλλά ἀποτέλεσμα τῆς πιστότητός των πρὸς τήν θεολογίαν τῆς ἐνσαρκώσεως, ὡς ἐξεφράσθη εἰς τήν Δ΄ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, δηλαδή τῆς ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων εἰς τήν Ὑπόστασιν τοῦ Λόγου, καί μάλιστα ὡς ἐβίωθη ἱστορικῶς κατά τήν μακραίωνα πορείαν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ.

Ἐάν ἡ πλειονότης ἐνός ἔθνους-κράτους δέν θέλῃ αὐτήν τήν ἐνότητα, ἡ Ἐκκλησία δέν ἔμπορεῖ νά ἐπιμένῃ εἰς αὐτήν, ὡς σεβομένη τήν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Εἰς τήν περίπτωσιν τῆς Πατρίδος μας ἡ μεγίστη πλειονότης τοῦ Ἑλληνορθοδόξου Λαοῦ θέλει αὐτήν τήν συζυγίαν καί δι' αὐτό ἡ Ἐκκλησία δέν ἔμπορεῖ νά παραιτηθῇ ἀπό τήν ἀξίωσιν τῆς ἡ ἐνότητος αὐτῆ νά μή διασπασθῇ διότι τό θέλει καί τό ἀπαιτεῖ μία μειονότης Ἑλλήνων.

Ἐάν ἡ Ἐκκλησία συμφωνοῦσε ἢ σιωποῦσε σ' αὐτή τήν προσπάθεια τῶν ὀλίγων θά ἐπρόδιδε τήν θεολογίαν τῆς, τήν ἱστορίαν τῆς, τήν παράδοσιν τῆς καί τόν σκοπόν διά τόν ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τόν κόσμον.

Οὔτε εἶναι δυνατόν νά δεχθῶμεν ὅτι ὁ προκείμενος ἀγών τῆς Ἐκκλησίας δέν εἶναι λόγος Θεοῦ. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ δέν ἐκφέρεται ἀσχετῶς πρὸς τά συγκεκριμένα προβλήματα ἢ ἀνάγκας τῶν ἀνθρώπων καί τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ἀλλά ὡς συγκεκριμένη ἀπάντησις εἰς τᾶς συγκεκριμένας καταστάσεις, καί μάλιστα τᾶς καταστάσεις κατὰ τᾶς ὁποίας ἐμμέσως ἢ ἀμέσως ὁ ἀνθρώπινος λόγος θέλει νά ὑποκαταστήσῃ τόν θεῖον λόγον.

Ὡς ἐκ τούτου, θεωρῶ ὡς ἀθεολογήτους καί ἀνιστορήτους καί μᾶλλον εὐσεβιστικᾶς τᾶς κατὰ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου καί τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας μας αἰτιάσεις καί διά λόγους συνεπειᾶς πρὸς τήν ἁγίαν πατροπαράδοτον πίστιν μας συντασσόμεθα καί ἡμεῖς πλήρως μετ' αὐτῶν.

\* \* \*

## ΑΓΩΝΑΣ ΓΙΑ ΝΑ ΜΗ ΑΠΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΘΗ Ο ΛΑΟΣ ΜΑΣ<sup>(\*)</sup>

Ἐπειδή πολλοί μᾶς ἐρωτοῦν γιά τό φλέγον ζήτημα τῆς μὴ ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευάματος στίς νέες ταυτότητες, θά ἤθελα νά ἀναφερθῶ σ' αὐτό.

Ὅλοι γνωρίζουμε τόν ἀγῶνα τοῦ πιστοῦ λαοῦ μέ ἐπικεφαλῆς τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο καί τούς ἁγίους Ἀρχιερεῖς.

Χθές συνήντησα ἕνα εὐλαβῆ Ἱερέα, ὁ ὁποῖος κατάγεται ἀπό τά περὶχωρα τοῦ Ἁγίου Ὀρους, καί ὁ ὁποῖος ἐφημερεύει στήν Θεσσαλονίκη. Αὐτός λοιπόν μοῦ εἶπε: Πρό ἐτῶν, ὅταν ζοῦσε ἀκόμα ὁ μακαριστός πατήρ Ἐφραίμ ὁ Κατουνακιώτης –πού ἐκοιμήθη πρό δύο-τριῶν ἐτῶν καί ἄφησε φήμη ἁγίου γέροντος, προορατικοῦ καί θαυματουργοῦ, ὅπως καί ἐμεῖς ἀξιωθήκαμε νά τόν γνωρίσουμε– ἔτυχε νά εἶμαι ἐκεῖ στό Κελλί τοῦ π. Ἐφραίμ. Καί ἐκείνη τήν ὥρα ἦρθε νά τόν ἐπισκεφθῆ ὁ τότε Μητροπολίτης Δημητριάδος Χριστόδουλος. Τότε τόν ἐρώτησε ὁ Γέρον Ἐφραίμ: “Τί ἦρθες ἐδῶ νά κάνης;”. Ἀπάντησε ὁ τότε Δημητριάδος: “Ἦρθα νά γεμίσω τίς μπαταρίες”. Καί ὁ πατήρ Ἐφραίμ τοῦ εἶπε: “Νά πᾶς στόν κόσμο. Σέ περιμένουν σταυροί καί δάφνες.”

Νομίζω ὅτι ἦρθε ἡ ὥρα νά ἐκπληρωθῆ ἡ πρόρρησης τοῦ πατρός Ἐφραίμ. Ἦρθε ἡ ὥρα ὁ τότε Μητροπολίτης Χριστόδουλος καί νῦν Ἀρχιεπίσκοπος, νά σηκώσῃ μεγάλο σταυρό ἀλλά καί μεγάλη δόξα. Διότι γιά μᾶς τούς Χριστιανούς, τούς κληρικούς καί τούς μοναχούς δόξα εἶναι ὁ σταυρός. Ὅπως καί γιά τόν Χριστό μας, ὁ Σταυρός ἦταν ἡ δόξα.

(\*) Ἀπόσπασμα ἀπομαγνητοφωνημένης ὁμιλίας τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας, Ἀρχιμ. Γεωργίου, ἐκφωνηθείσης στήν Τράπεζα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τήν 19ην Ἰουνίου/2αν Ἰουλίου 2000.

Τώρα πού ἤμουνά στόν κόσμο γιά λίγες μέρες σέ ἐκκλησιαστική διακονία, μοῦ ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νά διαπιστώσω πόσον ἐλεινό, αἰσχρό, ἄδικο πόλεμο κάνουν κατά τῆς Ἐκκλησίας, κατά τῶν Ἱεραρχῶν καί ἰδίως κατά τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Καί ὁμολογῶ ὅτι δάκρυα μοῦ ἔρχονταν στά μάτια νά βλέπω ἕναν Ἀρχιεπίσκοπο, πού ἀγωνίζεται γιά τό καλό τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Ἔθνους, τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, νά βάλλεται λυσσωδῶς καί ἀδίκως.

Βεβαίως ὁ Ἀρχιεπίσκοπος μέ αὐτά ὅλα πονάει καί θλίβεται, ἀλλά καί συγχωρεῖ, γιατί εἶναι ἄνθρωπος ἀγάπης. Ὁ ἴδιος γίνεται ὁμολογητής τῆς Πίστεως καί θά τόν δοξάσῃ ὁ Θεός. Αὐτοί ὅμως οἱ ὁποῖοι κάνουν ὅλα αὐτά, πόσο χαμηλά πέφτουν, πόσο ἀδικοῦν τόν ἑαυτό τους, πόσο κακό κάνουν στό Ἔθνος καί στήν Ἐκκλησία μας!

Αὐτά ἤθελα νά σᾶς τά πῶ ἔτσι σάν μία ἐκ βαθέων ἐξομολόγησι καί νά σᾶς παρακαλέσω ὅλους νά προσευχηθοῦμε σήμερα στούς Ἁγίους Πατέρας, οἱ ὁποῖοι ἔχουν παρησία στό Θεό, νά φυλάξουν τό Ἅγιον Ὄρος στούς αἰῶνας, νά εἶναι ἕνα δυνατό προπύργιο τῆς Ὁρθοδοξίας μας, νά εἶναι μιά ὑπόμνησις σέ ὅλους τούς Ὁρθοδόξους λαούς καί στόν δικό μας Ὁρθόδοξο λαό, ὅτι ἡ Πίστις μας εἶναι μεγάλη, εἶναι ἁγία, εἶναι ἀληθινή, εἶναι ζωοποιός, καί ὅτι μακριά ἀπό τήν Πίστι μας δέν μπορούμε νά βροῦμε τήν ἀληθινή χαρά, τήν εἰρήνη τῆς ψυχῆς μας, τήν σωτηρία μας. Νά πρεσβεύουν ἀκόμη οἱ Ἅγιοι Πατέρες καί γιά τήν Ὁρθοδοξία μας, τήν Ἐκκλησία μας καί τήν Πατρίδα μας καί τό Ἔθνος μας, νά μὴ χάσῃ ὁ λαός μας τήν εὐσέβειά του, νά μὴ χάσῃ τήν Πίστι του. Διότι ἂν χάσῃ τήν Πίστι του ὁ λαός μας, θά χάσῃ τήν ψυχή του! Θά μείνῃ ἕνα πῶμα ἐλεινό, ὅπως ἕνας νεκρός ἄνθρωπος χωρίς ψυχή. Αὐτό θά μείνῃ ὁ λαός μας, ἂν χάσῃ τήν Πίστι του.

Είναι παρήγορο ότι μέχρι σήμερα, απ' ό,τι φαίνεται, παρά τις φοβερές επιθέσεις που γίνονται κατά του Ἀρχιεπισκόπου και κατά των Ἱεραρχῶν και κατά τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ λαός μας κρατάει τὴν Πίστι. Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι στὴν λεγομένη Βουλή τῶν Ἐφίβων τὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀγνά και δέν δουλεύουν σέ συμφέροντα, εἶπαν ὅτι στενοχωροῦνται πολὺ γιὰ τὴν διένεξι Κράτους και Ἐκκλησίας και ὅτι πρέπει νά λυθῆ τὸ ζήτημα μέ δημοκρατικό διάλογο. Εἶπαν τὴν ἀλήθεια τὰ παιδιά. Αὐτὸ τὸν διάλογο πού ζητᾶ ἡ Ἐκκλησία και ἀρνεῖται ἡ Πολιτεία.

Ἐμεῖς ἀγαπᾶμε ὅλους. Καί τὸν Πρωθυπουργό ἀγαπᾶμε και τοὺς Ὑπουργούς ἀγαπᾶμε. Μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι και γνωστοί μας. Ἐκτιμοῦμε ὅ,τι καλὸ κάνουν. Δέν εἴμεθα συνεπῶς κατά τοῦ Πρωθυπουργοῦ οὔτε κατά τῶν Ὑπουργῶν οὔτε κατά τῆς Κυβερνήσεως οὔτε ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς κόμματος οὔτε κατά τοῦ ἄλλου κόμματος. Εἴμεθα ὑπὲρ ὅλων, γιατί ἡ Ἐκκλησία ἀγκαλιάζει ὅλους, και προσευχόμεθα κάθε μέρα γιὰ ὅλους. Καί γιὰ τὸν Πρωθυπουργό προσευχόμεθα και γιὰ τοὺς Ὑπουργούς και γιὰ ὅλους. Ὁ πόνος μας ὅμως εἶναι γιατί αὐτὴ τὴν στιγμή ἔλαβαν ἕνα μέτρο, τὸ ὁποῖο σέ συνδυασμό μέ ἄλλα μέτρα πού ἐξήγγειλε ὁ Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης, ἀποβλέπουν στό νά ἀποχριστιανίσουν τὸν λαό μας, τὸ Ἔθνος και τὸ Κράτος. Αὐτὸ εἶναι ὁ πόνος μας και τὸ παράπονό μας και γι' αὐτὸ εἶναι και ὁ ἀγῶνας τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Μακαριωτάτου και ὁ ἰδικός μας. Γι' αὐτὸ και ἐμεῖς ἐθεωρήσαμε ὅτι ἔχουμε χρέος, καιτοὶ εἴμαστε ἐδῶ στὴν ἔρημο τοῦ Ἁγίου Ὠρους, νά συμπαρασταθοῦμε στὸν ἀγῶνα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου και τῆς Ἐκκλησίας.

Εὐχομαι ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ νά βοηθῆ και νά φωτίζη ὅλους μας νά μείνουμε στερεοί ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς Πίστεως, πού εἶναι ὁ Χριστός.

## 10 ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΙΣ ΟΣΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ(\*)

Ὡς ἐλάχιστον τέκνον τῆς πνευματικῆς μας μητέρας και τροφῶ, τῆς Ἁγίας μας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, αἰσθάνομαι πολὺ πόνος γιὰ τὴν ἀδικία και τὸν κατατρεγμὸ πού γίνεται εἰς βάρος τῆς και εἰς βάρος τῶν Ποιμένων τῆς και μάλιστα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ.κ. Χριστοδούλου.

Πιστεῶ ὅτι, ὅσοι σήμερα βάλλουν κατά τῆς Ἐκκλησίας και τὴν κατηγοροῦν, δέν εἶναι ὅλοι ἐχθροί τῆς, ἀλλὰ ἐνεργοῦν ἀπὸ ἄγνοια, παραπληροφόρησι ἢ και διότι νομίζουν ὅτι ἡ Ἐκκλησία στρέφεται κατά τοῦ κόμματος στό ὁποῖο ἀνήκουν.

Στὶς συνειδήσεις αὐτῶν κυρίως τῶν καλοπροαιρέτων ἀδελφῶν μας θέλω νά θέσω ὠρισμένα ἐρωτήματα. Τά θέτω μέ ἀγάπη και πρὸς τοὺς κυβερνῶντας τὴν Πατρίδα μας, ἀφοῦ ἀναγνωρίσω τοὺς κόπους τους γιὰ τὴν διακυβέρνησι τῆς Χώρας.

1. Γιατί παραγνωρίζουν ὅτι ἡ μὴ ἀναγραφή τοῦ θρησκευματος στὶς ταυτότητες ἐξαγγέλθηκε ὡς ἕνα μέτρο, τὸ ὁποῖο θά ἀκολουθήσουν και ἄλλα μέτρα ἀποχριστιανισμοῦ τῆς κοινωνίας μας;

Εἶναι γνωστές οἱ δηλώσεις τοῦ Ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης γιὰ μεταβολὴ στὶς σχέσεις Ἐκκλησίας-Πολιτείας, ἐπιβολὴ τῶν νέων ταυτοτήτων χωρὶς θρήσκευμα, ἐπιβολὴ ὑποχρεωτικοῦ πολιτικοῦ γάμου και πολιτικῆς κηδεῖας, κατάργησι τῆς Ὁρθοδόξου θρησκευτικῆς παιδείας στά σχολεῖα (Ἐφημ. Ἔθνος 8.5.2000).

(\*) Κείμενο τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου, Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας, περίληψις τοῦ ὁποίου δημοσιεύθηκε στὶς ἐφημερίδες «Τά Νέα» (26.7.2000), «Ἐξπρές» (30.7.2000), «Βραδυνή» (30.7.2000), «Ἐλληνικός Βορᾶς» (30.7.2000) και ἄλλες.

Ἐκείνη ἡμερὰ ὅταν ἔγινε καμμία ἐπίσημη κυβερνητικὴ διαβεβαίωσις, ὅτι παρόμοια μέτρα δὲν θὰ ληφθοῦν. Καί ὅταν ἀκόμη μὲ ὑποτονικὰ ἀνακοινώσεις προσπαθοῦν νὰ καθυστερήσῃ τὸν λαὸν γιὰ τὴν μὴ ἐφαρμογὴ τῶν ἀνωτέρω μέτρων, ποίος ἔστιν ἡ ἀπορία νὰ τίς πιστεύσῃ, ὅταν πολὺ πρόσφατες ἐπίσημες κυβερνητικὲς ἀνακοινώσεις (ὅπως αὐτή, ὅτι τὰ ἐξαγγελθέντα ἀπὸ τὸν κ. Σταθόπουλο εἶναι προσωπικὰ τοῦ ἀπόψεως) σὲ λίγες ὥρες διαψεύσθησαν ἐν τοῖς πράγμασι;

Πῶς δικαιολογοῦν ἄραγε στὴν συνείδησίν τοις τὸν ἀποχριστιανισμό τῆς κοινωνίας μας, ὅσοι κατηγοροῦν τὴν Ἐκκλησίαν μας; Θέλουσιν ἄθνη παιδεία, ἄθνη στρατό, ἄθνη διοίκηση, ἄθνη δικαιοσύνη, ὑποχρεωτικὸν τὸν ἄθνη γάμο;

2. Γιατί παραγνωρίζουν, ὅσοι καταφέρονται κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι ἡ μὴ ἀναγραφή τοῦ θρησκευομένου ἔγινε κατόπιν ἐπεμβάσεως καὶ πίεσεως τῶν Ἑβραίων τῶν Η.Π.Α. (Ἐφημ. Καθημερινή, 2.7.2000, Χριστιανική, 25.5.2000), ὅπου ὡς γνωστὸν διαδραματίζουσι σημαντικό ρόλον στὴν πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ;

Εἶναι γνωστὸν ὅτι πολλὰ δημοσιεύματα στὴς ἀμερικανικὰς ἐφημερίδας παρουσιάζουσι ἔντονον ἀνθελληνικὸν καὶ ἀντορθόδοξον πνεῦμα (βλ. <http://www.ahmp.org/bias.html>). Εἶναι ἐπίσης γνωστὸν ὅτι ὁ ἀμερικανὸς καθηγητὴς Χάντινγκτον ὑπεστήριξε στὸ γνωστὸ βιβλίον «Ἡ σύγκρουσις τῶν πολιτισμῶν» (1993), ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι πολιτιστικὸν μέγεθος πού δὲν ἔστιν ἡ ἀναγκαστικὴ ὑπάρξις τῶν Δυτικῶν πολιτισμῶν, καὶ τοποθέτησε τοὺς Ὁρθοδόξους λαοὺς σὲ ἄλλη, ἐχθρικὴ γιὰ τὴν Δύσιν, πολιτιστικὴ οἰκογένεια.

Διερρωτῶμαι, πῶς ἡ συνείδησις τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων θὰ ἀνεχθῆ νὰ μᾶς ἐπιβάλλουν οἱ Ἑβραῖοι τὴν μὴ ἀναγραφή τοῦ θρησκευομένου, ὅταν στὸ Ἰσραὴλ ὄχι μόνον εἶναι ὑποχρεωτικὴ ἡ ἀνα-

γραφή, ἀλλὰ καὶ ἀπαγορεύεται ἡ μόνιμος ἐγκατάστασις Ἑβραίων πού ἔγιναν Χριστιανοί;

Ἄς γνωρίζουν οἱ Ἑβραῖοι, πού σὲ μᾶς εἶναι «ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας» (Ρωμ. ια' 28), ὅτι ὁ εὐσεβὴς ἑλληνικὸς λαὸς νοιώθει μεγάλην πικρίαν γιὰ ὅσα αὐτοὶ ἀπεργάζονται κατὰ τῆς Χριστιανικῆς μας Πίστεως καὶ ὅτι γιὰ μία ἀκόμη φορὰ ἀντὶ τοῦ μᾶνα (δηλαδή τῆς προστασίας πού τοὺς παρεῖχαμε τὸν καιρὸ τῆς γερμανικῆς κατοχῆς) μᾶς ἀνταποδίδουν χολήν. Συμφέρει αὐτὸ μακροπρόθεσμα τοὺς Ἑβραίους; Οἱ Ἕλληνες Ἑβραῖοι, ὡς νουνεχεῖς, ἄς πληροφορήσωνται σχετικῶς τοὺς ὁμοπίστους τῶν στίς Η.Π.Α.

3. Δὲν ἀντιλαμβάνονται ὅσοι κατηγοροῦν τὴν Ἐκκλησίαν, ὅτι τίθεται σοβαρὸ ἠθικὸν πρόβλημα, ὅταν χάριν τοῦ δικαιώματος τῆς μειοψηφίας καταπατῆται τὸ δικαίωμα τῆς πλειοψηφίας;

Οἱ μειονότητες στὴν Ἑλλάδα ἀπολαμβάνουν ὄχι μόνον ἐλευθερία ἀλλὰ καὶ ἀσυδοσία. ἔχουσι σχολεῖα πολλὰ καὶ καλά, στὰ ὅποια φοιτοῦν ἑκατοντάδες Ὁρθόδοξα παιδιὰ. ἔχουσι νοσοκομεῖα (προτεσταντικὴ Κλινικὴ “Ἅγιος Λουκάς” Θεσσαλονίκης). ἔχουσι ραδιοφωνικοὺς σταθμοὺς πανελληνίου ἐμβελείας, μέσφ τῶν ὁποίων ἐπιχειροῦν προσηλυτισμὸν τοῦ Ὁρθοδόξου λαοῦ. Τὰ προνόμια τῶν Μουσουλμάνων τῆς Θράκης εἶναι ἐπίσης γνωστά, ἔνεκα τῶν ὁποίων ἡ μουσουλμανικὴ μειονότης αὐξάνει, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τίς Ὁρθόδοξες ἑλληνικὰς μειονότητες τῆς Κων/λεως, τῆς Ἰμβρου καὶ Τενέδου πού σβῆνουν. ἔχουσι ναοὺς στὴν Πρωτεύουσα σὲ ἐπισημότερες θέσεις ἀπὸ αὐτοὺς τῶν Ὁρθοδόξων (π.χ. ὁ Καθεδρικὸς Ναὸς τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν παρὰ τὸ Ὁφθαλματρεῖον, στὴν ὁδὸ Πανεπιστημίου, ὁ καλλιμάρμαρος εὐκτίριος Οἶκος τῶν Προτεσταντῶν ἔναντι τῶν σπηλῶν τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ ὁ ναὸς τῶν Οὐνιτῶν στὴν Ἀχαρνῶν).

Γιατί λοιπόν ζητούν την διαγραφή του θρησκευματος από τις ταυτότητες και των Ὁρθοδόξων, και μάλιστα πρωτοστατούν στην απαίτησή αυτή οι ἐν Ἑλλάδι Ρωμαιοκαθολικοί και οἱ Ἑβραῖοι τῆς Ἀμερικῆς;

Δέν τούς ἀρκεῖ ἡ θρησκευτική ἐλευθερία πού ἀπολαμβάνουν; Θέλουν νά περιορίσουν καί προϊόντος τοῦ χρόνου νά ἀπορθοδοξοποιήσουν τόν λαό μας; Νά μᾶς κόψουν ἀπό τίς ρίζες μας; Νά ὀδηγήσουν σέ ρήξεις Ἐκκλησία καί Πολιτεία; Νά παύσῃ ἡ Ἐκκλησία μας νά ἀποτελῇ τόν συνεκτικό δεσμό τῆς κοινωνίας μας; Νά γίνουμε κοινωνία διεσπασμένη, χωρίς πρόσωπο, νούμερα καί θύματα τῆς Νέας Τάξεως;

Κατά τόν ἀρχαῖο τραγικό Εὐριπίδη, «ὄλβιος ὅστις τῆς ἱστορίας ἔσχε μάθησιν». Ἄς ἐρευνήσουν οἱ Νεοέλληνες τήν παλαιότερη καί νεώτερη ἱστορία μας, γιά νά διαπιστώσουν πῶς οἱ ἐχθροί τοῦ Ἑλληνισμοῦ προσπαθοῦσαν πάντα μέ τήν συνδρομή Ἑλλήνων συνοδοιπόρων τους νά καταστρέψουν τήν πνευματική μας παράδοσι.

4. Δέν προβληματίζει, ὅσους κατηγοροῦν τήν Ἐκκλησία, ἡ συσχέτισις τοῦ θέματος τῶν ταυτοτήτων μέ τήν προσπάθεια ἐπιβολῆς τῆς Νέας Τάξεως;

Τί ἐπιδιώκει καί πῶς ἐπιβάλλεται ἡ Νέα Τάξις, φάνηκε στόν πόλεμο τοῦ ΝΑΤΟ κατά τῆς Γιουγκοσλαβίας, στόν ὁποῖο δυστυχῶς ἔστω καί συμβολικῶς μετεῖχε καί ἡ Ἑλλάς.

Σέ πρόσφατο ἄρθρο του μέ τίτλο «Πρός ἕνα νέο Διεθνές Δίκαιο», ὁ καθηγητής κ. Χρῆστος Γιανναρᾶς παρουσιάζει τούς νέους στόχους τοῦ ΝΑΤΟ, «ἡ Βορειοατλαντική Συμμαχία νά δικαιούται νά παρεμβαίνει σέ καταστάσεις κρίσεων ... νά ἐνεργεῖ ἄμεσα καί ἀνεξάρτητα ἀπό ἀδικαιολόγητα βέτο στό Συμβούλιο Ἀσφαλείας» καί συμπεραίνει «ὅτι ὅποια χώρα δέν κατάγεται ἰ-

στορικά ἀπό αὐτοκρατορίες ἐξ ὀλοκλήρου εὐρωπαϊκές (δηλαδή δυτικοευρωπαϊκές), ὅποια χώρα συντηρεῖ “ἀξίες” (κοινωνικές, πολιτισμικές, ἐθνικές) διαφορετικές ἀπό ἐκεῖνες τοῦ ΝΑΤΟ, δέν πρέπει νά ἀποκλείει ἐπέμβαση τῆς συμμαχίας ἀνάλογη μέ αὐτήν πού ἀπέβλεπε “νά ἐνσωματώσει τή Γιουγκοσλαβία στή χορεία τῶν δημοκρατικῶν ἐθνῶν”» (Ἐφημ. Καθημερινή 16.7.2000).

Ὁ ἴδιος σέ ἄλλο ἄρθρο του μέ τίτλο «Ὅπως κάθε Νέα Τάξις» ἐπισημαίνει: «ἡ Νέα Τάξις δέν ἔχει πρόβλημα ... μέ τή θρησκεία ὅταν ταυτίζεται μέ τόν “πλουραλισμό” τῶν ἀτομικῶν “πεποιθήσεων”. Ἡ Νέα Τάξις (ὅπως ἀκριβῶς καί κάθε παλαιότερη Νέα Τάξις) ἀρνεῖται στή θρησκεία νά συνιστᾷ παράγοντα κοινωνικῆς συνοχῆς καί ἰδιαιτερότητας πολιτισμοῦ ὑπονομεύοντας τήν παγκοσμιοποιημένη νεοταξική ὁμοτροπία». Καί καταλήγει: «Ἄρνούμαι νά καταγράψω στήν ἀστυνομική ταυτότητα τό ἄθλημα μετοχῆς στό ἐκκλησιαστικό σῶμα. Ἀλλά ἀπό τή στιγμή πού ἡ ἀναγραφή τοῦ θρησκευματος γίνεται σύμβολο ἀντίστασης στή Νέα Τάξις, ὡς πολίτης, ἀκόμη ἐλεύθερος, τήν ἀπαιτῶ» (Ἐφημ. Καθημερινή 18.6.2000).

Λέμε λοιπόν “ὄχι” στίς νέες χωρίς τό θρήσκευμα ταυτότητες, γιατί μέ αὐτές καί μέ ὅσα ἄλλα συναφῆ μέτρα πρόκειται νά ληφθοῦν, ὁ λαός μας χάνει τήν ἐθνικοθρησκευτική του ἰδιοπροσωπία καί γίνεται εὐκόλο θῦμα τῆς Νέας Τάξεως καί τῆς Παγκοσμιοποιήσεως.

5. Δέν προβληματίζονται, ὅσοι κατηγοροῦν τήν Ἐκκλησία, γιά τόν ἀπολυταρχικό τρόπο μέ τόν ὁποῖο ἐπιβλήθηκε ἡ μὴ ἀναγραφή τοῦ θρησκευματος;

Παραπέμπω στίς ἀπόψεις τοῦ πρώην Ἀντιπροέδρου τῆς Βουλῆς καί Ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν τοῦ ΠΑΣΟΚ Καθηγητοῦ κ. Μα-

νόλη Δρειτάκη, ενός από τους τιμίους, αγνούς και ασυμβίβαστους Έλληνες πολιτικούς:

«Η απόφαση για τη μη αναγραφή του θρησκέυματος στις ταυτότητες ήταν προσωπική του Πρωθυπουργού, δεδομένου ότι δεν συνεκάλεσε το Υπουργικό Συμβούλιο για να ακούσει τις γνώμες των Υπουργών του (πολλοί από τους οποίους διαφωνούν με την απόφαση αυτή), ούτε κάλεσε την Κοινοβουλευτική Ομάδα του κόμματός του (στήν οποία ένας μεγάλος αριθμός Βουλευτών είναι, επίσης, αντίθετος με την απόφασή του). Τέλος δεν τόλμησε να φέρει νομοσχέδιο στη Βουλή που θα προέβλεπε την (υποχρεωτικά) μη αναγραφή του θρησκέυματος στις ταυτότητες, γιατί γνωρίζει ότι μία μεγάλη διακομματική πλειοψηφία (στήν οποία θα μετείχαν και οι Βουλευτές του ΠΑΣΟΚ που δεν συμφωνούν με την απόφασή του) θα καταψήφισε το νομοσχέδιο αυτό, αναγκάζοντας τον αρμόδιο Υπουργό να το αποσύρει και, ενδεχόμενα, να παραιτηθεί. Με όλους τους παραπάνω τρόπους (έξωκοινοβουλευτικό Υπουργό Δικαιοσύνης, μη σύγκληση του Υπουργικού Συμβουλίου, μη σύγκληση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΠΑΣΟΚ, μη κατάρτιση και κατάθεση σχετικού νομοσχεδίου) ο Πρωθυπουργός έδειξε ένα αυταρχισμό που κανείς δεν τον περίμενε από αυτόν» (έφημ. ΠΑΤΡΙΣ, 13.6.2000).

6. Δεν προβληματίζονται οι κατηγορούντες την Έκκλησία, για τον ανέντιμο πόλεμο φθοράς που επιχειρούν τα Μ.Μ.Ε. και πολιτικά πρόσωπα κατά του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου και της Έκκλησίας;

Απομονώνουν και διαστρέφουν φράσεις του Αρχιεπισκόπου, που έξω από την συνάφεια του λόγου του παρερμηνεύονται και τον παρουσιάζουν να υποστηρίζει θέσεις που ποτέ δεν υπεστήριξε.

Είπε π.χ. ο Μακαριώτατος, ότι η Έκκλησία έχει προφητική αποστολή. Τα Μ.Μ.Ε. και κάποιοι πολιτικοί άμεσως τον κατηγορήσαν ότι είπε πως είναι προφήτης.

Εάν εγνωρίζαν την Όρθόδοξο Πίστι και Θεολογία μας, θα είχαν διδαχθῆ ότι όχι μόνο η Έκκλησία ως σύνολο έχει προφητική αποστολή, αλλά και κάθε βαπτισμένος Χριστιανός κατά το μέτρον της πίστεως και του αγῶνος του μετέχει στο τριπλοῦν ἀξίωμα του Χριστοῦ, δηλαδή τό βασιλικό, τό ἱερατικό και τό προφητικό. Τό προφητικό χάρισμα τῶν πιστῶν, ποιμένων και ποιμαινομένων, ἔγκειται στό να γνωρίζουν και διακρίνουν τήν ἀλήθεια ἀπό τήν πλάνη και να ὁμολογοῦν αὐτή τήν ἀλήθεια.

Θά επικαλεσθῶ ἐδῶ τόν λόγο του διακεκριμένου πολιτικοῦ, Βουλευτοῦ του ΠΑΣΟΚ και πρώην Υπουργοῦ, κ. Στέλιου Παπαθεμελῆ:

«Όταν ὑπάρχει ἔλλειμμα ἐπιχειρημάτων, ἐμφανίζεται –ὡς γνωστόν– πλεόνασμα ὑβρεων. Ἄλλά αὐτό δεν συμβάλλει στήν ἐμπέδωση ψυχραιμίας και νηφαλιότητος, στήν ἀναγκαία ἐκτόνωση και στήν ἀναζήτηση λύσεως» (Έφημ. ΤΟ ΒΗΜΑ, 7.7.2000).

Ο ἴδιος ἀναιρεῖ και τό ἐπιχειρούμενο ψεῦδος, ότι δῆθεν τό θρήσκευμα ἀνεγράφη στις ταυτότητες ἀπό τήν κατοικική κυβερνησι:

«Πρῶτον· Εἶναι ἱστορικά ψευδές ότι τό θρήσκευμα μπῆκε στις ταυτότητες με ἀπόφαση τῆς κατοικῆς κυβερνήσεως. Μπορῶ να ἐπιδείξω ταυτότητα που ἐκδόθηκε τό 1923 και περιλαμβάνει τό θρήσκευμα. Ἔχω και ἄλλες ἀνάλογες και λυπᾶμαι γιατί ὁ πρῶτος διδάξας τό ψεῦδος πανεπιστημιακός δεν βγαίνει να ζητήσει συγγνώμη ἀπό τό ἀναγνωστικό του κοινό που παραπλάνησε, σκοπίμως ἢ ἀπό ἐπιστημονική ἀτέλεια ἢ ἀμέλεια.

Δεύτερον· Εἶναι ἀναληθές ὅτι οἱ κιπλερικές ἀρχές ἀπαιτοῦσαν τό θρησκευμα γιά νά ξεχωρίζουν τούς Ἑβραίους ἀπό τούς Χριστιανούς. Ὁ Χίτλερ δῶκε τούς Ἑβραίους ὡς πρὸς τό γένος καί ὄχι τούς Ἰουδαίους ὡς πρὸς τό θρησκευμα. Γι' αὐτό εἶχαν κοινή μοῖρα μέ τούς ἄλλους ὁμοφύλους τους καί οἱ Χριστιανοὶ Ἑβραῖοι τῶν χωρῶν πού κατέλαβε.

Τρίτον· Τό ἀντιστασιακό ΕΑΜ στίς περιοχές πού ἤλεγχε, ἐξέδιδε καί αὐτό ταυτότητες, οἱ ὁποῖες περιεῖχαν καί αὐτές τό θρησκευμα. ἜΑρα οὔτε κατοκική, οὔτε ἐμφυλιοπολεμική εἶναι ἡ γενεαλογία τοῦ θρησκευματος» (Ἐφημ. ΤΟ ΒΗΜΑ, 7.7.2000).

7. Κατηγορεῖται ὁ Μακαριώτατος, ὅτι ἦτο Γραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ἐπὶ Χούντας.

ἜΩ τῆς ὑποκρισίας! Μήπως ὁ ἐπαινεθεὶς καί ἐπαινούμενος μέχρι σήμερα ἀπὸ ὅλες τίς δημοκρατικές κυβερνήσεις μακαριστὸς Ἀρχιεπίσκοπος Σεραφεῖμ δέν προεβλήθη ἀπὸ τὴν Χούντα τοῦ Ἰωαννίδη; Γιατί ὄχι μόνο δέν κατηγορήθηκε, ἀλλὰ καί στηρίχθηκε ἀπὸ ὅλες τίς δημοκρατικές κυβερνήσεις;

Τὴν ἀπάντησι τὴν γνωρίζουμε ὅλοι.

Τώρα θυμῆθηκαν ὅτι ὁ Χριστόδουλος, ὡς νεαρός Ἀρχιμανδρίτης, παρέστη σέ δοξολογία ὑπὸ τὸν τότε Ἀρχιεπίσκοπο Ἱερώνυμο, ἐπειδὴ ὁ Χριστόδουλος ἀγωνίζεται γιά τὰ δίκαια τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ πιστοῦ λαοῦ καί δέν εἶναι διατεθειμένος νά προδώσῃ τίς ἀρχές του, πού εἶναι καί οἱ ἀρχές τῆς Ἐκκλησίας;

8. Κατηγορεῖται ἀκόμη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ὅτι εἶναι ἐγκλωβισμένος στήν “παρεκκλησιαστικὴ ὀργάνωσι” τῆς Χρυσοπηγῆς.

Λησμονεῖ ὁ Σεβ. Ζακύνθου ὅτι ὁ Γέροντάς του, μακαριστὸς Ἀρχιεπίσκοπος Σεραφεῖμ, προήγαγε τούς πατέρας τῆς Χρυσοπηγῆς σέ Μητροπολίτας καί ὅτι ἐπὶ Σεραφεῖμ ἡ Χρυσοπηγή λειτουργοῦσε ὡς Συνοδικὴ Ἱερά Μονή;

Ἀλλὰ ἐπὶ τέλους ποιοὶ εἶναι ἐκκλησιαστικοὶ καί ποιοὶ εἶναι παρεκκλησιαστικοὶ;

Ἐκκλησιαστικοὶ εἶναι ὅσοι συμπράττουν μέ τὴν πολιτεία στήν περιθωριοποίησι τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ ὅσοι ἀγωνίζονται κατὰ τῆς περιθωριοποιήσεως εἶναι παρεκκλησιαστικοὶ;

Παρεκκλησιαστικοὶ εἶναι ὅσοι μοχθοῦν μέ κηρύγματα, συγγραφές καί πλουσία ποιμαντικὴ δρᾶσι γιά τὸν φωτισμὸ τοῦ ποιμνίου τους καί τὴν στερέωσί του στήν Ὁρθόδοξο Πίστι καί ζωή, ἐνῶ ἐκκλησιαστικοὶ εἶναι ὅσοι περιορίζονται μόνο στήν παράστασι σέ ἐκκλησιαστικές τελετές;

Δέν θά προχωρήσω, γιά νά μὴ ἀναξέσω πρόσφατες πληγές.

Φοβοῦμαι ὅτι οἱ λέξεις ἔχασαν τὴν σημασία τους. Κάτι παρόμοιο διαβάζουμε στὸν Θουκιδίδη ὅτι συνέβαινε καί στήν ἀρχαία Ἀθήνα κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸ πόλεμο λόγω τῆς ἐξαχρειώσεως τῶν ἠθῶν: «Οἱ ἄνθρωποι ἤλλαξαν τὴν συνηθισμένην σημασίαν τῶν λέξεων καί τούς ἔδωσαν ὄχι τὴν πραγματικὴν ἀλλὰ τὴν κατὰ τὴν γνώμην των συμφέρουσαν» (Ἱστοριῶν Γ', 82, ἐκδ. Πάπυρος 1975, σελ. 487).

Ἀλλὰ καί κατὰ τὸν Προφήτη Ἡσαΐα: «Οὐαὶ οἱ λέγοντες τό πονηρόν καλόν καί τό καλόν πονηρόν, οἱ τιθέντες τό σκότος φῶς καί τό φῶς σκότος, οἱ τιθέντες τό πικρόν γλυκὺ καί τό γλυκὺ πικρόν» (ε' 20).

Φοβοῦμαι ὅτι ἐκπληροῦται ὁ προφητικὸς λόγος τοῦ Μεγ. Ἀντωνίου: «Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι ἔρχεται καιρὸς, ἵνα οἱ ἄνθρωποι μανῶσιν (θά τρελλαθοῦν), καί ἐπ' ἄν ἴδωσί τινα μὴ μαινόμενον, ἐπαναστήσονται αὐτῷ λέγοντες, ὅτι σύ μαῖνη, διὰ τό μὴ εἶναι ὅμοιον αὐτοῖς» (Γεροντικὸ).



9. Κατηγορείται ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος καί ἡ Ἐκκλησία, ὅτι ἐκφέρουν πολιτικό λόγο, ὅτι κομματίζονται, ὅτι θέλουν νά ἀσκήσουν πολιτική ἐξουσία.

Μέ αὐτές τίς κατηγορίες προσπαθοῦν νά ἐκφοβίσουν τήν Ἐκκλησία (ὅπως καί μέ τήν ἀπειλή, ὅτι θά τεθῆ καί τό θέμα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς παρουσίας) καί νά τήν ἀναγκάσουν νά σιωπήσῃ.

Μά εἶναι δυνατόν ἡ Ἐκκλησία νά σιωπήσῃ, ὅταν ὠθεῖται στό περιθώριο τῆς ἐθνικῆς καί κοινωνικῆς ζωῆς;

Εἶναι δυνατόν ἡ Ἐκκλησία νά προδώσῃ τήν Ἱστορία της, τήν Παράδοσί της, τήν Πίστι της, τούς Μάρτυρες καί ἥρωές της, παλαιούς καί νέους, τόν λαό της;

Ἐλέχθη ἀπό Ὁρθόδοξο Ἐπίσκοπο: Ὁ Ἐπίσκοπος θά εἶναι ἡ μάρτυς ἢ προδότης.

Πῶς ἡμπορεῖ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καί οἱ Ἱεράρχαι μας νά προδώσουν αὐτόν τόν εὐσεβῆ, πονεμένο καί ταπεινό λαό τῆς Ἐκκλησίας;

Ἄν, ὃ μή γένοιτο, κάτι τέτοιο συνέβαινε, ὁ προδωμένος λαός θά ἀντιδρούσε μέ τόν δικό του τρόπο, θά γινόταν λαός ἀναρχικός, ποίμνιο κλυδωνιζόμενο χωρίς ποιμένα καί κανεῖς δέν θά ἡμποροῦσε νά ἐλέγξῃ τίς ἀντιδράσεις του.

Εἶναι πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου καί τῶν Ἱεραρχῶν μας ὅτι μέ πνεῦμα αὐτοθυσίας, μέ διάκρισι καί ἀγάπη ἐτέθησαν ἐπικεφαλῆς τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ, καθὼς εἶχαν χρέος ὡς γνήσιοι ποιμένες του νά πράξουν, ὥστε ὁ λαός αὐτός στίς κρίσιμες αὐτές ὥρες νά μὴ μείνῃ ἀποίμαντος καί ἀκυβέρνητος.

Γι' αὐτό τόν λόγο καί ἐμεῖς συμπαριστάμεθα στόν δίκαιο καί ἅγιο ἀγῶνα τους.

10. Πολλοὶ ἐπικαλοῦνται νομικά ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς μὴ ἀναγραφῆς.

Τά νομικά αὐτά ἐπιχειρήματα δέν ἦσαν γνωστά, ὅταν τό κυβερνῶν κόμμα τό 1993 ἐψήφισε ὑπὲρ τῆς ὑποχρεωτικῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος;

Ἄλλὰ ἐπειδὴ καί στὴν νομική ἐπιστήμη «λόγῳ παλαίει πᾶς λόγος» (Ἀγ. Γρηγορίου Παλαμά, α' τριάδα, 1), θεωρῶ ὅτι καί τά ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς προαιρετικῆς ἀναγραφῆς εἶναι σοβαρά καί δυσμάχητα. Θά ἀναφερθῶ σέ τρία ἀπὸ αὐτά.

Τό πρῶτο προεβλήθη ἀπὸ τόν πρῶτον Ἀντιπρόεδρο τῆς Βουλῆς καί νῦν Βουλευτὴ τοῦ ΠΑΣΟΚ κ. Παναγιώτη Κρητικὸ σέ ἐπερώτησι πρὸς τόν Ὑπουργό Δημοσίας Τάξεως, μέ τήν ὁποία «καλεῖ τόν ὑπουργό νά θεμελιώσῃ νομικά τή σημερινή του ἐγκύκλιο γιὰ τήν ἔκδοσι νέων ταυτοτήτων, ἀφοῦ, ὅπως παρατηρεῖ μέ δριμύτητα στόν ὑπουργό, ἀπὸ καμιά διάταξι τοῦ Ν. 2472/97 δέν προκύπτει οὔτε κἄν τεκμαίρεται ἡ ἀπάλειψη τοῦ θρησκευματος καί τῆς ὑπηκοότητος, ἐνῶ ἡ γνωστή ἀπόφασι τῆς Ἀρχῆς Προστασίας τοῦ Ἀτόμου εἶναι μιά ἀπλή γνωμοδοτικὴ ἀπόφασι καί τίποτε παραπάνω» (Ἐφημ. Ἐλεύθερος Τύπος, 19.7.2000).

Τό δεύτερο προεβλήθη ἀπὸ ἄλλους ἐγκρίτους νομομαθεῖς. Κατ' αὐτούς, ὁ νόμος 2472/97 προβλέπει ὅτι τά εὐαίσθητα στοιχεῖα εἶναι δυνατόν νά ἀναγράφωνται, ὅταν τό ζητοῦν ὅσοι τοὺς ἀφοροῦν. Γιατί καταστρατηγεῖται αὐτὴ ἡ διάταξι;

Τό τρίτο διατυπώνει ὁ Ἀντιεισαγγελέας τοῦ Ἀρείου Πάγου, κ. Βασίλης Παπαδάκης: «Ἀλήθεια, τί τύπος δημοκρατίας εἶναι αὐτός πού διακηρύσσει, πῶς ἂν ἀπὸ τά 10 ἐκ. Ἕλληνες ὑπάρξῃ ἕστῳ ἕνας πού συμφωνεῖ μέ τήν ἀπάλειψη τοῦ θρησκευματος ἀπὸ τίς ταυτότητες, τό μέτρο θά ἰσχύσει! Ὡς τώρα γνώριζα ὅτι οἱ ἐξουσίες πηγάζουν καί ἀσκοῦνται ἐν ὀνόματι τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἐκτός καί ἂν Ἕλληνας εἶναι ὁ ἕνας, καί οἱ πολλοὶ εἶναι

κάτοικοι κάποιας άλλης χώρας φανταστικῆς, πού ὀνομάζεται οὐτοπία» (Ἐφημ. Καθημερινή, 19.7.2000).

Παρά ταῦτα τό θέμα δέν εἶναι μόνο νομικό. Εἶναι κυρίως ἠθικό. Προνεγίται ἡ βούλησις τοῦ Ἔθνους καί ἔπονται ἡ ψήφισις τῶν νόμων καί ἡ ἔρμηνεία τῶν νόμων.

Τό ἐρώτημα εἶναι ἂν ἡ ἔρμηνεία τῶν νόμων πού δίδουν, ὅσοι ὑποστηρίζουν τήν μή ἀναγραφή, εἶναι σύμφωνη μέ τήν βούλησι τοῦ Ἔθνους.

“Ἴδου Ρόδος, ἰδου πῆδημα”. Ἐάν οἱ δημοσκοπήσεις, πού σέ ὑψηλότετο ποσοστό (85%) συνηγοροῦν ὑπέρ τῶν ἀπόψεων τῆς Ἐκκλησίας, δέν θεωροῦνται ἐνδεικτικές τῆς βουλήσεως τοῦ Ἔθνους, ἄς γίνῃ δημοψήφισμα ἐπί ἴσοις ὅροις προβολῆς τῶν ἀπόψεων Ἐκκλησίας καί Πολιτείας ἀπό τά Μ.Μ.Ε.

Τί δημοκρατικώτερο καί τί τιμώτερο; Ἄς δεσμευθοῦν Ἐκκλησία καί Πολιτεία, ὅτι θά δεχθοῦν ὡς τελεσίδικο τό ἀποτέλεσμα τοῦ δημοψηφίσματος.

\* \* \*

Θέλουμε νά εἰποῦμε πρὸς τοὺς ἀξιοτίμους πολιτικούς πού μᾶς κυβερνοῦν τήν ἀλήθεια, γιατί ἀγαποῦμε τόν λαό μας, ἀφιερώσαμε τήν ζωή μας στήν διακονία αὐτοῦ τοῦ χριστοφόρου λαοῦ, καί γιατί ἀγαποῦμε καί αὐτούς τοὺς ἴδιους καί δέν θέλουμε νά τοὺς ἀποκρύπτουμε τήν ἀλήθεια ἢ νά τοὺς κολακεύουμε λέγοντάς τους «τά ἥδιστα καί ὄχι τά ἄριστα» γιά νά ἔχουμε τήν εὐνοιά τους.

Εἶναι γιά τό συμφέρον τοῦ Ἔθνους ἡ Ἐκκλησία μας νά εἶναι ζωντανή, παροῦσα στά κοινωνικά δρώμενα, νά ὀδηγῇ τοὺς ἀνθρώπους στήν πνευματική ἐλευθερία, νά τοὺς προσανατολίζῃ στήν αἰωνιότητα, νά τοὺς βοηθῇ νά ζοῦν μέ ἀγάπην, τιμότητα καί φιλανθρωπία, νά τοὺς προσφέρῃ τό βαθύτερο νόημα τῆς ζωῆς.

Εἶναι κρίμα πού πολλοί πολιτικοί μας –ἴσως γι’ αὐτό ἔχουμε καί ἐμεῖς τήν εὐθύνη μας– εἶναι ἀγευστοί τῆς χαρᾶς καί εὐλογίας πού χαρίζει ἡ μετοχή στό μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας.

Γι’ αὐτό ἴσως καί δέν μᾶς καταλαβαίνουν. Μιλοῦμε σέ ἄλλη γλῶσσα.

Κυβερνοῦν ἓνα λαό πού στήν μεγάλη του πλειοψηφία εἶναι πιστός καί Ὁρθόδοξος, παρά τίς ἀμαρτίες μας.

Ὅλοι σχεδόν οἱ Ἕλληνες εἶναι βαπτισμένοι καί κοινωνημένοι, ἔστω καί μία φορά.

Ἄς κάνουν οἱ πολιτικοί μας τόν κόπο μέ ταπείνωσι νά γνωρίσουν τήν Πίστι αὐτοῦ τοῦ λαοῦ. Νά ἀρχίσουν νά ἐκκλησιάζονται, νά προσπαθήσουν νά προσεύχονται, νά μελετοῦν τόν λόγο τοῦ Θεοῦ, νά γνωρίσουν κάποιον ταπεινὸ Πνευματικό.

Τότε θά χαροῦν μέ μία μεγάλη πνευματικὴ χαρά καί θά καταλάβουν γιατί αὐτός ὁ λαός πιστεύει καί γιατί ἀπαιτεῖ ἀπό τό Κράτος νά σεβασθῇ τήν Πίστι του.

Τότε δέν θά κατηγοροῦν τήν Ἐκκλησία, ἀλλά καί θά τήν ἐπαιnéσουν πού ἀγωνίζεται, ὥστε αὐτός ὁ λαός νά μὴ στερηθῇ ὅ,τι πολυτιμώτερο ἔχει, τήν Πίστι του, τήν ψυχὴ του.

Τότε δέν θά ὀμιλοῦν γιά ρῆξι μέ τήν Ἐκκλησία, γιατί αὐτό σημαίνει ρῆξι μέ ὅ,τι πολυτιμώτερο ἔχουν στό συνειδητό ἢ στό ὑποσυνειδητό τους ἡ πλειοψηφία τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων.

Ἀντίθετα θά ἐπιδιώκουν τήν συνεργασία μέ τήν Ἐκκλησία. Ἔτσι θά ἀναδειχθοῦν γνήσιοι ἐκφρασταί τῆς ἐλληνορθοδόξου ψυχῆς τοῦ λαοῦ μας καί γι’ αὐτό γνήσιοι ἡγέτες του.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ρωσσίας Βλαδίμηρος Πούτιν ἔδωσε ἓνα ἐξαιρετικὸ δεῖγμα εὐσεβείας. Στήν Πανήγυρι τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μεγίστης Λαύρας τοῦ Ἁγίου Ὁρους (5/18.7.2000) ὁ Καθηγούμενος αὐτῆς ἀνήγγειλε στοὺς ἑκατοντάδες προσκυνητές, ὅτι ὁ κ. Πούτιν

ἀπέστειλε ὡς ἀφιέρωμα πολύτιμο Σταυρό εὐλογίας μέ τήν παρά-  
κλησι νά μνημονεύωνται τά ὀνόματα τῆς οἰκογενείας του.

Ἄς ἐλπίσουμε ὅτι καί ὁ εὐσεβής ἑλληνικός λαός θά χαρῆ  
καί θά καμαρώση τούς ἄρχοντές του, ὅλων τῶν κομμάτων, νά  
βιώνουν καί νά ἐκδηλώνουν τό πατροπαράδοτον σέβας.





## ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΘΕΑ ΤΟΥ ΑΚΤΙΣΤΟΥ ΦΩΤΟΣ<sup>(\*)</sup>

*Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου  
Καθηγουμένου Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἀγίου Ὁρους*

Κατά τόν μέγα Φωστῆρα τῆς Ἐκκλησίας, ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ, ὑπάρχουν τριῶν εἰδῶν θεολογίες:

α) Ἡ ἀσφαλῆς καί μυστική τῶν θεοπτῶν θεολόγων, οἱ ὅποιοι ὀμιλοῦν ἐκ προσωπικῆς ἐμπειρίας καί κοινωνίας μέ τόν Ζῶντα Θεό.

β) Ἡ φιλόσοφος θεολογία τῶν μὴ ἐχόντων προσωπική ἐμπειρία θεοπτίας, ἀλλά ἐν ταπεινώσει δεχομένων τίς ἐμπειρίες καί θεοπτίες τῶν Ἀγίων καί θεολογούντων συμφώνως πρός αὐτές. Ἡ θεολογία αὕτη χρησιμοποιεῖ τήν ἀποδεικτική μέθοδο, αὐτήν δηλαδή πού ἀποδεικνύει τίς θεολογικές θέσεις μέ συλλογισμούς βάσει τῆς Ἀποκαλύψεως καί τῶν καταγεγραμμένων ἐμπειριῶν τῶν Ἀγίων, καί

γ) Ἡ καινή θεολογία τῶν θρασέων θεολόγων, οἱ ὅποιοι ἀπορρίπτουν τίς ἐμπειρίες τῶν Ἀγίων καί θεολογοῦν διαλεκτικῶς κα-

(\*) Εἰσήγησις εἰς τό Παμμοναστικόν Συνέδριον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰ Ἅγια Μετέωρα (12-14 Σεπτεμβρίου 2000), ὠργανωθέν εἰς τὰ πλαίσια τῶν ἑορτασμῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διά τὰ 2000 χρόνια ἀπό τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου.

τά τίς δικές τους φιλοσοφικές ἀρχές. Ἐκπρόσωπος τῆς διαλεκτικῆς θεολογίας ἦταν στούς χρόνους τοῦ Ἀγίου Παλαμᾶ ὁ δυτικὸς μοναχὸς Βαρλαάμ.

Τὴν ἀποδεικτικὴ μέθοδο ἠκολούθησαν καί οἱ Ἀγιορεῖται Πατέρες οἱ συντάξαντες τόν Ἀγιορειτικὸ Τόμο τό ἔτος 1340, οἱ ὅποιοι καταλήγουν: «*Ταῦτα ὑπὸ τῶν Γραφῶν ἐδιδάχθημεν, ταῦτα παρά τῶν ἡμετέρων Πατέρων παρελάβομεν ταῦτα διὰ τῆς μικρᾶς ἔγνωμεν πείρας*»<sup>1</sup>.

Εἶναι χαρακτηριστικὸς καί ὁ τρόπος πού ὑπέγραψε ὁ Ἐπίσκοπος Ἱερισσοῦ καί Ἀγίου Ὁρους Ἰάκωβος: «*Ὁ ταπεινὸς Ἐπίσκοπος Ἱερισσοῦ καί Ἀγίου Ὁρους Ἰάκωβος, ταῖς ἀγιορειτικαῖς καί πατρικαῖς ἀνατεθραμμένους παραδόσεις, καί μαρτυρῶν, ὅτι διὰ τῶν ἐνταῦθα ὑπογραφάντων λογάδων, ἅπαν τό Ἅγιον Ὁρος συμφωνοῦντες ὑπέγραψαν, καί αὐτὸς συμφωνῶν καί ἐπισφραγίζων, ὑπέγραψα. Καί τοῦτο μετὰ πάντων προσγράφων ὅτι τόν μὴ συμφωνοῦντα τοῖς ἀγίοις καθώς καί ἡμεῖς καί οἱ μικρῶ πρό ἡμῶν Πατέρες ἡμῶν, ἡμεῖς τὴν αὐτοῦ κοινωνίαν οὐ παραδεξόμεθα*»<sup>2</sup>.

Στὴν ταπεινὴ μου εἰσήγησι θά ἀκολουθήσω τὴν ἀποδεικτικὴ μέθοδο.

### Α'. Τὸ Ἄκτιστον Φῶς, Φῶς τῆς Θεότητος

Στούς ἀγίους μοναχοὺς ὀφείλεται ὁ πλοῦτος τῆς ἐμπειρίας καί τῆς θεολογίας τοῦ Ἀκτίστου Φωτός. Γι' αὐτὸ καί θά δώσω τόν λόγο σέ ἀγίους μοναχοὺς, παλαιούς καί νέους, οἱ ὅποιοι θά διαπραγματευθοῦν τὴν περί Ἀκτίστου Φωτός πίστι τῆς Ἐκκλησίας.

1. Ἀγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ἀγιορειτικὸς Τόμος, *Φιλοκαλία*, ἔκδ. Ἀστήρ, Ἀθήναι 1957-1963, τόμ. Δ', σελ. 192. Βλ. καί Ἀρχιμ. Γεωργίου, *Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς διδάσκαλος τῆς θεώσεως*, ἔκδ. Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου 2000, σελ. 54.
2. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 193.

Ἔτσι θά διαπιστωθῆ ὅτι στὸν χῶρο τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχισμοῦ ἐβιῶθη ἡ ἐμπειρία τοῦ Ἄκτιστου Φωτός καί διευτυπώθη ἡ περὶ αὐτοῦ θεολογία.

Ὁ Θεός εἶναι Φῶς, κατὰ τὸν ἅγιο Ἰωάννη τὸν Θεολόγο: «Καί αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ Θεός φῶς ἐστὶ καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστὶν οὐδεμία» (Α' Ἰω. α' 5).

Ἐρμηνεύων ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης τὸ ἐν λόγῳ χωρίον γράφει: «Φῶς λοιπὸν εἶναι ὁ Θεός καὶ φῶς ἀληθινόν, μέ τὴν λαμπρότητα τοῦ ὁποῦο συγκρινόμενος ὁ ἥλιος καὶ ὅλα τὰ κτιστά φῶτα, εὐρίσκονται φῶτα ψευδῆ. Φῶς εἶναι ὁ Θεός, κατὰ τὸν Ἀρεοπαγίτην Διονύσιον, διότι γεμίζει ἀπὸ κάθε νοητὸν φῶς κάθε ὑπερουράνιον νοῦν, καὶ διότι διώκει κάθε ἀγνωσίαν καὶ πλάνην ἀπὸ τὰς ψυχὰς ἐκείνας, εἰς τὰς ὁποίας λάμπει τὰς ἀκτῖνάς του καὶ μεταδίδει εἰς αὐτάς φῶς ἱερόν (κεφ. δ' Περί θείων ὀνομάτων). Φῶς εἶναι ὁ Θεός νοερόν, κατὰ τὸν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκουμένιον, διατί κινεῖ τοὺς ὀφθαλμούς τῆς ψυχῆς εἰς τὸ νά θεωρήσουν, καὶ διατί ἀποστρέφει τὰ ὀμμάτια τοῦ νοός ἀπὸ ταῦτα ὅλα τὰ ὑλικά καὶ τραβίζει τὴν ὄρεξιν καὶ ἐπιθυμίαν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὸ νά ἀγαπᾶ μόνον τὸν Θεόν μέ ἓνα ἐρωτικόν πάθος»<sup>3</sup>.

Στό σύμβολο τῆς Πίστεως ὁμολογοῦμε ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός εἶναι «Φῶς ἐκ Φωτός». Σέ πολλά ἄλλα σημεῖα τῆς θείας Λατρείας χαρακτηρίζουμε τὸν Τριαδικὸ Θεὸ ὡς Φῶς.

Ἄραγε στίς περιπτώσεις αὐτές τὸ φῶς νοεῖται ἐν ἠθικῇ ἐννοίᾳ ἢ ἐν ὄντολογικῇ; Ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς ἀπαντᾷ ὅτι

3. Ἄγ. Νικόδημου Ἀγιορείτου, *Ἐρμηνεῖα εἰς τὰς ἐπτὰ Καθολικὰς Ἐπιστολάς*, ἔκδ. Ὁρθ. Κυφέλης, Θεσ/νίκη 1986, σ. 457.

«κατ' οὐσίαν ἀληθῶς φῶς ὑπάρχων ὁ Θεός» καὶ «φύσει φῶς ὁ Θεός» καὶ «οὐκ ἄλλο καὶ ἄλλο φῶς ὑπάρχων ἀλλὰ κατ' οὐσίαν ἐν καὶ τὸ αὐτό, κατὰ τὸν τῆς ὑπάρξεως τρόπον τρισσοφάεζ»<sup>4</sup>.

Ὁ «ὑπερφαῆς καὶ ἀρχίφωτος Θεός»<sup>5</sup>, κατὰ τὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸν Παλαμᾶ, ἔπλασε τίς λογικὲς φύσεις, ἀγγέλους καὶ ἀνθρώπους, δεκτικὲς τοῦ θείου φωτός καὶ ἱκανὲς νά βλέπουν τὸ θεῖον φῶς, ἀφοῦ «φῶς εἶναι τὴν τοῦ Θεοῦ τελειωτάτην θέαν»<sup>6</sup>.

Οἱ θεοὶ ἄγγελοι, ὅσοι δὲν ἐξέπεσαν, ἔχουν πλέον συνεχῆ τὴν κοινωνία μέ τὸ Τρισήλιο Φῶς, πού εἶναι καὶ «ἡ τῶν πνευμάτων τροφή, τῶν τε ἀγγέλων καὶ τῶν δικαίων»<sup>7</sup>.

Ὁ Ἀδάμ πρό τῆς παρακοῆς μετεῖχε τῆς θείας ἐλλάμφεως καὶ λαμπρότητας. Αὐτὴν φοροῦσε «ὡς στολήν δόξης». Ἔτσι δὲν ἦταν γυμνός «οὐδ' ἀσχήμεν ὑπῆρχεν ὅτι γυμνός», ἀλλ' ἀντιθέτως ἦταν

4. Κατὰ τὸν ἅγιο Νικόδημο τὸν Ἀγιορείτη, «ὁ θεοφόρος Μάξιμος ἐρωτηθεὶς περὶ τοῦτου τοῦ ρητοῦ, ἤγουν διατί ὁ θεολόγος Ἰωάννης ἀνωτέρω μέν εἶπεν ὅτι ὁ Θεός φῶς ἐστὶν, ἐδῶ δὲ λέγει ὅτι αὐτός (ἦτοι ὁ Θεός) ἐν τῷ φωτί ἐστὶν; Περὶ τοῦτου λέγω ἐρωτηθεὶς ἀποκρίνεται: "Κατ' οὐσίαν φῶς ὑπάρχων ὁ Θεός, ἐν τοῖς ἐν αὐτῷ διὰ τῶν ἀρετῶν περιπατοῦσιν ἐστὶν, ἀληθῶς φῶς γενομένοις. Ὡσπερ οὖν τὸ κατὰ μέθεξιν φῶς ὡς οἱ ἅγιοι πάντες, διὰ φιλοθείαν ἐν τῷ κατ' οὐσίαν γίνονται φωτί, (ἦτοι ἐν τῷ Θεῷ) οὕτω τὸ κατ' οὐσίαν, ἐν τῷ κατὰ μέθεξιν φωτί, διὰ φιλανθρωπίαν γίνεται φῶς. Ἐάν οὖν ἐσμέν κατὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν γνῶσιν ὡς ἐν φωτί τῷ Θεῷ, καὶ αὐτός ὁ Θεός ὡς φῶς ἐν φωτί ἐστὶν ἐν ἡμῖν. Ὁ γὰρ φύσει φῶς Θεός, ἐν τῇ μιμῆσει γίνεται φωτί, ὡς ἐν εἰκόνι ἀρχέτυπον ἢ μᾶλλον, φῶς ἐστὶν ὁ Θεός καὶ Πατήρ ἐν φωτί, δηλαδὴ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι. Οὐκ ἄλλο καὶ ἄλλο φῶς ὑπάρχων ἀλλὰ κατ' οὐσίαν ἐν καὶ τὸ αὐτό, κατὰ τὸν τῆς ὑπάρξεως τρόπον τρισσοφάεζ" (ἐν τῇ ὀγδοῇ λύσει τῶν ἀπόρων)» (*Ἐρμηνεῖα εἰς τὰς ἐπτὰ Καθολικὰς Ἐπιστολάς*, ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 461, ὑποσημ. 10)

5. Ὑπὲρ τῶν ἱερώς ἡσυχάζόντων, 1, 3, ἐν *Γρηγορίου Παλαμᾶ ἔργα*, Ε.Π.Ε., Θεσ/νίκη 1982, τ. 2, σελ. 154, στίχ. 7.

6. Ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 204, στίχ. 26.

7. Ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 210, στίχ. 23.

πολύ λαμπρότερος αὐτῶν πού φοροῦν τά στολισμένα μέ πολύ χρυσό καί πολυτίμους λίθους διαδήματα<sup>8</sup>.

Ἀκολουθεῖ ὁμοίως ἡ παράβασις καί ὁ χωρισμός ἀπό τόν Θεό, πού εἶναι ὁ χωρισμός ἀπό τήν Ζωή καί τό Φῶς τοῦ Θεοῦ. Τώρα ἡ ἀνθρωπίνη φύσις εἶναι γυμνή καί ἄσχημη. Κάλυμμα σκότους ἔχει ἐπιβληθῆ στήν ψυχή<sup>9</sup>. Οἱ πρωτόπλαστοι αἰσθάνονται τήν γύμνωσί τους καί ἐντρέπονται.

Τήν ἔλλαμψι τοῦ θείου Φωτός “προῦπέγραψε” ὁ Θεός στά χρόνια τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καί μάλιστα κατά τήν τεσσαρακονταετη πορεία τοῦ Ἰσραήλ στήν ἔρημο<sup>10</sup>.

Ἀναφέρονται συχνά οἱ Πατέρες στόν Μωϋσῆ, ὁ ὁποῖος, ὅταν συνωμίλησε μέ τόν Θεό τεσσαράκοντα ἡμέρες καί νύκτες καί ἐδέχθη τίς δεύτερες πλάκες τοῦ Δεκαλόγου, «τόσην πολλήν δόξαν ἔλαβε ἐκ τῆς θείας συνομιλίας τό πρόσωπον αὐτοῦ, ὥστε δέν ἐδύναντο οἱ Υἱοί Ἰσραήλ νά ἰδοῦσιν αὐτό· ὅθεν ἠναγκάσθη νά βάλλῃ κάλυμμα εἰς τό πρόσωπόν του, καί νά ἐγκλείσῃ τρόπον τινά τήν πολλήν λαμπρότητα καί δόξαν τήν ἕξω χυνομένην, καί οὕτως ἐδυνήθησαν καί εἶδον αὐτόν οἱ Ἰσραηλίται· “Καί εἶδον, φησίν, οἱ Υἱοί Ἰσραήλ τό πρόσωπον Μωϋσέως ὅτι δεδόξασται· καί περιέθηκε Μωϋσῆς κάλυμμα ἐπί τό πρόσωπον αὐτοῦ” (Ἐξ. λδ’ 35)»<sup>11</sup>.

Κατά τούς ἀγίους Πατέρας, ἡ δόξα καί λαμπρότης τοῦ Μωϋσέως ἐν σχέσει πρός τήν δόξαν τοῦ μεταμορφωθέντος Χριστοῦ δέν εἶναι ἀπλῶς ὀλιγωτέρα ἀλλά πέρα πάσης συγκρίσεως.

8. *Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ Ὁμιλία 41*, ἐκδ. Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, ἐν Ἱεροσολύμοις 1857, σελ. 95.

9. Ὑπέρ τῶν ἱερῶς ἡσυχάζόντων, 1, 3, ἐνθ’ ἄνωτ. σελ. 174, στίχ. 12.

10. Ἐνθ’ ἄνωτ. σελ. 202, στίχ. 25.

11. Ἀγ. Νικοδήμου Ἀγιορείτου, *Ἐορτοδρόμιον*, ἐκδ. Ὁρθοδ. Κυψέλης, Θεσ/νίκης 1987, τόμ. Γ’, σ. 267.

Κατά τόν ἅγιο Ἐφραίμ τόν Σύρο: «Ἐδειξεν ὁ Χριστός ὅτι ἐξ ὅλου τοῦ σώματος ἔβρυν ἡ δόξα τῆς Θεότητος αὐτοῦ, καί ἐξ ὅλων τῶν μελῶν ἔλαμπε τό φῶς αὐτοῦ· οὐ γάρ ὡς Μωσῆς ἔξωθεν ἡ σὰρξ αὐτοῦ ἔλαμψεν ἐν εὐπρεπείᾳ, ἀλλ’ ἐξ αὐτοῦ ἔβρυν ἡ δόξα τῆς Θεότητος αὐτοῦ»<sup>12</sup>.

Ὁ δέ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς λέγει: «Ὁρᾶτε ὅτι καί Μωϋσῆς μετεμορφώθη ἀναβάς εἰς τό Ὕρος, καί οὕτως εἶδε τήν δόξαν Κυρίου; ἀλλ’ ἔπαθε τήν μεταμόρφωσιν, οὐκ ἐνήργησε, κατά τόν λέγοντα (ἦτοι τόν Θεολόγον Γρηγόριον)· εἰς τοῦτό με φέρει τό μέτριον ἐνταῦθα φέγγος τῆς ἀληθείας, λαμπρότητα Θεοῦ ἰδεῖν καί παθεῖν· ὁ δέ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός οἴκοθεν εἶχε τήν λαμπρότητα ἐκείνην»<sup>13</sup>.

Ἐπιλέγει δέ ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης: «Λέγων δέ ὁ ἅγιος ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἔπαθε τήν μεταμόρφωσιν καί οὐκ ἐνήργησε, δηλοῖ ὅτι ἔξωθεν ἐκ τοῦ φωτός τοῦ προσώπου Κυρίου μετεμορφώθη· ἦτοι ἐνηλλάγη κατά ψυχῆν καί σῶμα· καί ὁ μέν Μωϋσῆς διά τοῦ γνόφου ἐφωτίσθη, ὁ δέ Χριστός καί αὐτόν τόν γνόφον φωτίζει, ἐπειδή καί φωτεινήν ἔδειξεν ἐν τῷ Ὕρει Θαβῶρ τήν γνοφώδη νεφέλην· καί ὁ μέν συνομιλῶν μέ τόν Θεόν, ἀπό ἐκεῖ ἔλαβε τό φῶς· ὁ δέ Χριστός μίαν μικράν φλέβα ἀνοίξας τῆς κατά φύσιν πηγαίας φωτοχυσίας του, τό Θαβῶριον ὅλον ἐφαιδρυνε, καί τούς δύο Προφήτας καί τούς τρεῖς Ἀποστόλους ἐλάμπρυνεν»<sup>14</sup>.

Τήν γυμνή ἀπό τό θεῖο Φῶς ἀνθρωπίνη φύσις ἐλέησε ὁ Χριστός προσλαβών αὐτήν καί ἐνώσας μέ τήν θεία του φύσι στήν ὑπόστασι τοῦ Θεοῦ Λόγου.

Κατά τήν θεία Μεταμόρφωσι στό Θαβῶρ ἀπεκαλύφθη ὅτι ὁ Κύριος ἐνέδυσε πάλι τήν ἀνθρωπίνη φύσι μέ τό ἔνδυμα τοῦ θείου Φωτός καί τῆς θείας δόξης καί τήν ἐθέωσε.

12. Ἐνθ’ ἄνωτ. σελ. 269.

13. Ἐνθ’ ἄνωτ.

14. Ἐνθ’ ἄνωτ.

Ἐρμηνεύων ὁ ἅγιος Νικοδήμος τροπάριον τοῦ ἁ' Κανόνος (τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ Μαιουμᾶ) τῆς ἑορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως γράφει: «*Ἀστράφας λοιπόν ὁ Χριστός ἐπάνω εἰς τό Θαβώριον Ὅρος μέ δόξαν ἀπρόσιτον τῆς Θεότητος, ἐλάμπρυνε μέν τήν Κτίσιν, μόνους δέ τοὺς ἀνθρώπους ἐθέωσε· τούτων γάρ ἡ φύσις δεκτικὴ ἐστὶ τῆς Θεώσεως. Ὅθεν οἱ ἄνθρωποι διὰ μέσου τοῦ θεωθέντος προσλήμματος τοῦ Κυρίου ἐθεώθησαν κατὰ χάριν, κατὰ τό “Ἐγὼ εἶπα· θεοὶ ἐστέ καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες” (Ψαλμ. πα' β)»<sup>15</sup>.*

Εἰς ἄλλο σημεῖο διευκρινίζει: «*Σημειῶσαι δέ, ὅτι οἱ Μαθηταὶ εἶδον εἰς τό Ὅρος τό ἄκτιστον φῶς τῆς τοῦ Κυρίου Θεότητος ὅχι μόνον μέ τόν νοῦν, ὅστις εἶναι ὀφθαλμός τῆς ψυχῆς, ἀλλά καί μέ τοὺς αἰσθητοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ σώματος. Ἄλλά πῶς εἶδον αὐτό; μένοντες ἐν τῇ φυσικῇ δυνάμει αὐτῶν; ὅχι, ἀλλά ἀλλοιωθέντες εἰς τό κρεῖττον καὶ θεϊότερον, καὶ δυναμωθέντες ὑπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ φωτός ἐκείνου· ἐπειδὴ κτιστοὶ καὶ αἰσθητοὶ ὀφθαλμοὶ τό ἄκτιστον καὶ ὑπὲρ αἴσθησιν καὶ νοῦν φῶς χωρῆσαι οὐ δύναται. Ὑπὸ τοῦ φωτός ἐκείνου λοιπόν ἐνισχυθέντες καὶ δυναμωθέντες οἱ τῶν Ἀποστόλων αἰσθητοὶ ὀφθαλμοὶ, καὶ ὑπὲρ τοὺς ὅρους τῆς ἑαυτῶν φύσεως γεγονότες, εἶδον τό ὑπερφυές ἐκεῖνο καὶ ἄκτιστον καὶ τῆς θείας οὐσίας ἀχώριστον φῶς, κατὰ τὴν κοινήν δόξαν τῶν Ἱερῶν Θεολόγων»<sup>16</sup>.*

Εἶναι γνωστό ὅτι τόσο ἡ ἱερά ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅσο καὶ οἱ ἅγιοι Πατέρες, τονίζουν ὅτι τό λάμπαν εἰς τό Θαβώρ Φῶς δέν εἶναι ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ, οὔτε κτιστόν φῶς, οὔτε φάντασμα φωτός, ἀλλά τό ἄκτιστον Φῶς τοῦ Θεοῦ, ἄκτιστος καὶ θεία καὶ θεοποιός ἐνέργεια<sup>17</sup>.

15. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 265.

16. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 252.

17. «Τό φῶς ὅπου εἶδον οἱ Ἀπόστολοι εἰς τό Θαβώριον Ὅρος, ἄν καὶ ἦτον ἄκτιστον καὶ ἄναρχον κατὰ χρόνον, δέν ἦτον ὅμως καὶ οὐσία καὶ φύσις Θεοῦ

Τό ἄκτιστον τῆς θείας Χάριτος, ἐνεργείας, θείου φωτός, εἶναι προϋπόθεσις τῆς δυνατότητος τῆς θεώσεώς μας.

Ὁ δυτικός Βαρλαάμ ἐπολέμησε λυσσωδῶς τὴν περί θεας τοῦ Ἄκτιστου Φωτός ἐμπειρία τῶν Ἁγιορειτῶν, διότι δέν ἐδέχετο τὴν διάκρισι οὐσίας καὶ ἐνεργείας στόν Θεό.

Ἀλλά ὁ Ἁγιορείτης ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμαῆς ἀνέλαβε σθεναρόν ἀγῶνα, διότι, ἐάν ἐπικρατοῦσε ἡ ὀρθολογιστικὴ ἄποψις τοῦ Βαρλαάμ, ὁ ἄνθρωπος δέν θά ἤμποροῦσε νά θεωθῇ διὰ κτιστῆς Χάριτος.

Τό Ἅγιον Ὅρος μέ τόν Ἁγιορειτικό Τόμο τοῦ 1340, τόν ὁποῖο ὑπέγραψαν οἱ λογιώτεροι Ἁγιορεῖται, υἱοθέτησε τὴν διδασκαλία τοῦ ἁγίου Παλαμαῆ. Ὁμοίως καὶ ἡ Ἐκκλησία, διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδων τῶν ἐτῶν 1341, 1347 καὶ 1351, ἀνεκήρυξε τόν ἅγιο Γρηγόριο ὡς ἀπλανῆ διδάσκαλο τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν διδασκαλία του ὡς διδασκαλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἀνεθεματίσθησαν μάλιστα οἱ μὴ δεχόμενοι τὴν διδασκαλία αὐτὴ καὶ

---

κατὰ τοὺς Ἱερούς Θεολόγους. Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Θεοφόρος Μάξιμος ἐν ταῖς εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν θεωρίαις του: “Τό φῶς τοῦ προσώπου Κυρίου, τό μικήσαν τῆς ἀνθρωπίνης αἰσθήσεως τὴν ἐνέργειαν, τόν τρόπον διετύπου τοῖς μακαρίοις Ἀποστόλοις τῆς κατὰ ἀπόφασιν μυστικῆς Θεολογίας, καθ' ἣν ἡ μακαρία Θεότης κατ' οὐσίαν ἐστίν ὑπεράρρητος καὶ ὑπεράγνωστος, καὶ πάσης ἀπειρίας ἀπειράκις ἐξηρημένη, οὐδ' ἴχνος ὅλως καταλήψεως κἄν φιλόν τοῖς μετ' αὐτὴν καταλείψασα”. καὶ ὁ θεολόγος δέ Γρηγόριος λέγει: “Θεότης καθ' ἑαυτὴν ἀόρατος” (Ἐπιστολή ἁ' πρὸς Κληδόμιον). Θεότης δέ ἐνταῦθα ἡ θεία οὐσία νοεῖται, ἐξ ἧς ἐνέργεια οὐσιώδης καὶ ἄκτιστος ὑπῆρχε τό ὁρατόν φῶς τῆς τοῦ Κυρίου Μεταμορφώσεως. Πλὴν, ἂν καὶ τό φῶς ἐκεῖνο δέν ἦτον οὐσία τοῦ Θεοῦ, ὅμως ἦτον πάντοτε ἀχώριστον τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ, κατὰ τοὺς Ἱερούς Θεολόγους· οὐ γάρ ἦν καιρός ὅτε οὐκ ἦν μετ' αὐτῆς, συνάναρχον ὄν αὐτῇ κατὰ χρόνον καὶ συναῖδιον» (Ἁγ. Νικοδήμου Ἁγιορείτου, *Ἐορτοδρόμιον*, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. Γ' σελ. 250-251).

τό ἄκτιστον τῆς θείας Χάριτος, ὅπως ἀναφέρεται καί στό “Συνοδικόν τῆς Ὁρθοδοξίας”.

Στίς Συνόδους αὐτές συμμετεῖχαν καί πρωταγωνίσθησαν καί διακεκριμένοι μοναχοί. Εἰρήσθω παρεμπιπτόντως ὅτι μέχρι σήμερα ὁ δυτικός Χριστιανισμός (Παπικοί καί Προτεστάνται) δέν δέχονται τό ἄκτιστον τῆς θείας Χάριτος, θεωροῦντες μᾶλλον τήν Χάριν κτίσμα. Ἄλλ’ ὅταν ἡ Χάρις εἶναι κτίσμα, δέν ἔμπορεῖ νά θεώσῃ τόν ἄνθρωπο. Γι’ αὐτό οἱ δυτικοί δέν ὁμιλοῦν περί θεώσεως ἀλλά μόνον περί ἠθικῆς καλλιτερεύσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Φρονοῦμεν ὅτι ἡ σοβαρά αὐτή διαφορά θά πρέπει νά προστεθῇ στίς θεμελιώδεις διαφορές μεταξύ Ὁρθοδοξίας ἀφ’ ἑνός καί Ρωμαιοκαθολικῶν καί Προτεσταντῶν ἀφ’ ἑτέρου.

### Β’. Οἱ συνέπειες τῆς ἐλλάμψεως τοῦ θείου Φωτός

Ὁ ἄνθρωπος ἐλλαμπόμενος ἀπό τό θεῖο καί ἄκτιστο Φῶς ἀπολαμβάνει πολλῶν θείων καί ὑπερφῶν δωρεῶν. Οἱ συνέπειες τῆς ἐλλάμψεως τοῦ Φωτός δέν εἶναι μόνον ἠθικές, ἀλλά πρωτίστως εἶναι ὄντολογικές. Ἡ παρουσία τοῦ θείου Φωτός γίνεται πηγὴ ὑπερφῶν πνευματικῶν χαρισμάτων.

Τό Ἄκτιστο Φῶς ὀνομάζεται ἀπό τούς ἁγίους Πατέρας ἐνυπόστατον φῶς, διότι δέν γίνεται καί ἀπογίνεται, ὅπως τά πνευματικά νοήματα, ἀλλά μένει καί φωτίζει μονίμως τήν ψυχὴ. Λέγει σχετικῶς ὁ ἅγιος Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος: «*Ἡ τοιαύτη, φησί, τοῦ Πνεύματος ἔλλαμψις, οὐχ οἷον νοημάτων μόνον ἀποκάλυψις ἐστὶ καὶ φωτισμός χάριτος, ὡσπερ εἴρηται, ἀλλ’ ὑποστατικῶς φωτός ἐν ταῖς ψυχαῖς βεβαία καὶ διηνεκῆς ἔλλαμψις*»<sup>18</sup>.

18. Συμειών τοῦ Μεταφραστοῦ, Παράφρασις εἰς τούς ν’ λόγους τοῦ ἁγίου Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου, *Φιλοκαλία*, ἔνθ’ ἄνωτ., τόμ. Γ’, σελ. 229. Βλ. καί Ἀγ.

Κατά τόν ὅσιο Νικήτα τόν Στηθάτο, μέ τήν παρουσία τοῦ Φωτός οἱ δυνάμεις τῆς ψυχῆς εἰρηνεύουν καί ἡ ψυχὴ συναίεται ἀπό τόν ἔξωθεν διασκορπισμό πρὸς τό θεῖο Φῶς καί ἐνούμενη μέ αὐτό τελειοῦται καί καθίσταται μύστις θείων θεωριῶν καί κατοικητήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος<sup>19</sup>.

Κατά τόν ἅγιο Μακάριο τόν Αἰγύπτιο, διὰ τῆς ἐλλάμψεως τοῦ θείου Φωτός αἴρεται ἀπό τήν ψυχὴ τό ἐκ τῆς πτώσεως τοῦ Ἀδάμ πνευματικὸ σκότος: «*Φανερώς οὖν διὰ τούτων ἀπέδειξε, κάλυμμα σκότους ἐπιβεβλησθαι τῇ ψυχῇ ὅπερ ἀπὸ τῆς τοῦ Ἀδάμ παραβάσεως, χάραν ἔσχε εἰς τὴν ἀνθρωπότητα παραδύναμι νυνὶ δὲ ἀπὸ τῆς τοῦ Πνεύματος ἐλλάμψεως περιαιρεῖσθαι τοῦτο πιστεύομεν ἐκ τῶν πιστῶν καὶ ἀξίων τῶ ὄντι ψυχῶν*»<sup>20</sup>.

Ὁ ἄνθρωπος, κατὰ τόν π. Σωφρόνιο, διὰ τῆς μετοχῆς καί ἐλλάμψεως τοῦ θείου Φωτός ἀξιοῦται «*βαθείας τινός αἰσθήσεως τοῦ Ζῶντος Θεοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τῶ νοῦ*»<sup>21</sup>, δέχεται τήν «*ἀποκάλυψιν τῆς Θεότητος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ*»<sup>22</sup> καὶ «*τὴν πείραν τῆς ἀναστάσεως ὡς πρόγευσιν τῆς μελλούσης μακαριότητος*»<sup>23</sup>, κοινωνεῖ μέ τόν Θεὸ πρόσωπον πρὸς Πρόσωπον<sup>24</sup>, ἀσκεῖ τίς ἀρετές καὶ ἀποκτᾶ τά χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος: «*Τὸ ἅγιον τοῦτο Φῶς, ὅταν ἐμφανίζηται ἐν δυνάμει, φέρει τὴν ταπεινὴν ἀγάπην. Ἀποδιώκει πᾶσαν*

Νικοδήμου Ἀγιορείτου, *Ἐρμηνεῖα εἰς τὰς ἸΔ’ Ἐπιστολάς*, τόμ. Β’, ἔκδ. Ὁρθ. Κυψέλης, Θεσ/νίκη 1990, σελ. 201 (ὑποσημ.).

19. Νικήτα Στηθάτου, Τρίτη Γνωστικῶν Κεφαλαίων ἑκατοντάς, *Φιλοκαλία*, ἔνθ’ ἄνωτ., τόμ. Γ’, σελ. 331 καὶ σελ. 298.

20. Συμειών τοῦ Μεταφραστοῦ, *Φιλοκαλία*, ἔνθ’ ἄνωτ., τόμ. Γ’, σελ. 229.

21. Σωφρονίου Σαχάρωφ, *Ὁψόμεθα τὸν Θεὸν καθὼς ἐστὶ*, ἔκδ. Ἱ. Μονῆς Τιμίου Προδρόμου, Ἔσσεξ Ἀγγλίας 1992, σελ. 267.

22. Ἐνθ’ ἄνωτ. σελ. 251.

23. Ἐνθ’ ἄνωτ. σελ. 287.

24. Ἐνθ’ ἄνωτ. σελ. 267.



ἀμφιβολίαν καί πάντα φόβον, ἐγκαταλείπει μακράν εἰς τὰ ὀπίσω πάσας τὰς γῆϊνας σχέσεις»<sup>25</sup>, κατὰ δέ τόν ἄββᾶ Φιλήμονα: «κατατροφᾶ τοῦ Κυρίου πνευματικὴν τινα καί ἀκατάληπτον εὐφροσύνην»<sup>26</sup>.

Συμφώνως πρὸς τὴν προσωπικὴ μαρτυρία τοῦ ὁσίου Μαξίμου τοῦ Καυσοκαλύβη στὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸν Σιναΐτη, οἱ καρποὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού ἀναφέρει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἀποκτῶνται ἐπίσης δι' αὐτοῦ τοῦ Φωτός: «Καί τότε ὡσάν ἀρπαχθῆ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ ἐκεῖνο τό θεϊκόν φῶς καί φωτισθῆ φωτισμόν θεϊκῆς γνώσεως, γίνεται ἡ καρδιά του γαληνὴ καί πραοτάτη καί ἀναβρῦει τούς καρπούς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὴν χαράν, τὴν εἰρήνην, τὴν μακροθυμίαν, τὴν καλωσύνην, τὴν συμπάθειαν, τὴν ἀγάπην, τὴν ταπεινώσιν καί τὰ λοιπά»<sup>27</sup>.

Ὅπως παρατηρεῖ καί ὁ ἅγιος Διάδοχος Φωτικῆς, μόνον διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ θείου Φωτός εἶναι δυνατὴ ἡ ἀπόκτησις τῆς τελείας ἀγάπης: «Ἐάν γάρ μή τελείως τό καθ' ὁμοίωσιν διὰ τοῦ θείου φωτός ἀπολάβῃ ὁ νοῦς, πάσας μέν τὰς ἄλλας ἀρετάς σχεδόν ἔχειν δύναται, τῆς δέ τελείας ἀγάπης ἔτι ἄμοιρος μένει»<sup>28</sup>.

Ἄλλὰ καί μόνο δι' αὐτοῦ τοῦ Φωτός ἀποκτῶνται τὰ ὑπερφυῆ χαρίσματα τῶν τελείων, λέγουν οἱ ἅγιοι Κάλλιστος καί Ἰγνάτιος οἱ Ἐανθόπουλοι: «Καί αὐθις οὕτως, ὡς ἐξ ἡλιακοῦ δίσκου, ἀνατέλλει τούτοις τό ἀνακρίνειν, τό διακρίνειν, τό διοραῖν, τό προοραῖν, καί τὰ παραπλήσια καί ἀπαξιαπλῶς δι' αὐτοῦ ἀπαυγάξει τούτοις ἡ τῶν ἀδῆλων μυστηρίων πᾶσα δῆλωσίς τε καί ἀποκάλυψις· δυνάμεώς τε ὑπερφυῶς καί

25. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 257-258.

26. Λόγος πᾶν ὠφέλιμος περὶ τοῦ ἄββᾶ Φιλήμονος, Φιλοκαλία, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. Β', σελ. 251.

27. Ἀπὸ τὸν βίον τοῦ ὁσίου Πατρός ἡμῶν Μαξίμου τοῦ Καφοκαλύβη, Φιλοκαλία, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. Ε', σελ. 107.

28. Ἁγ. Διαδόχου Φωτικῆς, Λόγος Ἀσκητικός, Φιλοκαλία, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. Α', σελ. 266.

θείας ἐν πνεύματι ἐμπίπλονται· καί διὰ τῆς τοιαύτης ὑπερφυῶς δυνάμεως καί ὁ χοῦς αὐτῶν κουφιζόμενος, ἢ μᾶλλον τό βρίθον τῆς σαρκός ἀπολεπτυνόμενον καί μετεωριζόμενον, ὑπερίπταται. Διὰ ταύτης τῆς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι φωτιστικῆς δυνάμεως, ἔτι μετὰ σαρκός ὄντες καί τινες τῶν Ἁγίων Πατέρων, ὡς ἄυλοι καί ἄσώματοι, ποταμούς ἀβάτους καί θαλάττας ναυσιπόρους, ποσὶν ἀβρόχοις διῆλθον δρόμους τε μακροῦς καί πολυημέρους, ἀκαριαίως διώδευσαν καί ἕτερα ἐξαίσια, ἐν οὐρανῷ, ἐν γῆ, ἐν ἡλίῳ, ἐν θαλάσῃ, ἐν ἐρημίαις, ἐν πόλεσιν, ἐν παντί τόπῳ καί χώρᾳ, ἐν θηρίοις καί ἐρπετοῖς καί ἀπλῶς ἐν πάσῃ τῇ κτίσει καί πᾶσι τοῖς στοιχείοις ἐξεργάσαντο καί διὰ πάντων ἐδοξάσθησαν· καί ἐν προσευχαῖς δέ τούτων ἰσταμένων καί τὰ αὐτῶν εὐαγῆ καί τίμια σώματα γῆθεν ὡς ὑπόπτερα ὑπερήροντο, τῷ ἀναλωτικῷ καί ἐνθέῳ καί ἀύλῳ πυρί, τῷ τῆς χάριτος, τό σωματικόν πάχος, ναί μὴν καί τό βάρος, ἀποτεφρούμενοι· κούφως τε αἴρεσθαι ἐνεργούμενοι, ὡς τοῦ θαύματος, μεταστοιχειούμενοι καί μεταχαλλευόμενοι πρὸς τό θεϊότερον, τῇ θεουργῷ παλάμῃ τῆς ἐνσκηνοῦσης αὐτοῖς ἰσχύος καί χάριτος· καί μετὰ τέλος δέ, ἐνίων καί τὰ σεβάσμια σώματα τό ἀδιάλυτον φέρουσι, προδήλως τὴν ἐνοικοῦσαν αὐτοῖς καί πᾶσι τοῖς βεβαιοπίστοις ὑπὲρ φύσιν χάριν καί δύναμιν πιστούμενα»<sup>29</sup>.

Ἐν τῷ Φωτί, λέγει ὁ π. Σωφρόνιος ἀκολουθῶν τὸν ἅγιο Γρηγόριο Παλαμᾶ καί τούς ἄλλους Πατέρας, γινόμεθα τρόπον τινά ἄναρχοι: «Ὡς ἄναρχος ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, τό Φῶς τοῦτο εἰσδύει ἐν ἡμῖν διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ καί ἡμεῖς γινόμεθα ἄναρχοι, οὐχί κατὰ τὴν φύσιν ἡμῶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν δωρεάν τῆς χάριτος: Ἄναρχος ζωὴ μεταδίδεται εἰς ἡμᾶς»<sup>30</sup>.

29. Περὶ τῶν αἰρουμένων ἡσύχως βιῶναι, Φιλοκαλία, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. Δ', σελ. 290.

Κατά τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ, «πάντες οἱ Δίκαιοι ἐν τῷ αὐτῷ ἀκτίστῳ φωτί τῆς Θεότητος ἔχουν νά γνωρίσουν ἀλλήλους καί ὄσους ποτέ σωματικῶς δέν ἐγνώρισαν, κατά τόν μέλλοντα αἰῶνα»<sup>31</sup>.

### Γ'. Ἐμπειρίες θεάς τοῦ Ἀκτίστου Φωτός.

Πολλοί μοναχοί διά μέσου τῶν αἰώνων ἔπαθαν τήν θέωσιν καί ἀξιώθηκαν τῆς θεάς τοῦ Ἀκτίστου Φωτός. Ὀλίγοι ὅμως ὠμίλησαν γι' αὐτήν.

Ὁ ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος ἐδέχετο συχνά τήν ἐπίσκεψιν τοῦ Ἀκτίστου Φωτός καί μάλιστα κατά τήν τέλεσιν τῆς θείας Λειτουργίας, τήν ὁποία καθημερινῶς ἐτελοῦσε: «Διατί εἰς αὐτόν δέν ἔστειλεν ὁ Θεός Ἀγγέλους καί Χερουβεὶμ διά νά τόν φυλάττωσιν, οἵτινες εἶναι “πνεύματα λειτουργικά εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διά τούς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν”, ὡς λέγει ὁ μακάριος Παῦλος, ἀλλ' αὐτό ἀμέσως τό ἴδιον ζωαρχικόν καί πανάγιον Πνεῦμα ὁ φύσει Θεός καί Δεσπότης ὄλων ὁμοῦ τῶν Ἀγγέλων καί τῶν ἀνθρώπων ἔσκεπεν αὐτόν καί ἐφύλαττε διά τῆς φωτοφόρου Χάριτός Του καί πάντοτε μέν, ἐξαιρέτως δέ καί μάλιστα ὅταν ὁ ἅγιος εὕρισκόμενος ὡς ἱερεύς μέσα εἰς τό ἄδυτον βῆμα ἐλειτούργει Θεῷ τήν μυστικήν καί ἀναίμακτον ἱερουργίαν· ἡ γάρ φωτεινή νεφέλη ἐκείνη, ὅπου τότε τόν ἐσκέπαζε καί ὄλον αὐτόν ἀπό κάθε μέρος περιελάμβανε, καθώς ἀναφέρει ὁ βίος του, ἡ παντοδύναμος καί φωτοπάροχος χάρις τοῦ παναγίου καί ζωοποιῦ Πνεύματος ἦτον. Ὅθεν καί ἀπό αὐτήν τοσοῦτον ὁ Ἅγιος ἐλαμπρύνετο καί ψυχῇ καί σώματι, καί νοῖ καί καρδίᾳ, ὥστε ὅπου τό θεῖον καί ἱερόν του πρόσωπον ἠκτινοβόλει καί ἤστραπτεν, ὡσάν ἄλλος

30. Σωφρονίου Σαχάρωφ, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 266.

31. Ἅγ. Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Ἐρμηνεῖα εἰς τὰς ἐπτά Καθολικὰς Ἐπιστολάς, ἔκδ. Ὁρθ. Κυφέλης, Θεσ/νίκη 1986, σελ. 370.

δεύτερος ἥλιος. Διό κανεῖς δέν ἠδύνατο νά βλέπῃ αὐτό ἀκλινώς, καθώς δέν δύναται νά βλέπῃ οὔτε τόν ἥλιον. Ὡ δόξαι! Ὡ μεγαλεῖα! Ὡ ὑπερφύη καί οὐράνια χαρίσματα τοῦ ἱεροῦ Συμεῶνος, τά ὁποῖα βυθίζουσι κάθε νοῦν καί κάμνουσιν ἄλαλον κάθε γλῶσσαν!»<sup>32</sup>

Ἀλλά καί ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ἐκ τῆς προσωπικῆς του πείρας ὁμιλεῖ περί τοῦ Ἀκτίστου Φωτός, χωρίς ὅμως νά ἀποκαλύψῃ ὅτι αὐτός ὑπῆρξε θεόπτης: «Βλέπει βεβαίως ὡς φῶς ἐκεῖνο τό ἀγαπητότατο πρᾶγμα πού ἀρπάζει τόν νοῦ, τόν κάνει νά ἐξίσταται ἀπό ὅλα καί τόν στρέφει ὁλόκληρο μόνο σ' αὐτό, εἶναι ἀποκαλυπτικό ἀλλ' ὄχι αἰσθητῶν σωματῶν, τό βλέπει νά μὴ τελειῶνῃ οὔτε πρὸς τά κάτω οὔτε πρὸς τά ἄνω οὔτε πρὸς τά πλάγια, καί δέν διακρίνει κάποιο τέλος τοῦ φωτός πού βλέπει καί τόν περιλάμπει, ἀλλά σάν νά ἦταν ἥλιος πού εἶναι ἀπειροπλάσια λαμπρότερος καί μεγαλύτερος τοῦ σύμπαντος· στό μέσον δέ εὕρσκεται αὐτός, ὄντας ὁλόκληρος ὀφθαλμός· κάτι τέτοιο εἶναι ἐκεῖνο (ἡ ἔκστασις)»<sup>33</sup>.

Εἶναι χαρακτηριστικό πῶς ἕνας σύγχρονος ὄσιος Γέροντας, ὁ π. Σωφρόνιος Σαχάρωφ, διατυπώνει τήν ἐμπειρία του ἐκ τῆς θεάς τοῦ Ἀκτίστου Φωτός: «Ἡ ἐνέργεια τοῦ Φωτός, περί τοῦ ὁποῖου γράφω, ἐπί τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνθρώπου μαρτυρεῖ περί τῆς Θεότητος Αὐτοῦ: Εἶναι ἀκτιστον, ἀνονόμαστον, ἀκράτητον· εἶναι μυστηριῶδες, ἄυλον, ἀπαραβίαστον. Ἀπορῶ. Πῶς νά σκεφθῶ ἢ νά ὁμιλήσω περί αὐτοῦ;

»Τό Φῶς τοῦτο εἶναι ὡς πρὸς τήν φύσιν αὐτοῦ ὑπερκόσμιον. Ἡ κάθοδος αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς δέν εἶναι ἄλλο τι, εἰ μὴ ἡ φανέρωσις τοῦ Θεοῦ εἰς τόν

32. Ἅγ. Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Λόγος ἐγκωμιαστικός εἰς τόν ἐν ἀγίοις ὄσιον καί θεοφόρον πατέρα ἡμῶν Συμεῶν τόν Νέον Θεολόγον, ἐν Ἀκολουθία καί ἐγκώμιον τοῦ ὁσίου καί θεοφόρου Πατρός ἡμῶν Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου, ἐν Ἀθήναις 1975, σελ. 107. Βλ. καί Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου, Κεφάλαια Πρακτικά καί Θεολογικά, ξη', Φιλοκαλία, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. Γ', σελ. 249.

33. Ὑπέρ τῶν ἱερώς ἡσυχάζόντων, 1, 3, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 196.

ἄνθρωπον: ἀποκάλυψις οὐρανίων μυστηρίων. Κατά τήν Μεταμόρφωσιν ἐπί τοῦ Θαβώρ διά τῆς δωρεᾶς τοῦ Φωτός τούτου ἐδραιώθη ἡ Θεογνωσία. Ἀπό τῆς στιγμῆς τῆς ἐλλάμψεως τῶν Ἀποστόλων ὑπό τοῦ Φωτός τούτου ἐπί τοῦ Θαβώρ, τό Φῶς εἰσῆλθεν εἰς τήν ἱστορίαν τοῦ κόσμου καί ἐγένετο “ἀναφαίρετος κληρονομία” διά τάς ἐπερχομένας γενεάς τῶν πιστευόντων εἰς τόν Χριστόν-Θεόν. Ἄνευ τοῦ Φωτός τούτου ἡ γῆ θά παρέμενεν ἔξω τῆς ἀληθοῦς Θεογνωσίας. Βάσει τῆς προσωπικῆς μου πείρας, ἐπέτρεψα εἰς ἑαυτόν νά ὀνομάσῃ τό Φῶς τοῦτο Φῶς ἀναστάσεως. Διά τῆς ἐλεύσεως τοῦ Φωτός τούτου τό πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου εἰσάγεται εἰς τήν σφαῖραν ὅπου δέν ὑπάρχει θάνατος. Ἄνευ τῆς ἐλλάμψεως τοῦ Φωτός τούτου δέν κατανοεῖται ὀρθῶς τό μυστήριον τῶν ὁδῶν τῆς σωτηρίας· ὁ κόσμος, οἱ ἄνθρωποι, θά παρέμενον ἐν τῷ σκότει τῆς ἀγνοίας. Ἡ ἀφηρημένη θεολογική μόρφωσις, ἔτι καί ἡ πλέον ἐκλελεπτυσμένη, δέν σώζει, διότι παρέχει διανοητικήν μόνον γνῶσιν καί δέν ἀνάγει ὄντως εἰς τόν χῶρον τοῦ θείου Εἶναι.

»Ἐνίοτε δυνάμεθα νά παρουσιάσωμεν τό Φῶς τοῦτο πρὸς νεφέλην καλύπτουσαν τήν κορυφήν ὄρους, ἐπί τοῦ ὁποίου ἰστάμεθα: Ἡ νεφέλη καθ' ἑαυτήν εἶναι ἔμπλεος Φωτός, ἀλλ' ἡμεῖς οὐδέν βλέπομεν, εἰ μὴ μόνον αὐτήν. Ἄπαξ ὁ λοιπός κόσμος δέν ὁρᾶται. Κατά τόν αὐτόν τρόπον τό Θεῖον Φῶς, ἀποκαλύπτον ἡμῖν νέαν μορφήν πνευματικοῦ εἶναι, ἀποκρύπτει ἀπό τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν τήν θέαν τοῦ ὑλικοῦ κόσμου. Τό Φῶς τοῦτο εἶναι ὁμοιόμορφον, ἀκέραιον, πλήρες βαθείας εἰρήνης. Ἐν αὐτῷ ἡ ψυχὴ θεωρεῖ τήν Ἀγάπην καί τήν Ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ. Ὅταν τοῦτο ἐκχέηται ἀφθόνως ἐπί τόν ἄνθρωπον, παύει οὗτος νά ἀντιλαμβάνηται τήν ὑλικότητα τοῦ περιβάλλοντος αὐτόν χώρου, ἔτι δέ καί τήν τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ἐπί πλέον βλέπει ἑαυτόν ὡς φῶς. Τό Φῶς τοῦτο ἔρχεται ἰλαρῶς, τρυφερῶς, οὕτως ὥστε νά μὴ παρατηρῶμεν πῶς τοῦτο περιέβαλεν ἡμᾶς. Οὐχί αἴφνης, ἀλλ' ἡρέμα ὁ κόσμος συνήθως “λησμονεῖται”. Τό φαινόμενον τοῦτο ὁμοιάζει πρὸς ἡρεμον ἐπέλευσιν ὕπνου εἰς φυσιολογικῶς ὑγιᾶ

ἄνθρωπον ὅμως, βεβαίως, δέν πρόκειται περί ὕπνου, ἀλλά περί πληρώματος ζωῆς»<sup>34</sup>.

#### Δ'. Διάκρισις Ἄκτιστου Φωτός ἀπό ἄλλα φῶτα.

Οἱ θεόπται Πατέρες διευκρινίζουν ὅτι κάθε ὀρώμενον φῶς δέν εἶναι Ἄκτιστον Φῶς. Ὑπάρχουν καί ἄλλα φῶτα, πού δέν πρέπει νά συγχέωνται μέ αὐτό. Ὑπάρχει τό φῶς τοῦ νοός<sup>35</sup> καί τό δαιμονικόν φῶς.

Γιά τά φῶτα αὐτά γράφει ὁ π. Σωφρόνιος: «Ἐπειράσθην ὡσαύτως ὑπό φωτειδῶν ἐμφανίσεων προερχομένων ἐκ τῶν ἐναντίων πνευμάτων. Ἄλλ' ὅτε εἰς ὠρμον ἤδη ἡλικίαν ἐπέστρεψα εἰς τόν Χριστόν ὡς τόν τέλειον Θεόν, περιέλαμψεν ἐμέ τό ἀναρχον Φῶς. Τό θαυμαστόν τοῦτο Φῶς, ἔστω καί ἐν τῷ μέτρῳ ἐν τῷ ὁποίῳ ἐδόθη εἰς ἐμέ νά γνωρίσω διά τῆς Ἄνωθεν εὐδοκίας, ἐπεσκίασε πάντα τά ἄλλα, ὡς ὁ ἀνατέλλων ἥλιος δέν ἐπιτρέπει νά ἴδωμεν εἰσέτι καί τούς πλέον λαμπρούς ἀστέρας»<sup>36</sup>.

Οἱ ἅγιοι Ἰγνάτιος καί Κάλλιστος Ξανθόπουλοι διασωίζουν τήν περιγραφὴν τοῦ δαιμονικοῦ φωτός, ὅπως τήν διετύπωσε ὁ ὄσιος Παῦλος ὁ ἐν τῷ Λάτρῳ: «Τό μὲν τῆς ἀντικειμένης δυνάμεως φῶς, πυροειδές ἐστι καί καπνώδες καί τοῦ αἰσθητοῦ πυρός ὅμοιον καί ἐπειδὴν αὐτό μετριοπαθές καί κεκαθαρμένη ψυχὴ θεάσεται, ἀηδῶς ἔχει πρὸς αὐτό καί βδελύττεται· τό δέ τοῦ ἀγαθοῦ ἀγαθόν, χαριέστατόν τε ἐστὶ καί ἀκραιφνές, καί προσβαλόν ἀγιάζει, φωτός τε καί χαρᾶς καί ἰλαρότητος πληροῖ τήν ψυχὴν καί ἡπίαν αὐτήν καί φιλόανθρωπον ἀπεργάζεται»<sup>37</sup>.

34. Σωφρονίου Σαχάρωφ, ἔνθ' ἄνωτ. σελ. 281.

35. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 243.

36. Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 244. Βλ. καί σελ. 243, 268, 284.

37. Περὶ τῶν αἰρουμένων ἡσύχως βιώναι, ξγ', Φιλοκαλία, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. Δ', σελ. 257.

Ἡ διάκρισις τῶν φώτων εἶναι ἰδιαιτέρως ἀναγκαία σήμερα πού διάφορες “πνευματικότητες”, ἀνατολικῆς κυρίως προελεύσεως, ἐπαγγέλλονται ἐμπειρίες ὑπέρογκες πού, ἐάν δέν εἶναι δαιμονικές, εἶναι τοῦ νοός, ἀποτέλεσμα ἀνθρωποκεντρικῶν ἀσκήσεων. Ὁ βασιανίζόμενος μέσα στήν ὀρθολογιστική καί αἰτιοκρατική φυλακή σύγχρονος ἀνθρώπου, ἀγνοῶν ἢ καί μή θέλων λόγω αὐταρκείας νά γνωρίσῃ τό Ἄκτιστο Φῶς τοῦ Χριστοῦ, καταλήγει σ’ αὐτές γιά νά βρῆ κάποια διέξοδο στό πνευματικό του ἀδιέξοδο.

Θά μπορούσαμε νά εἰποῦμε ὅτι στίς ἀνατολικές πνευματικότητες ὁ ἀνθρώπος κάνει διάλογο μέ τόν ἑαυτό του. Στήν Ὀρθόδοξο ἀσκησι ἀντίθετα ὁ ἀνθρώπος εἰσέρχεται στόν ἔσω ἀνθρώπο, γιά νά συναντήσῃ, διαλεχθῆ καί ἐνωθῆ μέ τόν Θεό.

#### Ε'. Προϋποθέσεις τῆς θέας τοῦ Ἄκτιστου Φωτός.

Κατά τόν Μέγα Βασίλειο, ἡ κάθαρσις ἀπό τά πάθη ἐπιτρέπει, «ἵνα γαληνιώσῃ τῆς ἡμῶν ψυχῆς καί δι’ οὐδενός πάθους ταρασσομένης, οἷον ἐν κατόπτρῳ τινί καθαρά γένηται καί ἀνεπισκόπητος ἡ ἑλλάμψις τοῦ Θεοῦ»<sup>38</sup>. καί «οὔτε γάρ κατόπτρῳ ρυπῶντι δυνατόν τῶν εἰκόνων δέξασθαι τάς ἐμφάσεις, οὔτε ψυχῆν ταῖς βιοτικαῖς προειλημμένην μερίμναις καί τοῖς ἐκ τοῦ φρονήματος τῆς σαρκός ἐπισκοτουμένην πάθει δυνατόν ὑποδέξασθαι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τάς ἐλλάμψεις»<sup>39</sup>.

Κατά τόν ἅγιον Ἰσαάκ: «Οὐ δύναται ἀνθρώπος θεάσασθαι τό κάλλος τό ὄν ἐνδοθεν αὐτοῦ, πρὶν ἢ ἀτιμάσῃ καί βδελύξῃται πᾶν κάλλος ἑξωθεν αὐτοῦ» καί «Ὁ σωφρονῶν, καί ταπεινοφρονῶν, καί βδελυττόμενος

τήν παρρησίαν, καί τόν θυμόν ἐκ τῆς καρδίας ἀπωσάμενος, ἐγώ πιστεύω, ὅτι ὅταν ἀναστῆ ἐν τῇ προσευχῇ, καθορᾷ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ τό φῶς τοῦ ἁγίου πνεύματος, καί σκιρτᾷ ἐν ταῖς λαμπηδόσιν αὐτοῦ τῆς ἐλλάμψεως τοῦ φωτός, καί εὐφραίνεται ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς δόξης αὐτῆς, καί ἐν τῇ ἑαυτῆς ἀλλοιώσει πρὸς τήν αὐτοῦ ὁμοιότητα»<sup>40</sup>.

Κατά τόν ἅγιο Νικόδημο τόν Ἀγιορείτη: «Κατά τήν ἀναλογίαν τῆς καθαρότητος τῶν καρδιῶν ἡμῶν ἐφώτισεν ἡμᾶς ὁ φωτοπάροχος Ἰησοῦς· καθὼς γάρ τό αἰσθητόν τοῦτο φῶς φωτίζει τούς ἔχοντας καθαρούς καί ὑγιεῖς τούς ὀφθαλμούς τοῦ σώματος· οὕτω καί τό ἄυλον καί ἄκτιστον φῶς τῆς ὑπερουσίου Θεότητος φωτίζει τούς ἔχοντας νοῦν καθαρὸν καί καρδίαν λελαμπρυσμένην· οἱ γάρ μέ τό θεῖον φῶς ἐνωθῆναι βουλόμενοι, φῶς πρέπει νά εἶναι καί αὐτοὶ διά τῶν ἀρετῶν»<sup>41</sup>.

Ἡ νῆψις, ἡ μετάνοια, ἡ αὐτομεμφία εἶναι κατά τόν ἅγιο Συμεών τόν Νέο Θεολόγο προϋποθέσεις τῆς ἐλλάμψεως τοῦ θείου Φωτός: «Ἐχειν δέ τόν νοῦν πάντοτε πρὸς τόν Θεόν, ἐν τε ὑπνῷ καί ἐγρηγόρει, ἐστίασει καί ὁμιλία, ἐργοχείρῳ τε καί πάσῃ ἄλλῃ πράξει κατά τό προφητικόν λόγιον προωρώμην τόν Κύριον ἐνώπιόν μου διά παντός. Ἦγοῦ δέ ἑαυτόν ἁμαρτωλότερον παντός ἀνθρώπου. Χρονιζούσης γάρ ταύτης τῆς μνήμης, πέφυκεν ἐγγίνεσθαι τῇ διανοίᾳ ἑλλάμψις δίκην ἀκτίνος. Καί ὅσον ταύτην ἐπιζητεῖς, πολλῇ προσοχῇ καί ἀπερισπάστῳ διανοίᾳ, κόπῳ τε πολλῷ καί δάκρυσι, τηλαυγέστερον φαίνεται. Φαινομένη δέ, ἀγαπᾶται ἀγαπωμένη δέ, καθαίρει καθαίρουσα δέ, θεοειδῆ ἀπεργάζεται, φωτίζουσα καί διδάσκουσα διακρίνειν τό καλόν ἀπό τοῦ χείρονος. Πλήν, ἀδελφέ, πολλοῦ δεῖ κόπου, σύν Θεῷ, τοῦ τελείως ταύτην εἰσοικισθῆναι τῇ σῇ ψυχῇ καί ταύτην καταυγάσαι, ὥσπερ ἡ σελήνη, τόν τῆς νυκτός ζόφον.

38. Εἰς τόν ΜΕ΄ Ψαλμόν, *Μ. Βασιλείου Ἔργα, Ε.Π.Ε.*, τόμ. 5, Θεσ/νίκη 1974, σελ. 318.

39. Μεγ. Βασιλείου, *Τοῖς κατά Νεοκαισάρειαν λογιωτάτοις*, ἐνθ' ἄνωτ. τόμ. 3, σελ. 188.

40. Ἀββᾶ Ἰσαάκ τοῦ Σύρου, *Τά εὐρεθέντα ἀσκητικά*, λόγος μγ', Ἀθήναι 1895, σελ. 178.

41. Ἀγ. Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, *Ἐορτοδρόμιον*, ἐνθ' ἄνωτ. τόμ. Γ', σελ. 255.

Προσέχειν δέ δεῖ καί τάς προσβολάς τῶν λογισμῶν, κενοδοξίας τε καί οἰήσεως, καί τοῦ μή κατακρίνειν τινά ὁρῶντα ἀπρεπές τι πράττοντα»<sup>42</sup>.

Βασική προϋπόθεσις θεώσεως καί θεωρίας εἶναι ἡ ἀδιάλειπτος νοερά καρδιακή προσευχή. Ὁ ἀββᾶς Ἰσαάκ λέγει: «Ὁ θέλων ἰδεῖν τόν Κύριον, μηχανᾶται καθαρῶσαι αὐτοῦ τήν καρδίαν ἐν ἀδιαλείπτῳ μνήμῃ τοῦ Θεοῦ· καί οὕτως ἐν τῇ λαμπρότητι τῆς διανοίας αὐτοῦ ἐν πάσῃ ὥρᾳ ὄψεται τόν Κύριον»<sup>43</sup>.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς στήν περίφημη ὁμιλία του στά Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου λέγει, ὅτι ἡ Κυρία Θεοτόκος σχολάζουσα στά Ἁγία τῶν Ἁγίων ἤσκησε πρώτη τήν προσευχή αὐτή: «Ταύτας λοιπόν τάς γήϊνας σχέσεις ἀποβαλοῦσα ἡ Παρθένος ἀπό τήν πρώτην ἀρχήν τῆς ζωῆς τῆς, ἀναχώρησεν ἀπό τούς ἀνθρώπους, καί φυγοῦσα τόν ἁμαρτωλόν βίον, ἐδιάλεξε μίαν ζωήν ἀθεώρητον ἀπό ὅλους ἐνδιατρίβουσα μέσα εἰς τά ἅγια, εἰς τά ὅποια διατελοῦσα ἐλύθη ἀπό κάθε δεσμόν ὑλικόν· ἀπετίναξε κάθε σχέσιν ἀνέβη ἐπάνω ἀπό κάθε ἀγάπην ἕως καί αὐτοῦ τοῦ ἰδίου σώματός τῆς καί οὕτω ἤνωσε τόν νοῦν τῆς εἰς τόν ἑαυτόν του μέ μίαν στροφήν καί προσευχήν καί μέ θείαν καί παντοτεινήν προσευχήν· καί διά μέσου αὐτῆς τῆς στροφῆς τοῦ νοός ἠνώθη ὅλως δι' ὅλου μέ τόν ἑαυτόν τῆς· ὑψώθη ἐπάνω ἀπό κάθε εἶδος καί σχῆμα, καί ἔτζι κατεσκεύασε μίαν καινούριαν στραταν εἰς τούς οὐρανοῦς, δηλαδή τήν νοητήν (διά νά τήν ὀνομάσω ἔτζι) σιωπήν, εἰς τήν ὁποίαν προσκολλήσασα τόν νοῦν τῆς, ἀναβαίνει ἐπάνω ἀπό ὅλα τά κτίσματα, καί βλέπει δόξαν Θεοῦ τελειότερον ἀπό τόν Μωϋσῆν, καί ὁρᾷ θείαν Χάριν, ἣτις δέν καταλαμβάνεται τελείως ἀπό τήν αἴσθησιν, ἀλλά εἶναι ἕνα ἱερόν καί χαριέστατον θέαμα μοναχῶν τῶν ψυχῶν τῶν καθαρῶν καί ἁγίων ἀγγέλων»<sup>44</sup>.

42. Ἁγ. Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου, Κεφάλαια Πρακτικά καί Θεολογικά, ρμ', Φιλοκαλία, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. Γ', σελ. 264.

43. Παρά Καλλίστου καί Ἰγνατίου τῶν Ξανθοπούλων, Περί τῶν αἰρουμένων ἡσύχως βιῶναι, Φιλοκαλία, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. Δ', σελ. 251-252.

Ἔτσι ἡ Θεοτόκος εἰσήγαγε στόν κόσμον τήν ἡσυχαστική προσευχή, κατά τήν ὁποίαν ὁ νοῦς ἀπερίσπαστος ἀπό κάθε σκέψι εἰσέρχεται στήν καρδιά καί ἐκεῖ ἐνώνεται διά τῆς προσευχῆς μέ τόν Χριστό καί ἀξιοῦται τῆς θεωρίας τοῦ θείου Φωτός.

Ἐπειδή στούς ἀγωνιζομένους γιά τήν ἡσυχαστική προσευχή ἐλλοχεύει ὁ κίνδυνος τῆς πλάνης, οἱ ἅγιοι Πατέρες συνιστοῦν τήν ὑπακοή σέ πεπειραμένο γέροντα πού ἐκ πείρας προσωπικῆς θά ἤμπορεῖ νά ὀδηγή ἀπλανῶς τόν ἀσκούμενο μοναχό<sup>45</sup>.

ΣΤ'. Ἄλλες ἐμπειρίες τῆς Ἀκτίστου Χάριτος τοῦ Θεοῦ.

44. Ἁγ. Γρηγόριος Παλαμᾶ, Ὁμιλία εἰς τά Εἰσόδια, μετάφρασις Ἁγ. Νικοδήμου Ἁγιορείτου, ἐν περιόδ. Ἁγίος Νεκτάριος, Θεσσαλονίκη 1981, σελ. 170.

45. Γράφει σχετικῶς ὁ π. Σωφρόνιος: «Ἡ ἐν δυνάμει ἐμφάνισις τοῦ Φωτός τοσοῦτον ὑπερβαίνει τήν πεπτωκυῖαν φύσιν ἡμῶν, ὥστε οὐδεὶς ἐκ τῶν εἰς Χριστόν πιστευόντων πρέπει νά ἐμπιστεῖται εἰς ἑαυτόν ἄνευ τῆς ἀπαραιτήτου μαρτυρίας εἴτε ἐκ τῶν Γραφῶν, εἴτε ἐκ τῶν ἔργων τῶν Ἁγίων Πατέρων. Πλέον τούτου, καί αἱ Γραφαί εἰσέτι δέν ἐπαρκοῦν διά τήν τελικήν κρίσιν, διότι καί ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ κατανοεῖται σχετικῶς ὑφ' ἑνός ἐκάστου κατά διάφορον τρόπον. Εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ἐπιβεβαίωσις ἄλλου προσώπου τῆς αὐτῆς πίστεως, τό ὅποῖον ὁμως ἤξιώθη πρό ἡμῶν τῆς Θείας ἐπισκέψεως. Ἐπομένως εἶναι ἀναγκαῖα τά τρία ταῦτα: Αἱ Ἁγία Γραφαί τῆς Καινῆς Διαθήκης, τά ἔργα τῶν ἁγίων ἀσκητῶν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καί ὁ "ζῶν" μάρτυς. Ἐάν ὁ τελευταῖος οὗτος δέν ὑπάρχη, τότε εἶναι ἴδιον τῆς δικαίας ψυχῆς ἡ κραυγή πρός τόν Θεόν: "Φεῖσαί μου καί μή ἐάσης με τόν παραλελυμένον ψυχῇ τε καί σώματι νά ἐκπέσω τῆς ἀληθείας Σου καί νά τραποῦ εἰς ἄλλην, ἀλλοτρίαν ὁδόν". "Μή με δελεᾶσης ἀπάτη". Τούς λόγους τούτους θέτει ἡ ἐκκλησιαστική ὑμνολογία εἰς τό στόμα τῆς Ὑπεραγίας Παρθένου, ὅτε Αὕτη ἔλαβεν ἐκ τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ τήν ἀποκάλυψιν τῆς ἐξ Αὐτῆς παρθενικῆς γεννήσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ» (Ὁψόμεθα τόν Θεόν καθὼς ἐστίν, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 269-270).

Σύμφωνα μέ ὅσα μᾶς παραδίδουν οἱ θεόπται ἅγιοι Πατέρες, ἡ ἄνωτέρα καί τελειωτέρα ἐμπειρία τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ θεωρία-θέα τοῦ Ἁκτίστου Φωτός.

Κατά τόν ἅγιο Νικόδημο τόν Ἀγιορείτη, ἡ θεωρία τοῦ θείου Φωτός καί κάλλους εἶναι ἡ γλυκυτέρα καί ποθεινότερα τῶν ἄλλων τοῦ Θεοῦ προσόντων, πού γεννᾶ στήν ψυχή τόν θεῖο πόθο καί “ἔρωτα”<sup>46</sup>.

Πρός παρηγορίαν ἡμῶν τῶν μή θεασαμένων τό Ἁκτιστον Φῶς οἱ ἅγιοι Πατέρες μᾶς διδάσκουν ὅτι ὁ Φιλάνθρωπος Κύριος παρακαλεῖ τίς πιστές ψυχές καί μέ ἄλλες ἐμπειρίες τῆς Ἁκτίστου Χάριτός του.

Γράφει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης: «Ἐν τισι μέν ὁράται ὡς φῶς ἀνατέλλον. Ἐν ἄλλοις δέ, ἀγαλλίασις ἔντρομος. Ἐν ἑτέροις δέ, χαρά. Ἐν ἄλλοις δέ, σύμμικτος χαρά καί φόβος. Ἐν τισι δέ, τρόμος καί χαρά. Ἔστι δ’ ὅτε καί εἷς τινας, δάκρυα καί φόβος· χαίρει μέν ἡ ψυχή τήν ἐπισκοπήν καί τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ, φοβεῖται δέ καί τρέμει τήν παρουσίαν

46. Βλ. *Συμβουλευτικόν Ἐγχειρίδιον*, ἔκδ. «Ἁγιος Νικόδημος» Ἀθήναι, σελ. 200, ὅπου γράφει καί τά ἑξῆς: «Οὕτω καί ἡ θεωρία, τόσον ἡ κατά παραδοχὴν καλουμένη, ὅσον καί ἡ κατ’ ἐπιβολήν τοῦ θείου ἐκείνου φωτός, καί τοῦ θεϊκοῦ ἐκείνου κάλλους, εἶναι ἡ γλυκυτέρα καί ἡ ποθεινότερα ὄλων τῶν ἄλλων τοῦ Θεοῦ προσόντων τε καί τελειοτήτων, καί τιτρώσκει καί πληγώνει, καί διατρύπῃ τήν καρδίαν τῶν ἐραστῶν μέ τόξα, καί βέλη, καί κέντρα δριμύτατα τοῦ πρὸς Θεόν πόθου, καί τοῦ παντοκρατορικοῦ ἔρωτος, καί τῆς θείας ἀγάπης· καί ἡ ἀφορμή εἶναι, διότι, καθὼς τό αἰσθητόν τοῦτο φῶς τοῦ ἡλίου, διαφάνειαν καί λαμπρότητα παρέχον εἰς τοὺς σωματικούς ὀφθαλμούς, δίδει δύναμιν εἰς αὐτούς νά διακρίνωσι δι’ αὐτοῦ ὅλα τὰ ἐν τῷ αἰσθητῷ κόσμῳ ὁρατά κτίσματα· οὕτω καί τό νοητόν φῶς τοῦ ὑπερουσίου ἡλίου, νοεράν ἔλλαμψιν καί διαφάνειαν εἰς τοὺς ψυχικούς ὀφθαλμούς χαριζόμενον, δίδει δύναμιν εἰς αὐτούς νά διακρίνωσι δι’ αὐτοῦ καί νά θεωρήσωσιν ὅλας τὰς ἄλλας τοῦ Θεοῦ τελειότητας, καί πάντα τὰ ἐν τῷ νοερῷ κόσμῳ μακάρια θεάματα, καί μυστήρια, τοῦ μέλλοντος αἰῶνος».

αὐτοῦ, ὡς ὑπεύθυνος ἐν ἀμαρτίαις πολλαῖς. Ἐτέροις δέ πάλιν γίνεται παρά τὰς ἀρχάς ἄρρητος συντριβή καί πόνος ἄφατος ψυχῆς, ὀδυνωμένη καθάπερ ἡ τίκτουσα καί ὠδίνουσα κατά τήν Γραφήν διΐκνούμενος γάρ ὁ ζῶν καί ἐνεργῆς λόγος, τούτέστιν ὁ Ἰησοῦς, ὡς φησιν ὁ Ἀπόστολος, μέχρι μερισμοῦ ψυχῆς καί σώματος, ἀρμῶν τε καί μυελῶν, ἵνα τό ἐμπαθές ἐξ ὄλων τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν καί τοῦ σώματος βιαίως ἐκτῆξῃ. Ἐν ἄλλοις δέ, ἀγάπη καί εἰρήνη ἄμαχος πρὸς πάντας ὁράται. Ἐν ἑτέροις δέ, ἀγαλλίαμα, ὅπερ σκίρτημα πολλαχῶς οἱ Πατέρες εἰρήκασι, πνεύματος οὕσα δύναμις καί καρδίας ζώσης κίνημα· τοῦτο καί παλμός λέγεται καί στεναγμός, τοῦ πνεύματος ἀλαλήτως ὑπέρ ἡμῶν πρὸς τόν Θεόν ἐντυγχάνοντος. Κῦμα δέ τοῦτο τῆς τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνης καί ὁ Ἡσαΐας ὠνόμασε· καί νυγμόν ὁ μέγας Ἐφραίμ· ὁ δέ Κύριος, πηγὴν ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζῶνι αἰῶνιον (ὑδωρ δέ, τό πνεῦμα ὠνόμασε,) πηδῶντος ἐν καρδίᾳ καί ὑπερζέον τῷ σφοδρῷ τῆς δυνάμεως»<sup>47</sup>.

Ὅμως κανεῖς δέν πρέπει νά γίνεται μοναχός γιά νά λάβῃ ἐμπειρίες τῆς θείας Χάριτος. Κατά τόν ἅγιο Διάδοχο Φωτικῆς: «Οὐ δεῖ οὖν ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἐλπίδι τινά τόν ἀσκητικόν μετεῖναι βίον, ἵνα μή ὁ σατανᾶς ἐτοίμην εὖρη τήν ψυχὴν ἐντεῦθεν εἰς συναρπαγὴν. Ἄλλ’ ἵνα φθάσωμεν μόνον ἐν πάσῃ αἰσθήσει καί πληροφορίᾳ τῆς καρδίας ἀγαπήσαι τόν Θεόν, ὅπερ ἐστίν ἐν ὅλῃ ψυχῇ καί ἐν ὅλῃ καρδίᾳ καί ἐν ὅλῃ διανοίᾳ. Ὁ γάρ εἰς τοῦτο ὑπὸ τῆς χάριτος ἐνεργούμενος τοῦ Θεοῦ, ἀποδημεῖ τοῦ κόσμου, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ παρῆ»<sup>48</sup>.

Μήπως ἐπειδή, πρὶν μετανοήσουμε καί καθαροῦμε ἀπό τὰ πάθη, δέν πρέπει νά ζητοῦμε ἐμπειρίες θεωρίας, δέν πρέπει οὔτε

47. Ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου, Περὶ ἡσυχίας καί προσευχῆς ... κεφάλαια ἰ', *Φιλοκαλία*, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. Δ', σελ. 68.

48. Ἁγ. Διαδόχου Φωτικῆς, Λόγος ἀσκητικός, *Φιλοκαλία*, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. Α', σελ. 246.

καί νά ὀμιλοῦμε γι' αὐτές καί μάλιστα γιά τήν θέωσι ὡς σκοπό τῆς ζωῆς μας;

Τήν ἀπάντησι δίδει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς: «Αὐτός πού δέν πιστεύει σ' αὐτό τό μεγάλο μυστήριο τῆς νέας χάριτος, μήτε ἀποβλέπει στήν ἐλπίδα τῆς θεώσεως, δέν θά ἠμποροῦσε νά καταφρονῇ οὔτε ἡδονή σαρκός οὔτε χρήματα καί κτήματα καί τήν δόξα τῶν ἀνθρώπων. Ἄλλά καί ἄν ἠμποροῦσε ἔστω καί γιά λίγο, τόν ἀκολουθεῖ ἡ ὑπερηφάνεια, ὡσάν νά ἐπέτυχε τό τέλειο. Ἔτσι μέ τήν ὑπερηφάνεια ἐκπίπτει στούς ἀκαθάρτους. Ἄλλά ἐκεῖνος πού ἀποβλέπει (στήν θέωσι), ἀκόμη καί ὅταν κατορθώσῃ κάθε ἀγαθό, ἔχοντας ἐμπρός του τήν ὑπερτελεία καί ἀτελείωτη τελειότητα, δέν νομίζει ὅτι ἐπέτυχε κάτι, κι ἔτσι γίνεται ταπεινότερος. Σκεπτόμενος δέ ἀφ' ἑνός μέν τήν ὑπεροχή τῶν προπορευθέντων Ἁγίων, ἀφ' ἑτέρου δέ τό ὕψος τῆς θείας φιλανθρωπίας, πενθεῖ καί βοᾷ τό τοῦ Ἡσαΐου "οἴμοι ὅτι ἀκάθαρτος ὢν καί ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχων, Κύριον Σαβαώθ εἶδον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου". Αὐτό τό πένθος προσθέτει στήν καθαρότητα (τῆς ψυχῆς), ὁ δέ Κύριος τῆς χάριτος ἐπιδαφιλεῖ σ' αὐτήν παράκλησι (παρηγορία) καί ἔλλαμψι»<sup>49</sup>.

## Ζ'. Ἐπίλογος

Ἐπί τίσ ὅσες ἐμπειρίες τῶν Ἁγίων ἐξετέθησαν στήν εἰσήγησι αὐτή ἔγινε, νομίζω, φανερός ὁ στενός δεσμός μοναχισμοῦ καί θεᾶς τοῦ Ἁκτίστου Φωτός.

Δέν εἶναι καθόλου παράδοξο ὅτι κυρίως στόν χῶρο τοῦ Μοναχισμοῦ ἀνθησαν τά εὖοςμα ἄνθη τῆς θεώσεως.

Παράδοξο θά ἦταν τό ἀντίθετο, νά μή ἀνθοῦν αὐτά στόν χῶρο τοῦ Μοναχισμοῦ, χῶρο διαρκοῦς μετανοίας, νήψεως, καθάρσεως

49. Ὑπέρ τῶν ἱερῶς ἡσυχάζόντων, 1, 3, ἔνθ' ἄνωτ. σελ. 256.

ἀπό τά πάθη, ἀδιαλείπτου προσευχῆς, ἀποκτήσεως τῶν εὐαγγελικῶν ἀρετῶν, ἐκδημίας τοῦ κόσμου καί ἐνδημίας στόν Κύριο.

Ἄς δώσουμε τόν λόγο στόν ἅγιο Ἰσαάκ τόν Σύρο, γιά νά κλείσῃ αὐτός τήν εἰσήγησί μας: «Μοναχόν διαμένοντα ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ μετά διακρίσεως νοός, τοῦτον μή ἴδῃς ὡς σαρκοφόρον. Τάξεως γάρ ἀγγελικῆς ὡς ἀληθῶς τοῦτο τό ἔργον. Ἀδύνατον γάρ τούς ἐν τῇ διαγωγῇ ταύτῃ διά παντός πολιτευομένους, ἄνευ χαρισμάτων μεγάλων παρά Θεοῦ ἀφεθῆναι διά τήν νῆψιν αὐτῶν, καί ἐργήγορσιν τῆς καρδίας, καί διά τήν ἐμμέρινον διαγωγῆν τῶν λογισμῶν αὐτῶν πρός αὐτόν. Ψυχή ἡ ἐν τῇ διαγωγῇ ταύτης τῆς ἀγρυπνίας κοπιῶσα καί διαπρέπουσα, ὀφθαλμούς χερουβικούς ἔξει, τοῦ διαπαντός ἀτενίζειν καί κατοπτεῦειν τήν ἐπουράνιον θεωρίαν»<sup>50</sup>.



50. Ἁγ. Ἰσαάκ τοῦ Σύρου, ἔνθ' ἄνωτ. σελ. 123.

## “Εορτάσωμεν πιστοί έορτήν πνευματικήν”(\*)

(Κανών Εισοδίων, Ψδὴ στ')



**Μ**έ τήν εὐκαιρία τῶν Ἁγίων Ἑορτῶν τῆς Ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ καί Σωτῆρος μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τήν εἴσοδο τοῦ νέου ἔτους, πού ἡ χρυσότης καί ἀγαθωσύνη τοῦ Κυρίου μᾶς χαρίζει, εὐχομαι σέ ὅλους τούς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς μας νά εορτάζουν καί εορτάζουμε τίς Ἁγίες Ἑορτές θεάρεστα,

πνευματικά, ἐν Χριστῷ. Οἱ ψυχές μας νά γεμίζουν μέ πνευματική χαρά πού πηγάζει ἀπό τήν αἴσθησι τῆς ἀπείρου ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς ἐμᾶς τά ἁμαρτωλά παιδιά Του.

Πῶς νά μή χαίρεσαι μέ ἀνεκλάλητη χαρά, ὅταν σκέπτεσαι ὅτι ὁ ἄπειρος καί ἄκτιστος Θεός λαμβάνει μορφήν πεπερασμένου καί κτιστοῦ ἀνθρώπου, μορφή δούλου, γιά νά κάνῃ τόν ἄνθρωπο Θεό, καί ὅτι ὁ τέλειος Θεός γίνεται τέλειος ἄνθρωπος λόγῳ τῆς ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων στό πρόσωπο-ὑπόστασι τοῦ Θεοῦ Λόγου;

Αὐτή τήν χαρά ἡμποροῦμε νά τήν χαρακτηρίσουμε ὡς “θεολογική” χαρά, γιατί πηγάζει ἀπό τήν Πίστι καί Ὁρθόδοξο θεολογία μας.

Αὐτή τήν χαρά ἔνοιωσε ἡ Παναγία μας γεννήσασα τό θεῖον Βρέφος.

(\*) Ἑορπὸς χαιρετισμὸς τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας ἐπὶ τῇ εορτῇ τῶν Χριστουγέννων 1999.

Οἱ ἐξ ἀνατολῶν μάγοι “ἐχάρησαν χαράν μεγάλην” (Ματθ. β' 10), ἰδόντες τόν ἀστέρα νά τούς ὀδηγῇ στόν τεχθέντα Βασιλέα.

Ἄνεκλάλητη ἦταν καί ἡ χαρά τῶν προσκυνησάντων τόν Κύριον ποιμένων, ὅπως καί τοῦ δικαίου Συμεὼν καί τῆς προφητίδος Ἄννης, ὅταν ὑπεδέχθησαν τόν Κύριον τεσσαρακονθήμερον εἰς τόν Ναόν τοῦ Σολομῶντος.

Χωρίς αὐτή τήν χαρά, οἱ ἄλλες ἀνθρώπινες χαρές ἀπό τά πλοῦσια τραπέζια, τήν ἀνταλλαγὴ δώρων, τόν εορταστικό διάκοσμο, εἶναι ἀνεπαρκεῖς· δέν μποροῦν νά μᾶς δώσουν τήν ἀληθινή χαρά πού διψᾷ ἡ ψυχή μας καί πού εἶναι δῶρο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος ἔχει πολλές ἀνέσεις, πολλές διασκέδασεις, πολλές ἀπολαύσεις, ἀλλὰ λίγη ἢ καί καθόλου χαρά, γιατί ἔχει λίγη ἢ καί καθόλου κοινωνία μέ τόν Χριστό.

Θέλω ἀκόμη νά εὐχηθῶ νά μᾶς ἀξιῶσῃ ὁ Κύριος αὐτή τήν χαρά, τήν ἰδική Του χαρά, νά τήν ἔχουμε μυστικά στήν καρδιά μας πάντοτε, καί ὅταν περάσουν οἱ εορτές.

Οἱ ἅγιοι Πατέρες μᾶς διδάσκουν ὅτι εορτὴ γιά τόν μοναχό καί τόν χριστιανό εἶναι νά τηρῇ τίς ἅγιες ἐντολές τοῦ Κυρίου. Καί ἀκόμη ὅτι σέ κάθε ἐντολή Του κρύπτεται ὁ Χριστός.

Ἄρα σέ κάθε περίπτωσι πού κάνουμε ὑπακοή στό ἅγιο θέλημα τοῦ Κυρίου καί τηροῦμε τήν ἐντολή Του, ἐνωνόμαστε μέ τόν Χριστό.

Ἡ ἔνωσι μέ τόν Χριστό εἶναι εορτὴ καί χαρά.

Οἱ ἅγιοι εἶχαν συνεχῆ ἔνωσι μέ τόν Χριστό καί γι' αὐτό συνεχῆ εορτὴ καί χαρά καί ὅταν ἀκόμη ἀνθρώπινα ἔπασχαν καί ἐδοκιμάζοντο.

Ἴσως μερικοὶ ἀδελφοί, πού ὑποφέρουν ἀπό ὀδυνηρές ἀρρώστειες, ἀπό μοναξιά καί ἐγκατάλειψι, ἀπό θάνατο προσφιλῶν προ-



σώπων και άλλα αίτια, να διερωτηθούν: πώς είναι δυνατόν κάποιος που πάσχει να έχει αληθινή χαρά;

Ής μή λησμονούμε ότι ο Κύριός μας δεν μας υποσχέθηκε ότι θα περάσουμε την ζωή μας χωρίς βάσανα, αλλά ότι θα είναι πάντα μαζί μας μέχρι συντελείας του αιώνας.

Άφου λοιπόν ο Χριστός μας συντροφεύει την ώρα του πόνου, ήμπορούμε να έχουμε και μέσα στον πόνο χαρά.

Διαβάζουμε στο Γερωνικό την έξης ιστορία:

«Άπεφάσισε κάποιος να γίνη μοναχός και παρεκάλεσε τον Κύριο να του συμπαραστέκεται στον αγώνα, που θα ανέλαμβανε, και να τον ενισχύη στις στιγμές των πειρασμών. Και ο Κύριος του υποσχέθηκε ότι πράγματι θα τον βοηθή πάντοτε. Άγωνίσθηκε θεαρέστως σε όλη του την ζωή ο Έρημίτης. Όταν έφθασε στο τέλος της ζωής του κάθησε και αναλογίσθηκε όλη του την ζωή και τον αγώνα του και είδε πάνω στην άμμο βήματα από δύο ανθρώπους και κατάλαβε ότι ήταν τά δικά του βήματα και τά βήματα του Χριστού. Άπό αυτό συνεπέρανε ότι πράγματι ο Χριστός τον ακολουθοῦσε πάντοτε, όπως του υποσχέθηκε. Παρετήρησε όμως ότι σε μερικά σημεία υπήρχαν βήματα ενός μόνο ανθρώπου και μάλιστα αυτό γινόταν κατά τις πιο δύσκολες στιγμές των πειρασμών και των θλίψεων. Είπε τότε προς τον Χριστό: “Σύ Κύριε μου υποσχέθηκες, ότι πάντοτε θα μου συμπαραστέκεσαι και τώρα βλέπω πως στις δύσκολες περιστάσεις ήμουν μόνος”. Και τότε του λέγει ο Χριστός: “Δέν ήσουν μόνος, διότι τότε σε κρατούσα ἀγκαλιά”».

\* \* \*

Είσερχόμεθα με την Χάρι του Κυρίου στο έτος 2000 από της ενσάρκου Οικονομίας Του.

Κατά τον Άπολογητή Άριστείδη: «Οί Χριστιανοί γενεαλογούνται από του Κυρίου Ήσου Χριστού».

Άνήκουμε και ήμεις οί άμαρτωλοί στην γενεά Του.

Άναλογιζόμεθα σε ποιό βαθύ σκοτάδι θα ήμεθα, εάν ο Λόγος δεν είχε σαρκωθή.

Μέ όση εὐγνωμοσύνη μπορεῖ να διαθέτη ή άμαρτωλή μας ύπαρξις, ήμολογοῦμε:

«Εἶδομεν τό Φῶς τό Άληθινόν, ἐλάβομεν Πνεῦμα ἐπουράνιον, εὔρομεν πίστιν ἀληθῆ, ἀδιαίρετον Τριάδα προσκυνοῦντες, αὕτη γάρ ήμᾶς ἔσωσεν».

Επί δύο χιλιάδες χρόνια οί πιστοί μαθηταί του Χριστού ήορτάζουν, παρά τους διωγμούς, τις θλίψεις, τις δοκιμασίες.

Η μυστική παρουσία του Χριστού στον κόσμο θα συνεχισθή μέχρι της συντελείας των αιώνων. Ήτσι θα συνεχισθή και ή αιώνια Έορτή της Εκκλησίας.

Άξιώσε μας Κύριε να ήμεθα ένωμένοι μαζί Σου, για να ήορτάζουμε εν τῷ φωτί του Προσώπου Σου προγευόμενοι την Άτελεύτητη Έορτή της Άνεσπέρου Ήμέρας της Βασιλείας Σου.

Εὐλογημένον τό νέον έτος. Εὐλογημένος ο νέος αἰών.

Εὐλογημένος ο χρόνος μέχρι της Δευτέρας του Χριστού Παρουσίας.

Κύριε Ήσου Χριστέ, μείνον μεθ' ήμῶν.

Κύριε Ήσου Χριστέ, έρχου.

“Και τό Πνεῦμα και ή Νύμφη λέγουσιν· έρχου” (Άποκ. κβ' 17).

“Ναί έρχομαι ταχύ, άμίν, ναί έρχου Κύριε Ήσου” (Άποκ. κβ' 20).

*Χριστούγεννα 1999*



## Μ. Ἑβδομάδα: Ἄναμνήσεις καί βιώματα.\*

Στους περισσότερους Ὀρθόδοξους Χριστιανούς Ἕλληνες τίς ἅγιες αὐτές ἡμέρες ζωντανεύουν ἀναμνήσεις ἱερές ἀπό τὰ παιδικά μας χρόνια. Τότε πού οἱ κοινωνίες μας ἀκόμη καί στίς πόλεις δέν ἦταν τόσο ἀπρόσωπες ὅσο εἶναι σήμερα, καί τὰ παιδιά συνωστίζοντο στίς ἐκκλησίες καί πολλές φορές συναγωνίζοντο ποιός θά πρωτοκτυπήσῃ τίς καμπάνες (πένθιμα ἢ χαρμόσυνα), ποιός θά σηκώσῃ τὰ ἐξαπέρυγα, ποιός θά βαστάσῃ τό θυμιατό. Οἱ νέες ἔτρεχαν νά ξενυχτίσουν τήν Μ. Πέμπτη μετά τὰ δώδεκα Εὐαγγέλια, γιά νά στολίσουν τόν Ἐπιτάφιο.

Τίς πρώτες ἡμέρες τῆς Μ. Ἑβδομάδος ὑποδεχόμαστε τόν Νυμφίο Χριστό ἐρχόμενον “ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός” καί ἀκοῦμε τό “μακάριος ὁ δούλος ὃν εὐρήσει γρηγοροῦντα· ἀνάξιος δέ πάλιν ὃν εὐρήσει ραθυμοῦντα”.

(\*) Ἐόρτιος χαιρετισμός τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα 2000.

Τήν Μ. Τρίτη τό ἑσπέρας ψάλλεται στόν κόσμο τό τροπάριο τῆς Κασσιανῆς μέ ἐπισημότητα. Μεγάλῃ ἢ μετάνοια τῆς “ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις περιπεσοῦσης γυναικός” καί ἄβυσσος ἢ εὐσπλαγχνία καί συγχωρητικότης τοῦ Χριστοῦ.

Τήν Μ. Τετάρτη τό ἀπόγευμα τελεῖται τό εὐχέλαιο καί οἱ πιστοί χρίονται ἀπό τό χέρι τοῦ ἱερέως μέ τό ἁγιασμένο ἔλαιον εἰς “ἴασιν ψυχῆς καί σώματος” καί συγχώρησι τῶν ἁμαρτιῶν.

Τήν Μ. Πέμπτη τό πρωῖ ἡ Θ. Λειτουργία τοῦ Μ. Βασιλείου, ἡ ἀνάμνησις τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου τοῦ Κυρίου καί ἡ ἰδική μας συμμετοχή στό παρατεινόμενο στους αἰῶνας εὐχαριστιακό Δεῖπνο. Μετά τήν Θ. Κοινωνία καί ἔνωσί μας μέ τόν Χριστό μυστική καρά γλυκαίνει τήν ψυχή μας.

Τό βράδυ τῆς Μ. Πέμπτης τὰ δώδεκα Εὐαγγέλια καί ἡ περιφορά τοῦ Ἐσταυρωμένου ἀπό τόν ἱερέα ἐνῶ ἀπαγγέλλει τό “Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου ὁ ἐν ὕδασι τήν γῆν κρεμάσας”. Στιγμές μοναδικῆς κατανύξεως. Θαυμάζαμε καί θαυμάζουμε τήν ἄπειρη ἀγάπη τοῦ Ἐσταυρωμένου πού δέχθηκε θάνατο ἐπώδυνο καί ἐπονείδιστο γιά τήν σωτηρία μας, πού ὄχι μόνο συγχώρησε τούς σταυρωτάς Του ἀλλά καί τούς δικαιολόγησε: “Πάτερ ἄφες αὐτοῖς οὐ γάρ οἶδασι τί ποιοῦσι”. Ὅπως τονίζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ Κύριος πάσχει ὄχι μόνο γιά τούς φίλους Του ἀλλά καί γιά τούς ἐχθρούς Του, γιά τούς ἁμαρτωλούς καί ἀσεβεῖς (Ρωμ. ε', 6-10).

Ἄπροσμέτρητο τό μεγαλεῖο τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου. Εἶναι φανερό ἀπό τίς ἱερές εὐαγγελικές διηγήσεις ὅτι ὁ Κύριος ἐκούσια πορεύθηκε στό Πάθος, ὄχι σάν καταδικασμένος δούλος ἀλλά σάν βασιλεύς πού θυσιάζεται γιά τόν λαό Του. Γι' αὐτό ἄλλως τε οἱ βυζαντινοί δέν ἔγραφαν ἐπάνω στό Σταυρό τό: “Ἰησοῦς Ναζωραῖος ὁ Βασιλεύς τῶν Ἰουδαίων” ἀλλά ὁ “Βασιλεύς τῆς Δόξης”.

Τὴν Μ. Παρασκευή (πρὸς τὸ μεσημέρι) ἡ Ἀποκαθίλωσις. Τὸ νεκρὸ σῶμα τοῦ Κυρίου τίθεται στὸν Τάφο. Ἡ εὐλάβεια τῶν χριστιανῶν στολίζει τὸν Ἐπιτάφιο μὲ τὰ ἔαρινά λουλούδια καὶ τὸν ραίνει μὲ τὸ ἀνθόνερο. Ὁ Κύριος δέχθηκε τὴν πολυτέλεια τοῦ πολυτίμου μύρου πού Τόν ἄλειψε πρὸ τοῦ θανάτου Του ἢ γυναῖκα τῆς Εὐαγγελικῆς περικοπῆς, διότι πρὸ τοῦ ἐνταφιασμοῦ Του ἐποίησεν αὐτό, ἔστω καὶ ἂν σκανδαλίσθηκαν ὁ Ἰούδας καὶ ἄλλοι μαθηταί.

Τὸ ἑσπέρας τῆς Μ. Παρασκευῆς ὁ Ὅρθρος τοῦ Μ. Σαββάτου. Ἡ Ἀνάστασις ἀρχίζει νὰ γλυκοκαράζει. Ψάλλονται τὰ ἀπαράμιλλα ἀπὸ κάθε ἄποψι ἐγκώμια: “Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ κατετέθης Χριστέ...” καὶ μετὰ, τὰ ἀναστάσιμα εὐλογητάρια: “Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος, κατεπλάγη ὄρων σε, ἐν νεκροῖς λογισθέντα, τοῦ θανάτου δέ Σωτῆρ, τὴν ἰσχύν καθελόντα, καὶ σὺν ἑαυτῷ τὸν Ἀδάμ ἐγειραντα...”.

Ἡ ἀγία ψυχὴ τοῦ φιλανθρώπου Χριστοῦ κατέρχεται στὸν Ἄδην νὰ κηρύξη καὶ ἐκεῖ καθὼς βεβαιώνει ὁ Ἀπόστολος Πέτρος στὴν Α΄ Καθολικὴ Ἐπιστολὴ του: “Καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν πορευθεῖς ἐκήρυξε” (Πετρ. Α΄ 3, 19).

Ἀκολουθεῖ ἡ περιφορὰ τοῦ Ἐπιταφίου. Πλῆθος Χριστιανῶν μὲ ἀναμμένες λαμπάδες ἀκολουθοῦσαν καὶ ἀκολουθοῦν τὸν Ἐπιτάφιο. Ὅχι ἀπλὸ ἔθιμο ἀλλὰ ἔκφρασι πίστεως στὸν Χριστό, πού σάν μικρὴ φλόγα σιγοκαίει ἀκόμη καὶ στίς ψυχές πού δέν φαίνεται νὰ ζοῦν συνειδητὴ Χριστιανικὴ ζωὴ.

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι –“δίκαιοι καὶ ἁμαρτωλοὶ”– πού ἀκολουθοῦν τὸν Ἐπιτάφιο, πού συνωστίζονται γιὰ νὰ προσκυνήσουν, πού θὰ κοινωνήσουν τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, δείχνουν ὅτι πιστεύουν στὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὅτι τὸν ἀγαποῦν, ὅτι ἀνα-

γνωρίζουν τὴν ἀγιότητά Του, ὅτι τὸν δέχονται ὡς Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴν τῶν.

Κρίμα πού κάποιοι –ὀλίγοι εὐτυχῶς στὴν Ὁρθόδοξο Πατρίδα μας– δέν μποροῦν νὰ νοιώσουν τὴν χαρὰ πού δίδει ἡ Ἐκκλησία μας μὲ τὴν θεολογικώτατη καὶ ποιητικώτατη ὕμνολογία τῆς καὶ τὰ οὐράνια βυζαντινά μέλη τῆς.

Κάθονται παράμερα ὅπως οἱ ἄρχοντες τοῦ Ἰσραὴλ καὶ “κενά κατ’ αὐτοῦ μελετοῦν” (Ἀντίφωνο ιγ΄, Ὅρθρος Μ. Παρασκευῆς).

Κάποιοι καὶ ξανασταυρώνουν τὸν Χριστό μὲ βλάβσημα βιβλία ἢ ἄλλα μέσα. Ὁ Χριστός καὶ γι’ αὐτούς πέθανε στὸν Σταυρό καὶ ἀναμένει καὶ τὴν δική τους μετάνοια, γιὰ νὰ τοὺς δώσῃ χαρὰν καὶ “βασιλείαν αἰώνιον καὶ ἀσάλευτον”.

Ἐγινε φανερό, οἱ παιδικές ἀναμνήσεις συμπλέκονται μὲ σύγχρονα βιώματα. Αὐτό εἶναι τὸ “νῦν καὶ αἰεὶ τῆς Ἐκκλησίας”, “Ὁ Χριστός χθές καὶ σήμερον ὁ αὐτός καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας”.

Τὸ Μ. Σάββατο ἡ Ἐκκλησία τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης φωνάζει πρὸς τὸν ἐν τῷ Ἄδην Κύριον: “Ἀνάστα ὁ Θεός, κρῖνον τὴν γῆν ὅτι σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι”.

Κατὰ τὴν νύκτα τῆς Κυριακῆς θά ἀκουσθῇ τὸ παγαρμόσυνο μῆνυμα: “Χριστός ἀνέστη ἐκ νεκρῶν θανάτῳ θάνατον πατήσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζῶν χαρισάμενος” καὶ “Ἀναστήτω ὁ Θεός καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οἱ μισοῦντες αὐτόν”.

Μέχρι τώρα ὁ Ἄδης περιέπαιζε τοὺς ἀνθρώπους. Τώρα ὁ ἄνθρωπος ἐν Χριστῷ περιπαίζει τὸν Ἄδην: “Ποῦ σου Ἄδην τὸ κέντρον (τὸ κεντρί), ποῦ σου θάνατε τὸ νίκος;...”.

Καὶ ὅπως εὐστοχα γράφει ὁ μακαριστὸς π. Ἰουστίνος Πόποβιτς, πρὸ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ὁ θάνατος ἦτο φοβερός

διά τόν ἄνθρωπον, ἀπό δέ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου γίνεται ὁ ἄνθρωπος φοβερὸς γιὰ τὸν θάνατον”.

Εὐχαριστοῦμε τὸν Κύριο γιατί “θανάτῳ θάνατον πατήσας” μᾶς χαρίζει τὴν αἰώνιο ζωή.

Τὸν εὐχαριστοῦμε γιατί μᾶς ἀξίωσε μέσα στὴν ἁγία μητέρα μας Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία, στὴν λατρεία της, στὴν εὐσέβειά της, στὴν θεολογία της, στὰ τυπικά της, στὰ ἔθιμά της, ἀπὸ τὰ παιδικὰ μας χρόνια νὰ συναντοῦμε καί νὰ ἐνωθῶμαστε μέ τὸν ἐλθόντα καί ἀεὶ ἐρχόμενον Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Σταυρωθέντα καί Ἐκκλησίαν.

Ὁ Ἰούδας, ὅπως ψάλλει ἡ Ἐκκλησία, δέν “ἔφριξε πωλῆσαι τὸν ἀτίμητον” καί ἔτσι “τὴν τριήμερον Ἐκκλησίαν οὐκ εἶδε”. Δέν χάρηκε. Οἱ ἄλλοι μαθηταὶ παρά τίς ἀδυναμίες τους ἔμειναν πιστοὶ στὸν Χριστό καί εἶδαν τὴν Ἐκκλησίαν του καί ἐχάρησαν. Ἡ ἱστορία ἐπαναλαμβάνεται. Οἱ κάθε λογῆς Ἰουδαὶ δέν βλέπουν τὴν Ἐκκλησίαν καί δέν χαίρονται. Οἱ πιστοὶ παρά τίς ἀδυναμίες μας βλέπουμε τὴν Ἐκκλησίαν μέ τὰ μάτια τῆς πίστεως καί αὐτὴ ἡ θέα τοῦ Ἐκκλησιαντος φωτίζει τὰ σκοτὴ τῆς ζωῆς μας, μᾶς δίνει ἐλπίδα, πρόγευσι τῆς αἰωνίου Ζωῆς, χαρὰ Ἐκκλησίαν.

Αὐτὴ τὴν χαρὰ εὐχόμεθα στοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς μας μαζί μέ τίς εὐχαριστίες μας γιὰ τίς Ἐκκλησίαντες εὐχές τους.

Χριστὸς Ἐκκλησίαν! Ἐκκλησίαν,

“Χαίρετε, ἐν Κυρίῳ, πάντοτε·  
πάλιν ἐρῶ χαίρετε” (Φιλιπ. δ΄ 4).

*Ἁγιον Πάσχα 2000*



## ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΣΗΜΕΡΑ

*Μωυσέως Μοναχού Ἀγιορείτου*

**Τ**ό Ἅγιον Ὄρος συγκέντρωσε φιλόθεες ψυχές ταπεινῶν ἀνθρώπων, πού βαδίζοντας τούς δρόμους τῆς εὐαγγελικῆς ζωῆς καί ἀσκήσεως, ἔφθασαν μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ νά πλησιάσουν τή σοφία τῆς τελειότητος, τῆς χάριτος, τοῦ φωτισμοῦ, τῆς ἀπαθείας καί τῆς θεώσεως. Ὁ ἀγῶνας τῶν μοναστῶν μετέτρεψε τόν Ἄθωνα σέ Ἅγιον Ὄρος.

Ἐπί ἔνδεκα αἰῶνες συνεχεῖς τό Ἅγιον Ὄρος ὑπῆρξε τό πρό-πύργιο τῆς Ὀρθοδοξίας, ἡ πλούσια σέ ἀγιότητα μοναχική πολιτεία, ἡ πολύτιμη παρακαταθήκη θείων θησαυρισμάτων, ἡ ζωντανή ἱστορία τοῦ μυστικοῦ πνεύματος τοῦ ἀνατολικοῦ μοναχισμοῦ. Σήμερα φυλάει εὐλαβικά τό τυπικό, τήν παράδοση, τ' ἀναμνηστικά τῶν σεμνῶν κι ὑπομονετικῶν τεχνουργῶν, κειμήλια περίτεχνα καί μοναδικά.

Ἡ ἄνθηση τοῦ ἀγιορειτικοῦ μοναχισμοῦ τίς τελευταῖες δεκαετίες ἀποτελεῖ ἀκμή καί αἴγλη γιά τήν Ἐκκλησία κι ἐλπίδα γιά τόν κόσμο. Βεβαίως ἡ πνευματική ἀνανέωση δέν θά πρέπει νά ἐξαντλεῖται στόν ἐνθουσιασμό, ἀλλά στή συνεχή μέριμνα γιά διατήρηση καί αὐξηση, ὥστε νά προσφέρει καρπούς εὐχυμους καί ζωτικούς. Ἡ μελέτη τῆς ζωηφόρου παραδόσεως ἑνός τόπου ἀγιότροφου θά δώσει τή βιωματική αἴσθηση τῆς ἀκριβείας, τῆς διακρίσεως καί τῆς ἀγάπης.

Ἡ ἀναστήλωση τοῦ μοναχισμοῦ ἦταν ἀνάγκη, ἀφοῦ εἶναι ἀπαραίτητο συστατικό τῆς ὀρθοδόξου πνευματικότητος μέ τήν ὑπέροχη προσφορά. Ἡ Ἐκκλησία κερδίζει ὄφελος ἀπό τήν ἄξια αὐξηση τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἡ ἀρετή καί προσευχή τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀποτελεῖ πλοῦτο, αἴγλη καί ἀκμή γιά ὅλη τήν Ἐκκλησία.

Ἡ χερσόνησος τοῦ Ἁγίου Ὄρους εἶναι μία ἰδιαιτέρου κάλλους περιοχή ἀπό γκριζοπράσινους σχιστόλιθους καί ραβδωτά μάρμαρα. Ἔχει ἄφθονες πηγές μέ καθαρά καί ὠραῖα νερά, μικροῦς καταρράκτες καί πλούσια βλάστηση, μέ ἡσύχια δάση ὑψηλῶν καί εὐθειῶν καστανιῶν, ἐλάτων κεραυνόπληκτων, γέρικων πλατανιῶν καί αἰωνόβιων κυπαρισσιῶν, ἐλιῶν, ἀμπελιῶν, λεμονιῶν, ροδιῶν, κουμαριῶν, κισῶν, βατόμουρων, κρίνων, μέντας, βοτάνων, κηπευτικῶν καί λουλουδιῶν, σέ λίγες γλάστρες κελλιῶν, μέ καμέλιες, ὄρτανσιές καί γαρυφαλλιές, βασιλικούς, δενδρόλιβανα, ραδίκια, μανιτάρια, μάραθους κι ἀβουρνιές, μαζί μέ τά σαλιγκάρια, τά κοχύλια στίς ἀκτές, τά στρεῖδια καί τούς ἀχινοῦς.

Τό μήκος τῆς χερσονήσου εἶναι περίπου 60 χιλιόμετρα καί τό πλάτος φθάνει τά 12. Ἡ ὀλική ἔκταση εἶναι περίπου 385 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Ὁλη ἡ χερσόνησος εἶναι μία γραφική ὄρσειρά, μέ κλιμακωτή ἄνοδο, ἄνισες κορυφογραμμές, μέ μικρά λεκανοπέδια, ἀπότομες καί βραχώδεις ἀκτές καί λίγους φυσικούς ὄρμους, πού οἱ μονές ἔχουν στούς ἀρσανάδες μέ τίς βάρκες καί τά δίχτυα, τούς ἀρχαίους πύργους καί τίς προβλήτες. Ἡ ὄρσειρά ἀνυψούμενη καταλήγει σέ ὕψος 2033 μέτρων, ὅπου ὁ τολμηρός ὄρειβάτης τῆς μίας μόνο δύσκολης ὁδοῦ ἀνταμείβεται μέ μία καταπληκτική θέα. Ὁ κτίτορας τοῦ ἐκεῖ ναϊδρίου τῆς Μεταμορφώσεως, γνωρίζοντας τό μυστικό μήνυμα τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἔκτισε στήν ὑψηλότερη κορυφή τοῦ Ἄθωνος τό σύμβολο τοῦ ἀγῶνος τῶν ταπεινῶν οἰκητόρων, τό πάσχα τῶν ἡσυχαστῶν.

Ἡ ἀγιότητα τῶν μοναχῶν ὀνόμασε τό ὄρος ἅγιον, ὅπως εἶναι γνωστό σέ ὄλο τόν κόσμο. Ἡ ὀρθόδοξη οἰκουμένη τό ἀντικρύζει μέ μεγάλο σεβασμό, γιατί ἐκτιμᾷ τήν ἐδῶ κυοφορούμενη πνευματικότητα καί μάλιστα ἐπί τόσους πολλούς αἰῶνες, μέ τήν ἀνάδειξη τόσων λαμπρῶν καί ἱερῶν μορφῶν, τριακόσιοι ἐπώνυμοι ἅγιοι.

Ἐπί τῶν σύνορα τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὅπου ἡ “Μεγάλη Βίγλα”, ἀκολουθεῖ ἡ πλαγιά τοῦ “Μεγάλου Ζυγοῦ” καί οἱ κορυφές Κρυοβούνι, Τσοῦκα Παντοκρατορινή, Τσοῦκα Ἰβηρίτικη καί ἄλλες, πού καταλήγουν στόν οὐρανογεῖτονα Ἄθωνα. Οἱ ρίζες τοῦ μεγαλόπρεπου Ἄθωνος ἀπολήγουν σέ ἀρκετά μικρά ἀκρωτήρια. Ἐπί τή νότια πλευρά συναντᾶμε μετά τόν Πρόβλακκα, στό στόμιο τῆς διώρυγος τοῦ Ξέρξου, τό Προσφόρι, τή σημερινή κοινότητα τῆς Οὐρανοπόλεως (Πύργος), ἀπ’ ὅπου ξεκινᾷ τό πλοῖο μία φορά τήν ἡμέρα, σέ καθωρισμένη ὥρα, γιά τό Ἅγιον Ὄρος, τό Φραγκόκαστρο, τή Θηβαΐδα, τή Γιαβάνιτσα, τόν Καρβασαρά, τό Ζαρκάδι, τήν Ἁγία Ἄννα, τήν Πίνα, τό Νυμφαῖο, τόν Φονιά, τή Σμέρνα, τοῦ Ἰβήρων, τοῦ Χαλκιᾶ, τή Σαμάρεια, τόν Ἅγιο Βασίλειο, τῶν Παπαρνίκια, τόν Ἀράπη καί τό Ρόπαλο.

Μέ τήν ἴδια σειρά συναντᾶμε τούς ὄρους τῆς Χρωμίτσας, τοῦ Ζωγράφου, τῆς Δάφνης καί τῶν ἐπίνεια τῶν μονῶν, ἀπ’ ὅπου ἐξυπηρετοῦνται, ἀφοῦ δέν ὑπάρχει ὀδικό δίκτυο πού νά συνδέεται μέ τόν ἔξω κόσμο. Ἡ Δάφνη εἶναι ὁ κυριώτερος ὄρος, ὅπου ὑπάρχει τελωνεῖο, λιμεναρχεῖο, ἀστυνομία, ΟΤΕ καί μερικά ἀπαραίτητα καταστήματα. Ἐπί ἐδῶ ξεκινᾷ τό λεωφορεῖο γιά τίς Καρυές.

Οἱ Καρυές εἶναι ἡ “πάλαι ποτε διαλάμψασα Σκήτη τῶν Καρεῶν”, ἡ “Μεγάλη Μέση”, ὅπου συγκεντρώνονται δύο φορές τό ἔτος ὄλοι οἱ ἡγούμενοι καί ἀντιπρόσωποι τῶν εἴκοσι μονῶν γιά τή συζήτηση καί ἐπίλυση γενικῶν θεμάτων τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Τό

ὑπόλοιπο ἔτος συνάγονται μόνο οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν μονῶν δύο φορές τήν ἐβδομάδα.

Ἐνώτατη διοικητική ἀρχή τοῦ τόπου εἶναι ἡ Ἱερά Κοινότης, πού ἀποτελεῖται ἀπό τούς εἴκοσι ἀντιπροσώπους. Διαρκῆς ἐκτελεστική ἐξουσία τῆς Ἱεράς Κοινότητος εἶναι ἡ Ἱερά Ἐπιστασία, πού ἀποτελεῖται ἀπό τούς τέσσερις ἐπιστάτες καί τόν Πρωτεπιστάτη, πού ἐκλέγεται μόνο ἀπό τίς πέντε πρῶτες μονές, καί ἡ θητεία τους εἶναι ἐτήσια. Ἡ Πολιτική Διοίκηση συνεργάζεται μέ τήν Ἱερά Κοινότητα καί ἐπιβλέπει γιά τήν πιστή τήρηση τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου. Ἐνώτατη πνευματική ἀρχή εἶναι τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Τό ὄνομα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μνημονεύεται σέ ὄλες τίς ἱερές ἀκολουθίες.

Στίς εἴκοσι μονές, τίς δεκατρεῖς σκήτες καί τῶν τριακόσια περίπου κελλιά ζοῦν περίπου 1800 μοναχοί, ἀρκετοί νέοι, ἀρκετοί μορφωμένοι, ἔχοντας ὀλοκληρωτικά ἀφιερωθεῖ στόν Θεό. Ἡ ἀγάπη τους καί ἡ ταπεινώσή τους τούς κοσμεῖ καί τούς κάνει ὑπάκουα νά μαθητεύουν στούς ἔμπειρους καί διακριτικούς Γέροντες. Ὁ δύσκολος εἰκοστός αἰώνας πού ἔδωσε μᾶς ἔδωσε ἀρκετές ἱερές μορφές σοφῶν, ἐναρέτων καί διακριτικῶν Γερόντων, πού ἀποτελοῦν πολύτιμη κληρονομία.

Ἡ Ἄθωνίτισσα Θεοτόκος, φρουρός τοῦ ἱεροῦ τόπου, καί οἱ τριακόσιοι γνωστοί ἅγιοι ἅς πρεσβεύουν συνεχῶς πρὸς τόν Κύριο ὑπέρ τῆς ὄλης ἀγιορειτικῆς ἀδελφότητος, τῆς μίας καί ἀδιαίρετης, πρὸς δόξα Θεοῦ, ὠφέλεια πιστῶν καί σωτηρία τῶν Ἄθωνιτῶν οἰκητόρων, πού ταπεινά προσπαθοῦν νά φυλάγουν τόν τόπο, νά τηροῦν τῶν τυπικῶν του, νά διατηροῦν τήν ἀγιοτρόφο παράδοση.

*Ἱερά Σκήτη Κουτλουμουσίου  
Αὔγουστος 2000*



## ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΓΕΡΟΝΤΑ ΠΑΪΣΙΟ

Στις 23 Ἀπριλίου 1975, ἡμέρα Τρίτη τοῦ Πάσχα, ἐπισκέφθηκε τὴν Ἱερά Μονή μας ὁ μακαριστὸς ἀγιορείτης Γέρον Παῖσιος. Κατὰ παράκλησιν τοῦ ἁγίου Καθηγουμένου μας ὁ πατὴρ Παῖσιος ὠμίλησε σέ σύναξι τῆς Ἀδελφότητος καὶ κατόπιν ἀπήντησε σέ ἐρωτήσεις τῶν ἀδελφῶν. Κατωτέρω δημοσιεύουμε τίς ἀπαντήσεις του, οἱ ὁποῖες εἶναι γεμᾶτες ἀπὸ Χάρι Θεοῦ καὶ γνῶσι πνευματική, ὅπως τότε τίς εἶχε καταγράψει ἀδελφός τῆς Μονῆς μας.

\* \* \*

– Γέροντα, τί μᾶς συμβουλεύετε νά κάνουμε ὡς νέοι μοναχοὶ πού εἴμαστε;

– Ἡ ὑπακοή εἶναι δρόμος ἀσφαλῆς πού ὁδηγεῖ στήν ἐλευθερία καὶ στήν ταπείνωσι.

\* \* \*

– Πῶς ἀποκτᾶται ἡ πραγματικὴ ταπείνωσις;

– Ἡ ταπείνωσις πρέπει νά γίνῃ μία κατάστασις. Μπορεῖ νά ἐρχονται λογισμοὶ ὑπερηφανείας καὶ ὁ μοναχὸς νά τοὺς πολεμῇ μέ λογισμοὺς ταπεινώσεως, καὶ αὐτὸ νά γίνεται μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του. Ὅμως δέν ἀρκεῖ αὐτό, ἀλλὰ πρέπει νά σκεφθῇ ὅτι ὁ Θεὸς μέ ἔκανε ἄνθρωπο καὶ ὄχι ζῶο. Ἐπὶ πλέον ἔχυσε τό αἷμα Του γιὰ μένα. Λοιπόν, ἐγὼ πρέπει νά τόν εὐγνωμονῶ, νά τόν εὐχαριστῶ

καὶ νά ταπεινώνωμαι, ἐπειδὴ δέν ἀνταποκρίνομαι στίς τόσες εὐεργεσίες Του.

\* \* \*

– Τί πρέπει νά κάνουμε, ὅταν ἔχουμε πειρασμούς, ἢ ἀπὸ λογισμοὺς δικoὺς μας ἢ ἀπὸ πόλεμο ἄλλων;

– Πρέπει νά τοὺς δεχώμαστε μέ χαρά, διότι μέ αὐτοὺς μᾶς ἐπισκέπεται ἡ θεία Χάρις. Ὅσοι πειρασμοὶ καὶ νά μᾶς ἔλθουν, ἐάν ἐμεῖς εἴμαστε κοντά στόν Χριστό, τότε ἡ καρδιά μας θά ἔχη γλυκύτητα, διότι ὁ Κύριος εἶναι ὅλος γλυκύτης.

Κάποτε πῆγα στή Μονή Κωνσταμονίτου καὶ βρῆκα τόν φημισμένο Ἡγούμενό της Φιλάρετο νά εἶναι πεσμένος κάτω καὶ κουλουριασμένος σάν κουβάρι καὶ νά λέγῃ: Δέν εἶχα σήμερα πειρασμό, δέν εἶχα σήμερα πειρασμό. Τότε εἶπα ἀπὸ μέσα μου: Δέ μοῦ λές νά σοῦ δώσω τοὺς δικoὺς μου πειρασμούς καὶ τά πάθη μου; Διότι τότε ἤμουν γεμᾶτος ἀπὸ αὐτά, ὅπως καὶ τώρα!

Ἄλλοτε πάλι εἶχα πάει στό χωριό μου ὡς μοναχός. Ὅταν ἤμουν στήν Ἐκκλησία, ἔκανα προσευχή καὶ εἶπα: Κύριε, βάλε ὅλους αὐτοὺς τοὺς πιστοὺς στή Βασιλεία Σου, κι' ἐμένα ἂν θέλῃς βάλε με σέ μιά ἀκρούλα. Τότε ὁ ἱερέας, ὁ ὁποῖος μέ ὑπεραγαποῦσε ἀπὸ λαϊκό ἀκόμη καὶ μάλιστα μέ κοινωνοῦσε μέσα στό Ἱερό, φώναξε δυνατά μπροστά σέ ὅλους: Φῦγε, καὶ νά κοινωνήσῃς ἀπὸ ἔξω. Ἐγὼ βγῆκα χωρὶς νά τοῦ πῶ τίποτε. Στό τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας ἦλθε ὁ Ἱερέας καὶ μοῦ ἔβαλε μετάνοια μέ δάκρυα ζητώντας συγχώρησι. Ὅλα αὐτά ἔγιναν ἀπὸ τὴν προσευχή πού εἶχα κάνει. Τότε ὁ Κύριος εἶχε πάρει τὴν Χάρι Του ἀπὸ τόν Ἱερέα, κατόπιν ὁμως μέ τὴν μετάνοια τοῦ τὴν ξανάδωσε διπλῇ. Ἐμένα μέ δοκίμασε, ἐάν θά κάνω ὑπομονή καὶ δεῖξω ταπείνωσι. Γι' αὐτὸ πρέπει νά ἔχουμε ὑπομονή καὶ χαρά στίς δοκιμασίες καὶ στοὺς πειρασμούς.

– Εάν έλθουν λογισμοί να φύγουμε από τό Μοναστήρι και να πάμε στην έρημο, τί πρέπει να κάνουμε;

– Πρέπει μόνο να φροντίζουμε να κόβουμε τά πάθη μας και τότε και έδω πού είμαστε έρημος θά είναι.

\* \* \*

– Πώς μπορούμε να λέμε καλύτερα τήν ευχή, όταν είμαστε μόνοι στό κελλί μας ή έξω μαζί μέ άλλους;

– Η ήσυχία βοηθάει πολύ, αλλά δέν πρέπει να άρνούμαστε και τήν έξυπνότησι τών αδελφών, όταν μās τήν ζητούν. Πρέπει, όπως είπαμε στην άρχή, να έχουμε ταπεινώσι και τότε θά έχουμε και ευχή πραγματική. Να μή κάνουμε από συνήθεια είκοσι, πενήντα, διακόσια κομποσκοίνια, τελείως τυπικά. Κάποτε ένας μοναχός ψάρευε και έλεγε συνέχεια τήν ευχή. Όταν όμως τό ψάρι του έτρωγε τό δόλωμα, τότε αυτός και στόν πειρασμό τό έστελνε και κακό χρόνο νάχης του έλεγε κ.λπ.

\* \* \*

– Όταν μās στείλη κάπου ο Γέροντας και έμεις βλέπουμε ότι θά πάθουμε δλάδη σωματική ή πνευματική, πρέπει να τό ποῦμε αυτό στόν Γέροντα ή να κάνουμε αδιάκριτη ύπακοή;

– Πρέπει όπωςσδήποτε να τό ποῦμε και μάλιστα δυό και τρεῖς φορές. Όταν όμως ο Γέροντας επιμένη, τότε να κάνουμε εκείνο πού μās λέγει. Λόγου χάριν, εγώ έχω ένα πνευμόνι και ο Γέροντας μου λέγει να κάνω μιά δύσκολη εργασία. Εάν δέν του πω τήν περίπτωση μου και πάω, θά πεθάνω. Τότε εγώ θά πάω στόν Παράδεισο, ο Γέροντας όμως θά κλαίη και θά έχη τύψεις συνειδήσεως. Θά πρέπει λοιπόν να του τό πω. Εάν εκείνος επιμένη, θά πρέπει να πάω και ο Κύριος θά μέ δυναμώσει. Εάν όμως πεθάνω, αυτό

θά είναι τό θέλημα του Θεού και ίσως τότε μου δώσει και τήν Χάρι των Ιαμάτων.

\* \* \*

– Γέροντα, πώς πρέπει να αντιμετωπίζουμε τούς επαίνους και τίς κατηγορίες;

Διά τής ύπομονής έρχεται ή Χάρις του Θεού και έτσι καταπολεμείται ο διάβολος. Εκείνος όμως πού δέν κάνει ύπομονή, καταστρέφει τον έαυτό του. Τίς κατηγορίες τών ανθρώπων πρέπει να τίς δεχόμαστε μέ χαρά, διότι αυτές μās κάνουν καλό και μετροῦν ένώπιον του Θεού, ένω οί έπαινοι μās χρεώνουν. Κάποτε περπατούσα στό δρόμο και μερικοί λαϊκοί έλεγαν για μένα: Αυτός είναι άγιος και έκαναν και τό σταυρό τους. Βέβαια εγώ άγιος δέν είμαι, αλλά αυτοί έλαβαν αγιότητα από τήν ταπεινώσι πού έδειξαν. Πηγαίνοντας πίο πέρα, ένας άλλος μέ ρώτησε: Έχεις ήσυχία στό κελλί πού είσαι τώρα; Κι' εγώ του απήντησα: Εγώ όπου και να πάω, δέν μπορώ να δω ήσυχία. Και εκείνος είπε: Εάν δέν διορθώσης αυτό (κι' έδειξε τό κεφάλι), δέν θά ήσυχάσης. Δηλαδή μέ έβγαλε τρελλό. Τόν καϋμένο τον λυπήθηκα και τον πόνεσα πολύ.

Ο προφήτης Δαβίδ λέγει «Φύλαξόν με από συκοφαντίας ανθρώπων». Και ο Κύριος «Μή εισενέγκης ήμās εις πειρασμόν». Αυτά τά είπαν για τήν ανθρώπινη ασθένειά μας. Βέβαια κι' έμεις δέν πρέπει να επιζητούμε πειρασμούς, αλλά εάν έλθουν, τότε να τούς δεχόμαστε μέ χαρά, διότι αυτοί μās ώφελοῦν παρό οί έπαινοι.

Ο Θεός δέν θέλει να έχουμε άνυπομονησία και άγωνία. Δέν πρέπει όμως και να κοιμώμαστε, αλλά να έχουμε τήν άγία άνησυχία. Εάν κοιμώμαστε, τότε οί έχθροι τής σωτηρίας θά μās χρησιμοποιούν για να κάνουν τά σκοτεινά έργα τους. Λόγου χάριν, θά μās δίνουν ένα τσουβάλι γεμάτο και θά μās λένε ότι έχει μέσα



ύλικά νά τά ἀνεβάσουμε πάνω στό βουνό γιά νά επιδιορθώσουμε τό ἐκκλησάκι. Αὐτό ὅμως τό τσουβάλι ἔχει δυναμίτες καί μπορεῖ νά εἶναι ὁ ἴδιος ὁ διάβολος μέσα καί τά κέρατά του νά μᾶς τσιμπᾶνε στήν πλάτη. Αὐτοί θά μᾶς καθησυχάζουν λέγοντας ὅτι τά τσιμπήματα αὐτά εἶναι ἀπό τίς μελιτζάνες, πού εἶναι μέσα γιά νά φᾶμε ἐπάνω στό βουνό! Ἔτσι ἐμεῖς μεταφέρουμε τό τσουβάλι καί ἀνατινάζεται τό ἐκκλησάκι στό ἀέρα. Πρέπει λοιπόν νά ἔχουμε τήν ἁγία ἀνησυχία καί συγχρόνως νά μή πελαγοδρομοῦμε, ἀλλά νά ἐλπίζουμε στή Χάρι τοῦ Θεοῦ, διότι πάντοτε τόν τελευταῖο λόγο τόν ἔχει ὁ Θεός.

\* \* \*

– Γέροντα, τί πρέπει νά κάνουμε γιά νά σωθοῦμε;  
– Προσευχή. Σήμερα ἄναψε μιᾶ μεγάλη φωτιά καί τά πάντα καίγονται. Γι' αὐτό μόνο ἡ προσευχή ἀπομένει. Πρὸ ἐτῶν εἶχε ἀνάψει μεγάλη φωτιά ἐδῶ στό Ἱερόν Ὁρος. Ἄρχισε ἀπό τή Μονή Βατοπαιδίου καί ἔφθασε στή Μονή Ἱδίων. Ἐκεῖ ἦταν πολλοί μοναχοί καί λαϊκοί, οἱ ὅποιοι ἔκαναν μεγάλες προσπάθειες γιά νά τήν σδύσουν χωρίς νά κατορθώσουν τίποτε. Ἡ φωτιά προχώρησε στή Μονή Φιλοθέου. Ἐκεῖ ἦταν μόνο μερικά γεροντάκια (μοναχοί), τά ὅποια εἶπαν: Ἄφοῦ τόσοι ἄνθρωποι δέν μπόρεσαν νά τήν σδύσουν, ἐμεῖς τί νά κάνουμε; Γι' αὐτό πῆραν τήν εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Γλυκοφιλοῦσης. Ἐκαναν Παράκλησι καί ἡ φωτιά ὡς ἐκ θαύματος ὑπεχώρησε.

\* \* \*

– Ἡ προσευχή πότε εἶναι εὐπρόσδεκτη στό Θεό;  
– Ὅταν τήν αἰσθανώμαστε. Ἐάν προσευχώμαστε γιά ἄλλους, νά βάζουμε τόν ἑαυτό μας στή θέση ἐκείνων καί νά παρακαλοῦμε

μέ πόνο. Ὁ παπᾶς δέν ἀρκεῖ μόνο νά βγάξῃ μερίδες στήν ἁγία Πρόθεσι καί νά λέγῃ τά ὀνόματα τυπικά, ἀλλά νά παρακαλῇ γιά τόν καθένα μέ πόνο. Πρόσφατα πῆγαν ἕνα δαιμονισμένο σ' ἕνα παπᾶ καί τόν παρεκάλεσαν νά κάνῃ Θεία Λειτουργία. Ἐκεῖνος, ὅταν ἦταν νά βγάλῃ μερίδα στήν ἁγία Πρόθεσι, εἶπε: «Βοήθησε Κύριε αὐτό τό πλάσμα Σου! Βλέπεις πόσο ὑποφέρει! Ἀλλάξέ το ἀπό τήν ἐπήρεια τοῦ δαίμονος! Μνήσθητι Κύριε τοῦ δούλου Σου», καί τοῦ ἔβγαλε μερίδα. Τότε τό δαιμόνιο δέν μπόρεσε νά ἀντέξῃ, ἀλλά ἔφυγε καί ὁ δαιμονιζόμενος ἐλευθερώθηκε.

\* \* \*

– Γέροντα, τά πάθη πῶς νικῶνται;  
– Μέ τό πολυβόλο. (Πιθανῶς ἐννοοῦσε τήν εὐχή, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με τόν ἁμαρτωλόν, ἡ ὁποία λέγεται πολλές φορές συνεχῶς).

\* \* \*

– Γέροντα, πῶς νά φερώμαστε στό Μοναστήρι;  
– Ἀκούω μερικούς νά ἐπαινοῦν τό Μοναστήρι τους καυχώμενοι καί τούς λέγω. Μέ αὐτό πού κάνετε, δίνετε ὅπλα στόν διάβολο γιά νά σᾶς πολεμήσῃ. Ἐάν σᾶς ρωτήσουν γιά τό Μοναστήρι σας, νά λέτε: Καλό εἶναι. Τίποτε ἄλλο.

Νά παρουσιαζώμαστε στόν κόσμο εἶναι ἐπικίνδυνο. Ἐάν ὅμως μᾶς παρουσιάσῃ ὁ Θεός, τότε ἀλλάζει τό πρᾶγμα, διότι τότε μπαίνει μπροστά ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ καί μᾶς προφυλάγει. Γι' αὐτό σᾶς παρακαλῶ νά ἐργάζεσθε ὅσο μπορεῖτε ἀφανεῖς. Οἱ μεγαλύτεροι νά σηκώνετε τό δάρος. Νά βοηθᾶτε καί νά στηρίζετε τούς νεωτέρους. Ἔτσι γινόταν παλαιότερα. Ἐπῆρχε σέ κάθε διακόνημα ὁ διακονητής καί εἶχε μαζί του νέους ὡς βοηθοῦς, τούς ὁποίους καθοδηγοῦσε

στό ποῦ καί πῶς θά κάθωνται στήν ἐκκλησία, πῶς θά κάνουν τόν κανόνα κ.λπ. Ἔκανε ὁ ἴδιος τίς περισσότερες ἐργασίες τοῦ διακονήματος καί αὐτούς τούς ἔστειλε στό κελλί τους νά διαβάσουν καμιά Παράκλησι καί νά ξεκουραστοῦν.

\* \* \*

– Γέροντα, ἐγώ εἶμαι ἄρρωστος. Κάνε προσευχή νά γίνω καλά.  
– Δέν σέ συμφέρει νά κάνω προσευχή γι' αὐτό τό θέμα. Ἄν κάνης ὑπομονή μέ πίστι στόν Θεό, τότε θά πάρῃς σύνταξι ἀπό τό ὑγειονομικό πού εἶναι μεγαλύτερη ἀπό τοῦ Ο.Γ.Α.! Κάποτε ἕνας ἄρρωστος παρακαλοῦσε τόν ἅγιο Παντελεήμονα νά τόν κάνῃ καλά. Ὁ ἅγιος Παντελεήμων ὁμως δέν τόν ἔκανε. Ἐκεῖνος ἐπέμενε καί παρακαλοῦσε συνέχεια. Στό τέλος τόν ἐθεράπευσε. Ὅταν αὐτός πέθανε καί πῆγε στή ἄλλη ζωή, εἶδε ὅτι ἔχασε πολλά στεφάνια ἔνεκα τῆς θεραπείας του. Τότε λέγει στόν ἅγιο Παντελεήμονα: «Γιατί μέ ἔκανες καλά; Ἐσύ γνώριζες ὅτι θά χάσω τά στεφάνια, γι' αὐτό δέν ἔπρεπε νά μέ θεραπεύσης». Ἔτσι βρῆκε τό μπελά του ὁ ἅγιος Παντελεήμων!





## ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΝΕΚΤΑΡΙΟ ΣΤΗ ΣΗΛΥΒΡΙΑ

Στις 9 Νοεμβρίου, με την ευκαιρία της έορτης του Ἁγίου Νεκταρίου, εκατό και πλέον προσκυνητές από την Πόλη, με επικεφαλής τόν Μητροπολίτη Σελευκείας Κύριλλο, εκδράμαμε στή Σηλυβρία τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, μέ σκοπό νά τιμήσουμε τόν Ἅγιο τοῦ αἰῶνα μας, μέ πανηγυρική ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία, στήν γενέτειρά του.

Ἡ 9η Νοεμβρίου, ἡμέρα μνήμης τοῦ νεοφανοῦς Ἁγίου Νεκταρίου, ἐορτάζεται σέ παγκόσμια κλίμακα, σ' ὅλα τά πλάτη καί τά μήκη τοῦ κόσμου, γιατί ἡ μορφή του ἔχει ἤδη κατακτήσει τήν ἀπέραντη εὐλάβεια τῶν πιστῶν χριστιανῶν μας.

Πάνω ἀπό χίλιες ἐκκλησίες σ' ὅλο τό κόσμο ἔχουν κτιστεῖ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου, ὅπου τιμᾶται μέ ἰδιαίτερη μεγαλοπρέπεια ἡ μνήμη του.

Τιμᾶται στή Χίο, ὅπου ἐκάθη μοναχός, στήν Ἀθήνα ὅπου ἐσπούδασε τά νάματα τῆς ἱερᾶς ἐπιστήμης, στήν Ἀλεξάνδρεια ὅπου χειροτονήθηκε ἐπίσκοπος Πενταπόλεως, καί στήν Αἴγινα ὅπου φυλάσσεται τό τίμιο καί ἅγιο λείψανό του.

Στήν ἰδιαίτερή του πατρίδα, τήν Σηλυβρία, οἱ ἐορτασμοί δέν θᾶπρεπε νά ὑστερήσουν. Πολλές προσπάθειες ἔγιναν γιά τό σκοπό αὐτό, καί μέ τή χάρη του στέφθηκαν μέ ἐπιτυχία.

Ὁ Ἅγιος Νεκτάριος ὁ θαυματουργός, ὁ Ἐπίσκοπος Πενταπόλεως ὁ ἐν Αἰγίνῃ, ἄρχισε νά τιμᾶται καί στή γενέτειρά του, τή

Σηλυβρία. Καί φέτος, ὅπως καί πέρυσι, ὁ Ἅγιος τοῦ αἰῶνα μας τιμήθηκε μέ πανηγυρική Ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία ἀλλά καί μέ πολυπληθῆ συμπαράσταση κλήρου καί λαοῦ.

Καί νά, τήν 9η Νοεμβρίου τό ξεκίνημα ἄρχισε ἀπό τήν πλατεῖα Ταξιέμ καί ἀπό τόν Ἅγιο Κωνσταντῖνο Ὑψωμαθίων μέ τά δύο ὑπερπλήρη πούλμαν, καί μετά ἀπό μία θαυμάσια παραλιακή διαδρομή βρεθήκαμε στή πόλη, στή γειτονιά, στήν ἀτμόσφαιρα τοῦ χώρου τῆς πατρικῆς οἰκίας του, ἐκεῖ ὅπου εἶδε τό φῶς τῆς ἡμέρας ὁ χαρισματοῦχος Ἅγιός μας.

Ἐκεῖνο δέ πού μᾶς συνεκίνησε βαθύτατα ἦταν ἡ ὑποδοχή πού μᾶς ἐπεφύλαξε ἡ γενέτειρα τοῦ Ἁγίου. Κατά τήν εἴσοδό μας στή πόλη, ἐκ μέρους τῶν τοπικῶν Δημορχιακῶν ἀρχῶν μᾶς ὑποδέχτηκαν μέ ἀγάπη καί τιμή ὁ Ἀντιδήμαρχος τῆς πόλεως καί ὁ πολίος παλαίμαχος ἰατρός κ. Cemal Kozanoglu.

Τήν Θεία Λειτουργία τέλεσε ὁ ἅγιος Ροδοστόλου κ. Χρυσόστομος ἀπό τό Ἅγιο Ὄρος, βοηθούμενος ἀπό τόν Μ. Οἰκονόμο π. Μελέτιο, τόν πρωτοπρεσβύτερο π. Διονύσιο Σιωνίδη, ἰατρό, καί τόν διάκονο Φώτιο, στήν κρύπτη τοῦ ἐρειπωμένου Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἢ μᾶλλον στήν ἐντυπωσιακή κινστέρινα τοῦ Ἀλέξιου Ἀπόκαυκου πού μέ τίς δώδεκα διπλές ἀψίδες τῆς ὑποβάσταζε τά θεμέλια τοῦ σταυροειδοῦς μετά τρούλλου Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

Οἱ ἱεροψάλτες γέμισαν τήν ἀτμόσφαιρα μέ ὕμνους γλυκύτατους πού ἔκαναν τόν Ἅγιο νά ἀγάλλεται καί νά χαίρεται, γιατί χρόνια εἶχαν νά ἀκουστοῦν σ' αὐτή τήν περιοχὴ τέτοιες μελωδίες.

Ἡ Θεία Λειτουργία ἀναπτέρωσε ἔστω καί γιά λίγες στιγμές τό ἠθικό μας καί μᾶς ἐξώθησε νά γιορτάσουμε ἀληθινά καί ἀνυπόκριτα τό πανηγύρι τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου.

Ἡ παράδοση ἀναφέρει ὅτι σαράντα ἐκκλησιές καὶ ἀγιάσματα λειτουργοῦσαν στή Σηλυβρία. Οἱ πιό γνωστές ἀπ' αὐτές ἦταν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος· τῶν γενεθλίων τῆς Θεοτόκου μέ τήν περίφημη εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Σηλυβριανῆς, ὅπου τήν 8η Σεπτεμβρίου τελοῦνταν ἕνα μεγάλο πανηγύρι· τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, στό Παραπόρτι· τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, πού κτίσθηκε ἀπό τόν Ἀλέξιο Ἀπόκαυκο· καί τοῦ Ἁγίου Ἀγαθονίκου, ὅπου μαρτύρησε ὁ Ἅγιος καί πού εἶχε κτισθεῖ καί αὐτός ἀπό τόν Ἀλέξιο Ἀπόκαυκο.

Ὅλες αὐτές οἱ ἐκκλησιές θά δέχονταν ἀσφαλῶς τήν ἐπίσκεψη καί τόν ἐκκλησιασμό τοῦ μικροῦ τότε Ἀναστασίου Κεφαλαῖ (Ἁγίου Νεκταρίου). Ἐκεῖ ἀγαλλομένῳ ποδί ἔτρεχαν τά παιδικά πόδια τοῦ Ἁγίου μας μεταξύ πατρικῆς ἐστίας καί Ναοῦ, γιά νά ἀποθέσει προσευχόμενος τά παιδικά ψελλίσματα τῶν χειλέων του καί τούς ἀλάλητους στεναγμούς τῆς καρδιάς του. Ἀπ' ἐκεῖ ξεκίνησαν οἱ ἐλπίδες καί τά ὄνειρά του γιά τήν μελλοντική του πορεία.

Σ' αὐτό τόν τόπο κι' ἐμεῖς, σάν ταπεινοί προσκυνητές, προσφέραμε τή λογική λατρεία τῆς Ἐκκλησίας μας, τή Θεία Εὐχαριστία, πρὸς τόν ἐν Τριάδι Θεό.

Συγκινηθήκαμε ὅταν ἀκούσαμε τήν φήμη τοῦ οἰκείου Μητροπολίτη Σηλυβρίας κ. Αἰμιλιανοῦ. Δακρῦσαμε ὅταν ἀκούσαμε νά μνημονεύονται τό ὄνομα τοῦ τελευταίου ἐν ἐνεργείᾳ Μητροπολίτη τῆς Σηλυβρίας κυροῦ Εὐγενίου Παπαθωμᾶ (1855-1934) καθώς καί τά ὀνόματα τῶν τριῶν ἀειμνήστων ἐκ Σηλυβρίας ἐπιφανῶν Ἀρχιερέων τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα, Σωκράτη Σταυρίδη, Μητροπολίτη Ἱερισσοῦ καί Ἁγίου Ὁρους (1866-1945), τοῦ Γερμανοῦ Στρηνοπούλου, Θυατείρων (1872-1951) καί Σωφρονίου Σταμούλη, Ἐλευθερουπόλεως (1875-1960).

Στό τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας καί ἐντός τῆς ἱερᾶς Κρύπτης ἔγινε ἡ Λιτάνευση τῆς εἰκόνας τοῦ Ἁγίου καί δέηση κῦπέρ ὑγείας τῶν ἀπανταχοῦ γῆς ζώντων Σηλυβριανῶν καί ὑπέρ μακαρίας μνήμης καί αἰωνίου ἀναπαύσεως τῶν θεοφιλῶς καί θεαρέστως διακονησάντων ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ ταύτῃ Ἀρχιερέων, Ἱερέων καί Διακόνων, ὡς καί πάντων τῶν τε ἐν Σηλυβρία καί ἀπανταχοῦ γῆς ἀναπαυομένων Σηλυβριανῶν ἀδελφῶν ἡμῶν.

Κατά τήν λιτάνευση ἐπίσης τῆς εἰκόνας ἀνεγνώσθησαν τά ὀνόματα ὄλων τῶν προσκυνητῶν καί τῶν στενῶν συγγενῶν αὐτῶν.

Μετά τό τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας, στό πολυτελέστατο ἐστιατόριο ΟΝΑΥ παρατέθηκε πλουσιότατο γεῦμα, τό ὁποῖο εὐλόγησε ὁ προεξάρχων Ἀρχιερέας Ροδοστόλου κ. Χρυσόστομος. Κατά τήν διάρκεια τοῦ γεύματος μέ τά πλούσια ἐδέσματα, τήν ἑλληνική μουσική καί τό φιλόξενο πνεῦμα, ἐπεκράτησε μεγάλη ἐγκαρδιότητα μεταξύ τῶν συνδαιτημόνων.

Τό γεῦμα αὐτό ἐτίμησαν μέ τήν παρουσία τους ὁ Ἀντιδήμαρχος τῆς Σηλυβρίας καί ὁ ἰατρός κ. Cemal Kozanoglu, γνωστός στήν ὁμογένεια γιά τά φιλογενῆ αἰσθήματά του καί τό περίφημο διδλίο του «Ἡ Σηλυβρία ἀπό πάσης πλευρᾶς», οἱ ὁποῖοι κατά τήν διάρκεια τῶν προσφωνήσεων ἐπευφημήθηκαν μέ ζωηρά χειροκροτήματα ἀπό ὄλους τούς συνδαιτημόνας.

Τό προσκύνημα ἔληξε μέ τίς εὐχές ὄλων μας πρὸς τόν Θεό καί τόν Ἅγιο Νεκτάριο, νά δεχθεῖ μέ εὐμένεια τήν “μικρά λειτουργία μας” στή γενέτειρά του, ἀλλά μεγάλη σέ ἐγκάρδιο πόθο καί κατάνυξη, σάν προσφορά εὐλάβειας ἀπό τήν ἐπίγεια πατρίδα του.

*Πρωτοπρεσβύτερος Διονύσιος Σιωνίδης  
Θεολόγος-Ἱατρός*



ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ  
ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΝΙΚΟΛΑΟ ΜΥΡΩΝ ΤΗΣ ΛΥΚΙΑΣ,

(3-7 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1999)

Σάν κάποιος νά μᾶς ἀκούμπησε, ὅπως πάλαι τόν Προφήτη Ἡλία, καί μᾶς εἶπε χαράματα τῆς 3ης Δεκεμβρίου «ἀνάστα, φάγε καί πίε, ὅτι μακρὰ ἀπό σοῦ ἡ ὁδός!». Καί πράγματι βρεθήκαμε ὅλοι στήν Πλατεία τοῦ ὑπαίθριου θεάτρου γιά νά καλύψωμε ἐν τῇ ἰσχύει τῆς βρώσεως αὐτῆς τήν ἀπόσταση Κων/πολης-Ἀττάλειας σέ μία μέρα (750 χλμ. περίπου σέ κάθετο ἄξονα). Ἀφήνοντας τήν Πόλη καί τό Κατάστενον (Βόσπορος) καί δεξιά τῆς γέφυρας τόν Ἅγιο Φωκᾶ, μπαίνουμε στήν Χαλκηδόνα καί ἐν συνεχείᾳ τήν Βιθυνία. Ἀφήνουμε καί τόν Χάρακα, τήν πόλη ὅπου πέθανε ὁ Μ. Κων/νος, καί τά μεταξωτά της χαλιά καί προχωροῦμε στήν πρωτεύουσά της τήν Νικομήδεια, πού πρόσφατα χτυπήθηκε ἀπό τούς σεισμούς. Εἶναι ἡμέρα Παρασκευή καί 3 Δεκεμβρίου, δηλαδή παραμονή τῆς Ἁγίας Βαρβάρας. Θυμόμαστε τό ἀγιολόγιον τῆς Ἐκκλησίας μας καί τά μαρτυρολόγια τῶν συναξαρίων καί ψάλλομε τά ἀπολυτίκια, χαιρετώντας τήν ἄλλοτε Μονή-Μητρόπολη τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, τήν φυλακή τῆς Ἁγίας Βαρβάρας, τούς ἱερομάρτυρας Θεοφύλακτο καί Ἄνθιμο, ἐπισκόπους Νικομηδείας, τούς δισμυρίους καέντας καί λοιπούς. Καταλήγουμε γιά διανυκτέρευση στήν παραλιακή Ἀττάλεια, πρωτεύουσα τῆς Παμφυλίας, πού τήν χρησιμοποιοῦμε καί σάν ἀφετηρία γιά τίς ἐξορμήσεις μας. Κύριος σκοπός μας βέβαια εἶναι ἡ πραγματοποίηση τῆς προσκυνηματικῆς λιτανείας πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου.

Πάταρα, ἡ ἐπίγειος πατρίς, ἡ γενέτειρα τοῦ Ἁγίου μας, ἐκεῖ ὅπου εἶδε τό φῶς τῆς ἡμέρας. Ἐκεῖ ἀπό ἀρτιγέννητον βρέφος εἴκνυσε τήν προσοχὴν τῶν γονέων του. Τετάρτη καί Παρασκευή δέν πλησιάζει νά θηλάσει τό μητρικό γάλα. «Τί ἂν θέλῃ τό βρέφος τοῦτο εἶναι;». Ἐγκρατείας διδάσκαλος νηπιόθεν.

Ἡ σφραγὶς δωρεᾶς ξεκίνησε ἀπὸ τά Πάταρα γιά νά συνεχισθεῖ στήν πορεία του σάν ἐπισκόπου τῶν Μύρων. «Κανὼν πίστεως» μέ τήν συμμετοχὴ του στήν Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο (325 μ.Χ.) καί στή διαφύλαξη τοῦ συμβόλου τῆς Νικαίας. Ὁ βίος του εἶναι κατάκτηση τῶν ὑψηλῶν διὰ τῆς ταπεινώσεως καί τῶν πλουσίων διὰ τῆς πτωχείας. Ἡ χάρις τῶν θαυμάτων του εἶναι ἀρχαιοτάτη καί ἡ λειτουργικὴ του τιμὴ ξαπλώνεται σέ Ἀνατολή καί Δύση.

Ἐδῶ στά Πάταρα πρέπει νά θυμηθοῦμε καί τόν ἄλλο ἐκεῖνο ἱερομάρτυρα, Μεθόδιο Πατάρων, οὗ ἡ μνήμη τῇ 20ῇ Ἰουνίου, καθὼς ἐπίσης καί τόν τελευταῖο μητροπολίτη Πατάρων Μελέτιο τόν Χρηστίδη. Μετὰ ἀπὸ μία ὑπερπεντηκονταετη ἀρχιερατεία ἐξεδήμησε πρὸς τόν Κύριο ἀνάμεσα στό προσφυγικὸ του ποίμνιο στήν Νέα Ἰωνία.

Στίς ἐλεύθερες ὥρες τοῦ προσκυνηματός μας εἶχαμε κάθε εὐκαιρία νά ἐπισκεφθοῦμε τούς χώρους τῆς κλασικῆς μας ἀρχαιότητος. Καί πρῶτα ἀπὸ ὅλα τό ἀξιόλογο μουσεῖο τῆς πόλεως Ἀττάλειας, τόν ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, πού ἔχει μετατραπῆ σέ Μουσεῖο. Τὴν ἀρχαία Πέργη μέ τό σωζόμενον θέατρο καί τό στάδιο χωρητικότητος δέκα χιλιάδων ἀτόμων. Τὴν Ἄσπενδον, μέ τό ἐπίσης ἀρχαῖο καλοδιατηρημένο θέατρο καί τὴν ἐντυπωσιακὴ ἀκουστικὴ του τέχνη. Τὴν ὀροσειρὰ τοῦ Ταύρου (ἀρχαία ὀνομασία, Κλίμαξ), τόν Κορυδαλλό καί τό Φοῖνικε (Φοῖνιξ), τούς καταρράκτες καί τούς λαξευτοὺς τάφους. Δέν ξεχνᾶμε ὅμως αὐτό πού

λέγει ὁ Ἄλεξ. Παπαδιαμάντης, ὅτι μεταξύ τῆς ἀρχαιότητος καί τοῦ σήμερα παρεμβάλλεται ἱστορικά ἡ Ρωμιούνη μας.

Φθάνομε στόν Μέγα Ἑσπερινό τῆς παραμονῆς, 5 Δεκεμβρίου. Ἐγινε ὑπαιθριος, «παρά θίν' ἄλος» θᾶλεγε ὁ Ὅμηρος, ἐκεῖ ὅπου «ἀναβαίνουνσιν ὄρη καί καταβαίνουνσι πεδία» θά ἔφελνε ὁ Δαυίδ, «παρά τήν θάλασσαν Γενησαρέτ» ὁ Εὐαγγελιστής, ἢ στόν μεγάλο ναό τοῦ σύμπαντος, θᾶγραφε ὁ Κων/νος Καλλίνικος, μεταξύ Ὁλύμπου τῆς Λυκίας καί Μεσογείου, μπροστά στήν ἀπεραντοσύνη τῆς θαλάσσης, ἐκεῖ, ἀντήχησε τό «Μύροις παροικήσας αἰσθητῶς, μῦρον ἀληθῶς ἀνεδείχθης, μῦρον χρισθεῖς νοητῶ, Ἅγιε Νικόλαε, Ἀρχιεράρχα Χριστοῦ» καί τό «Φῶς ἰλαρόν ἐπὶ τήν ἡλίου δύσιν». Ἐκεῖ ἔγινε καί ἡ διανομή τῆς ἀρτοκλασίας καί τοῦ ἀναμνηστικοῦ μεταλλείου ἀπό τόν ἅγιο Μύρων κ.κ. Χρυσόστομο.

Ἐημερώνοντας ἡ 6η Δεκεμβρίου μᾶς βρῆκε στά Μύρα, στήν ἀρχαία βασιλική τοῦ Ἁγίου Νικολάου, τήν Μονή τῆς Νέας Σιών, τήν Μητρόπολη τῆς Λυκίας. Τό ἱερό σύνθρονο δέχθηκε τά θήματα τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου Μύρων Χρυσοστόμου μετά τῆς συμπαραστάσεως τοῦ τιμίου πρεσβυτερίου. Τό ἱερό θυσιαστήριο δέχθηκε τήν τέλεση ὑπό τοῦ ἰδίου τῆς ἀναιμάκτου θείας μυσταγωγίας. Τά δέ κύκλω ἰστάμενα καί περιπτάμενα Χερουβεῖμ τήν ἐκ τῶν χειλέων μας γνώριμον ψαλμωδία «Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος, Κύριος Σαβαώθ». Μετά τήν Θεία Λειτουργία καί τήν προσκύνηση τοῦ κενοῦ τάφου τοῦ Ἁγίου παρετέθη πλούσια τράπεζα σέ ὅλους τοὺς προσκυνητάς μέ κατάλυση ἰχθύων. Ἐπεκράτησε μεγάλη ἐγκαρδιότης καί ἐπικοινωνία μεταξύ τῶν συνδαιτημόνων.

Ἄξιζον πολλά συγχαρητήρια σ' αὐτούς πού εἶχαν τήν πρωτοβουλία τοῦ ἑορτασμοῦ καί τοῦ συμποσίου καί ὅλων τῶν ἐκδηλώσεων πού γέμισαν τό πρόγραμμα καί ἔδωσαν πολλές εὐκαιρίες γνωριμίας καί φιλίας.

Ἡ ἐπομένη ἡμέρα, 7η Δεκεμβρίου, καθιερωμένη ἀπό τήν ἐκκλησιαστική καί μοναστηριακή παράδοση σάν μεθέορτος τοῦ Ἁγίου Νικολάου καί τῆς μνήμης τῶν κτιτόρων, μᾶς βρῆκε στή μεγαλοῦπολη τῆς Σμύρνης. Στό ναῖδριον τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς τελέσθηκε ἡ Θεία Λειτουργία ἀπό τόν ἅγιο Ἱερισσοῦ κ. Νικόδημο. Τό δέ ἱερό κτιτορικό μνημόσυνο ἀπό τόν ἅγιο Μύρων κ. Χρυσόστομο στό Ὁρθόδοξο κοινοτικό κοιμητήριο κατά τήν ἔξοδο τῆς πόλεως. Ἐντονο συγκλονισμό σέ ὅλους μας προεκάλεσε ἡ στιγμή πού ὁ ἀρχιερεὺς γονυκλινῆς προσέφερε τὰς ἀρχιερατικάς εὐχὰς ὑπὲρ τῶν καθ' ὅλην τήν περιοχὴ ἀναπαυομένων καί ἀδίκῳ θανάτῳ τελειωθέντων.

Δοξάζοντες τόν ἐν Τριάδι Θεό καί εὐχαριστοῦντες τόν Ἅγιο Νικόλαο πού μᾶς ἀξίωσε νά παροικήσωμε Μύροις καί αἰσθητῶς, πῆραμε τόν δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς.

*Πρωτοπρεσβύτερος Διονύσιος Σιωνίδης  
Θεολόγος-Ἱατρός*





## ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΑ

### ΕΚΟΙΜΗΘΗ ΕΝ ΚΥΡΙΩ Ο ΜΟΝΑΧΟΣ ΣΥΜΕΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΤΗΣ

Στίς 29 Νοεμβρίου 1999 έκοιμήθη έν Κυρίω ό άδελφός τής Έερᾶς Μονῆς μας, π. Συμεών. Έγκατεβίωσε στήν Μονή τόν Μάϊο τοῦ 1939 καί έκάρη μοναχός άπό τόν τότε Καθηγούμενο Θεόδωρο. Άγωνίσθηκε θεοφιλῶς στήν μοναχική ζωή. Έργάσθηκε σέ διάφορα διακονήματα προσφέροντας τόν κόπο του γιά νά άναπαύσει τούς άδελφούς. Τό Μαγειρεῖο τής Μονῆς, τό Άντιπροσωπεῖο στίς Καρυές (Άγιος Τρύφων) καί τό δασονομεῖο στό δάσος τής Μονῆς (Άγιος Θεολόγος) τόν εἶχαν επί πολλά χρόνια διακονητή καί έγνώρισαν τήν άφοσίωσί του στό έκάστοτε διακόνημα. Τελευταῖα, όταν εἶχε περάσει στήν τρίτη ήλικία, δέν στάθηκε άδρανής. Άνέλαβε οἰκιοθελῶς νά φροντίζει τήν καθαριότητα στους έξωτερικούς χώρους μέχρι τόν άρσανᾶ. Πάντοτε έγραζόταν φιλότιμα. Καί όταν άκόμη ή υγεία του δέν τοῦ επέτρεπε νά κινηθῆ, εκείνος μέ πολλή βία έσκυβε καί ξεχορτάριζε τό καλντερίμι. Τά χέρια του δούλευαν μέ τή σκούπα καί τό φαράσι, αλλά καί ό νοῦς του δούλευε μέ τήν προσευχή. Ήταν αὔστηρός. Κάποτε ἴσως καί νά σκανδάλιζε τούς προσκυνητάς ή αὔστηρότητά του. Μερικές φορές όμως ἦταν καί σωτήρια, όταν τήν δέχονταν καλοπροαίρετα.

Άν καί έπασχε άπό πολλές καί δυσίατες άσθένειες, στόν έαυτό του ἦταν σκληρός καί δέν δεχόταν τήν παραμικρή έξυπηρέτησι.

Όλα τά φρόντιζε μόνος του. Στούς άλλους άσθενεῖς όμως ἦταν ύπερβολικά συμπαθής.

Γιά τόν έαυτό του εἶχε πάντοτε τήν τελευταία θέσι. Τιμοῦσε τά άξιώματα τῶν άδελφῶν. Τιμοῦσε έξαιρέτως τό άξίωμα τοῦ ήγουμένου. Δέν τοῦ ἦταν άρκετή ή εύλογία μέ τό χειροφίλημα, άπαιτοῦσε καί νά τόν σταυρώσει στό κεφάλι. Τό ἴδιο τιμοῦσε καί τήν ιερωσύνη. Όταν έγρόταν επίσκοπος, δημιουργοῦσε έπεισόδιο μέχρις ότου καταλάβη ό άρχιερεῦς ότι ό γερο-Συμεών ζητεῖ νά άσπασθῆ καί τό έγκόλπιο του καί νά δεχθῆ τήν εύλογία επί τής κεφαλῆς του.

Η εἰκόνα πού εἰδειχνε πρός τά έξω δέν άπειχε πολύ άπό τήν εἰκόνα ενός σαλοῦ διά Χριστόν. Όταν δούλευε, φοροῦσε ένα τσουβάλι γιά ποδιά. Συχνά οἱ έκδηλώσεις του προκαλοῦσαν τόν γέλωτα καί δημιουργοῦσαν εύθυμία γύρω του κανείς δέν ξέρει άκόμη γιατί. Όταν γελοῦσαμε μαζί του γι' αὐτά, χαιρόταν καί συνέχιζε τά καμώματά του.

Υπομονετικός στό έπακρον. Δέν εἶχε άπαιτήσεις. Άγαποῦσε κάπως τό κρασί. Φρόντιζε νά έχει περισσότερο άπό μιá διακονία κοντά του, γιά νά προσφέρει σέ ὅποιον θά τιμοῦσε τό τραπέζι του, κάπου σέ μιá γωνιά τής λάντζας.

Έκει, άπό τήν γωνιά τής λάντζας πῆρε τήν κατιοῦσα ή ἤδη πολλαπλῶς κλονισμένη του υγεία. Δέν δεχόταν γιαντρό. Ζητοῦσε μόνο τήν βοήθεια τοῦ Χριστοῦ καί τῶν Άγίων. Δεχόταν στά τελευταῖα του καί τήν παρηγοριά τῶν άδελφῶν. Δέν φοβόταν τόν θάνατο. Φοβόταν μόνο μή καταπέσει καί κουράσει τούς άδελφούς. Γι' αὐτό έβίαζε τόν έαυτό του νά στέκη ὄρθιος, καί όταν ἦταν έτοιμος νά σωριασθῆ. Ζητοῦσε άπό τόν Θεό νά πεθάνη χωρίς νά ταλαιπωρή κανένα. Ό Θεός τόν άξίωσε. Έπεσε στό κρεβάτι, όταν πλέον διαδοχικά έπεισόδια τόν έπεισαν ότι δέν μπορεῖ πλέον

νά στέκεται. Ένας μήνας ήταν ή παραμονή του στό νοσοκομείο τής Μονής. Χωρίς πόνους παρέδωσε τήν ψυχή του στό χέρια του Θεού, τόν όποιο από νεαράς ήλικίας αγάπησε καί στόν όποιο άφιέρωσε τά όγδόντα χρόνια τής έπιγείου ζωής του.

\* \* \*

### ΠΑΝΘΡΗΣΚΕΙΑΚΟ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΘΕΟΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ»

Η επί τών δογματικών θεμάτων Έπιτροπή τής Έρεās Κοινότητας του Άγίου Όρους δημοσίευσε στις 11/24-3-2000 κριτική του περιοδικού «Θεός καί Θρησκεία» (έκδ. Άρη Τερζόπουλου), μέ τήν όποία άποδεικνύει ότι τό περιεχόμενο του περιοδικού είναι συγκρητιστικού-πανθρησκειακού χαρακτήρος. Η ιδέα, ότι μέ τόν θρησκευολογικό προσανατολισμό του τό περιοδικό προβάλλει μέ σύγχρονο τρόπο τήν Όρθοδοξία στόν κόσμο, άποδεικνύεται διά τής ως άνω κριτικής παραπλανητική.

Η κριτική έστιάζεται στό ότι τό περιοδικό «Θεός καί Θρησκεία»: Βλέπει ιεροφάνεια σέ όλες τές θρησκείες, χωρίς νά τήν άρνεϊται άκόμη καί στόν σατανισμό. Προβάλλει τόν μονοθεϊσμό ως κοινό παρονομαστή στόν Χριστιανισμό, τόν Όουδαιισμό καί τό Όσλάμ, καί θεωρεί τήν κάθε θρησκευτικότητα άθθεντική άναζήτηση του άληθινού Θεού. Προωθεί τήν ιδέα του συγκρητιστικού διαχριστιανικού οίκουμενισμού. Προβάλλει ως ήθος τής Όρθοδοξίας ένα ήθος πού απέχει πολύ από τό ήθος τής Όρθοδόξου Έκκλησίας. Καθίσταται μέ όλα τά άνωτέρω όργανο τής Νέας Έποχής.

\* \* \*

### ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Κατά τήν διάρκεια του έτους 2000 ό χριστιανικός κόσμος άφιέρωσε πλήθος έκδηλώσεων, για νά τιμήσει τόν Κύριο μας Όησου Χριστό ως Θεό καί Σωτήρα του κόσμου. Αυτό τό έτος επέλεξε καί ό διάβολος νά προσβάλει μέ τόν χυδαιότερο τρόπο τό Πανάγιο Πρόσωπο του Κυρίου μέσα από τές σελίδες βλασφήμου βιβλίου, πού δυστυχώς έγράφη στην Όρθόδοξο Ελλάδα. Οι αντίδράσεις του πιστού λαού ήσαν εύλογες καί φανέρωσαν ότι στόν τόπο μας δέν γίνονται άποδεκτές οι βλάσφημες, άνιστόρητες καί παρανοϊκές ιδέες κάποιων δήθεν προοδευτικών.

Σέ άρθρο του, πού έτυχε εύρυτάτης άποδοχής από τό πλήρωμα τής Έκκλησίας, ό Καθηγούμενος τής Έρεās Μονής μας, Όρχιμανδρίτης Γεώργιος, έπισημαίνει ότι ό βλάσφημος συγγραφέας κ. Μ. Όνδρουλάκης καί οι ύποστηρικτά του, πού ύποτίθεται ότι κόπτονται για τά ανθρώπινα δικαιώματα, προσβάλουν βάνουσα τό θεμελιωδέστερο δικαίωμα συνανθρώπων τους, πού θέλουν νά γίνεται σεβαστό καί νά μή ύβρίζεται τό Πρόσωπο πού αυτοί πιστεύουν καί λατρεύουν ως Θεό. Ζητεί κατόπιν τό έλεος καί τήν συγχώρηση του Κυρίου για όλους τούς ύβριστάς Του καί εύχεται νά μετανοήσουν καί νά ιδούν σωστά καί καθαρά τό άγιο καί θείο Του Πρόσωπο.

\* \* \*

### ΠΑΡΟΝ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΣΤΙΣ ΛΑΟΣΥΝΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Οι μεγαλειώδεις σέ όγκο καί παλμό καί ταυτόχρονα ύποδειγματικές σέ σοβαρότητα, ήθος καί εύπρέπεια λαοσυνάξεις τής Θεσ-



σαλονίκης καί τῶν Ἀθηνῶν ἐξεδήλωσαν τήν βούλησι τῆς πλειοψηφίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, νά ἀναγράφεται τό θρήσκευμα στά δελτία ταυτότητος, νά γίνεται δεκτὴ ἀπὸ τήν Πολιτεία ἡ ἄποψις τῆς Ἐκκλησίας σέ θέματα πού ἀφοροῦν ἀπὸ κοινοῦ τοὺς δύο θεσμούς καί γενικῶς νά γίνεται σεβαστὴ ἀπὸ τήν Κυβέρνησι ἡ Πίστις καί ἡ Παράδοσις αὐτοῦ τοῦ λαοῦ.

Δυστυχῶς καί οἱ λαοσυνάξεις ἀντιμετωπίσθησαν ἀπὸ τήν ἀντιεκκλησιαστικὴν παράταξι τῶν πολιτικῶν καί τῶν δημοσιογράφων μέ περισσὴ εἰρωνεία, ψευδολογία καί συκοφαντία. Κάποιοι ἐκκλησιαστικοὶ πάλι στάθηκαν μέ ἐπιφυλακτικότητα ἀπέναντι στίς λαοσυνάξεις –εὐτυχῶς δέν τίς τορπίλλησαν– ἐπειδὴ δῆθεν δέν βρῆκαν τήν καταξίωσί τους στήν ἱστορικὴ παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας. Ξεχνοῦν ὅμως τίς συγκεντρώσεις τοῦ λαοῦ στήν Κων/πολι ἐπὶ ἀγίου Χρυσοστόμου, πού διαμαρτύρονταν γιὰ τήν ἄδικη ἐξορία τοῦ Ἀγίου. Ἀγνοοῦν τήν δυναμικὴ συγκέντρωσι τοῦ λαοῦ τῆς Κων/λεως τό 512 ἐπὶ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Καππαδόκου, ὁ ὁποῖος ἀπαιτοῦσε τήν ἀναγραφή τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου στά Δίπτυχα. Ἀγνοοῦν τήν συγκέντρωσι τῶν Ὁρθοδόξων τῆς Ἱερουσαλήμ καί τῶν εἴκοσι χιλιάδων μοναχῶν τῆς Παλαιστίνης ἐπὶ ἀρχιεπισκόπου Ἡλία, ὑπὸ τήν ἡγεσία τῶν καθηγητῶν τῆς ἐρήμου ἀγίων Σάββα τοῦ Ἡγιασμένου καί Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου, ἡ ὁποία ζητοῦσε καί πέτυχε τήν ἐνθρόνισι Ὁρθοδόξου ἀρχιεπισκόπου. Καί αὐτές μόνο ἐνδεικτικά.

Παρόν στίς λαοσυνάξεις ἦταν καί τό Ἅγιον Ὄρος μέ τίς ἐκ Καθηγουμένων ἀντιπροσωπεῖες πού προσεκόμισαν καί ἀνέγνωσαν τὰ μηνύματα τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος καί μέ τήν παρουσία μοναχῶν ἐκ τῶν Ἱερῶν Μονῶν, τῶν Σκήτεων καί τῶν Κελλίων του. Πάντοτε ἔτοιμο νά συμπαρασταθῇ στοὺς τιμίους καί ἱερούς ἀγῶνες τῆς Ἐκκλησίας.

## BIBΛIO

### ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗΣ

Ἀπὸ τό Κέντρο Μελετῶν Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου (Λευκωσία 2000) ἐκδόθηκε τό περισπούδαστο βιβλίον τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ἀνδρέα Παπαβασιλείου μέ τίτλο «Ὁ Θεολογικὸς Διάλογος μεταξὺ Ὁρθοδόξων καί Ἀντιχαλκηδονίων». Ὁ συγγραφεὺς ὑπῆρξε μέλος τῆς Διορθοδόξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς στὸν ἐν λόγῳ διάλογο καί γι' αὐτό γράφει μέ γνώσι καί ὑπευθυνότητα. Τό βιβλίον ἀποτελεῖ σταθμὸν στήν ἐνδορθόδοξη συζήτησι γιὰ τὸν χαρακτήρα τοῦ διαλόγου. Ἐπισημαίνει μέ πλήρη συναίσθησι, ὅτι στίς ἀνεπίσημες διασκέψεις ἔγιναν ἀπαράδεκτες δογματικὲς ὑποχωρήσεις ἀπὸ πλευρᾶς Ὁρθοδόξων, γεγονός πού ὀνομάσθηκε «ἐπιβεβαίωσις τῆς Χριστολογικῆς συμφωνίας μεταξὺ Χαλκηδονίων καί Ἀντιχαλκηδονίων». Παραδέχεται ὅτι τό γεγονός αὐτό ἐπηρέασε βαθεῖα τό ἐπακολουθήσαντα ἐπίσημο θεολογικὸν διάλογο. Προβαίνει σέ θεολογικὴ κριτικὴ τῆς λεγομένης Β' Κοινῆς Δηλώσεως, ἀποδεικνύει ὅτι εἶναι κείμενο θεολογικῶς διάτρητο καί δηλώνει μέ εἰλικρινῆ διάθεσι αὐτοκριτικῆς, ὅτι σήμερα δέν θά προσυπέγραφε ἕνα τέτοιο κείμενο.

Εὐχόμεθα νά φανερώσῃ ὁ Θεὸς καί ἄλλες τέτοιες Ὁρθόδοξες θεολογικὲς φωνές, πού θά βοηθήσουν τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας νά συνειδητοποιήσῃ τίς προϋποθέσεις, κάτω μόνον ἀπὸ τίς ὁποῖες εἶναι δυνατὴ μία ἐν τῇ Ἀληθείᾳ ἔνωσις τῶν ἑτεροδόξων μέ τήν Ἐκκλησία.

\* \* \*

## Ο SIR STEVEN RANCIMAN ΣΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Ὁ παγκοσμίως γνωστός βυζαντινολόγος καί φίλος τοῦ Ἁγίου Ὁρους, Βρετανός καθηγητής Sir Steven Ranciman, ἐπεσκέφθη τό Ἅγιον Ὄρος τήν 2α Ἰουλίου 2000 μέ τήν εὐκαιρία τοῦ Ἀγιασμοῦ τοῦ σκευοφυλακίου τοῦ Πύργου τοῦ Πρωτάτου. Γιά τήν ἐπίπλωσι καί ἐξοπλισμό τοῦ ἐσωτερικοῦ χώρου τοῦ σκευοφυλακίου εἶχε προσφέρει εὐγενῶς τό χρηματικό ἀντίκρυσμα τοῦ Βραβείου Ὠνάση, μέ τό ὁποῖον εἶχε τιμηθῆ πρό ὀλίγων ἐτῶν.

Ὁ λόγος πού ἐξεφώνησε σέ ἄπταιστη ἐλληνική γλῶσσα φανερώνει εἰλικρινές ἐνδιαφέρον καί ἀγάπη γιά τό Ἅγιον Ὄρος. Γι' αὐτό τόν καταχωρίζουμε στήν συνέχεια, ὡς δεῖγμα τιμῆς πρός τό Περιβόλι τῆς Παναγίας, πού προέρχεται καί προσφέρεται ἀπό ἐξέχον πρόσωπο μέ διεθνή ἀκτινοβολία.

«Σεβασμιώτατε, Πανοσιολογιώτατοι ἅγιοι Ἀντιπρόσωποι τῶν εἴκοσι ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἄθω, Ὁσιολογιώτατοι ἅγιοι Πρῶτε καί Μέλη τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστασίας τοῦ Ἀγιωνύμου Ὁρους, Ὁσιώτατοι ἅγιοι Πατέρες καί Ἀσκηταί, Ἀγαπητοί Φίλοι τοῦ Ἁγίου Ὁρους, Εὐλαβέστατοι Προσκυνηταί,

Ἐπί τῇ εὐτυχῇ ταύτῃ περιστάσει, ἐπιτρέφατέ μοι ὅπως ἐκ βαθέων ἐκφράσω τήν εὐγνωμοσύνην μου διά τήν παρ' Ὑμῶν παρασχεθεῖσαν μοι φιλοξενίαν ἐν τῷ Ἀγιωνύμῳ Ὁρει τούτῳ.

Παρῆλθον ἑβδομήκοντα συναπτά ἔτη, ἀφ' ὅτου τό πρῶτον ἐπεσκέφθην τό Ὄρος. Ἀφιχθεῖς τότε κατά μῆνα Ἰούλιον εἶδον τόν Ἄθωνα κεκαλυμμένον ὑπό δροσερᾶς ἀχλύος, ἀνάλογον τῆς ὁποίας κατέλιπον πρό ὀλίγων ἡμερῶν ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ μου πατρίδι, τῇ Σκωτίᾳ. Μετ' ὀλίγον χρόνον, τά νέφη διελύθησαν καί ἠδυνήθην νά διακρίνω τήν ἀπαράμιλλον ὠραιότητα τοῦ Ὁρους, τό ὁποῖον ἀποτελεῖ, κατά τήν προσωπικήν μου ἐμπειρίαν, τό ὁμορφότερον θέαμα τοῦ σύμπαντος. Ἔσχον δέ τό μέγιστον προνόμιον νά ἀπο-

λαύσω τῆς εὐγενοῦς φιλοξενίας ἀνδρῶν, ὀλοκληρωτικῶς ἀφιερωμένων εἰς τήν κοινωνίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀλλά κατά τό πλεῖστον, προβεβηκότων τῇ ἡλικίᾳ. Ἐντύπωσίς μου ἦτο ὅτι οἱ τῇ ἡλικίᾳ νεώτεροι ὑπηρέται τῶν ἀγιορειτικῶν παραδόσεων ἦσαν ἐλάχιστοι.

Χάριτι Θεοῦ, οἱ φόβοι μου διεφεύσθησαν. Κατά τās ἡμέρας ταύτας, συναντῶμεν εἰς τό Ὄρος μοναχοῦς πασῶν τῶν ἡλικιῶν τελοῦντας ἐπιμελῶς τās λατρευτικὰς ἀκολουθίας, ἐπιδεικνύοντας τήν ἐκ παραδόσεως φροντίδα τῶν μοναστηριακῶν χώρων, τῶν δασῶν καί τῶν ἀγρῶν καί ἀναζωογονοῦντας τās ποικίλας αὐτοῦ παραδόσεις.

Ἀρχιτέκτονες μεριμνοῦσι μετ' ἰδιαζούσης ἐπιμελείας διά τὰ θαυμασία ἀρχιτεκτονικά οἰκοδομήματα, καλλιτέχνη συνεχίζουσι τήν θαυμασίαν ἀγιογραφικήν του παράδοσιν, συγγραφεῖς συμβάλλουσιν εἰς τήν καλυτέραν κατανόησιν τῶν πνευματικῶν ἀληθειῶν, ἐμβριθεῖς μελετηταί ἐπιμελοῦνται τās πλουσίας συλλογὰς πολυτίμων χειρογράφων καί προσεκτικοί βιβλιοθηκονόμοι ἀντιλαμβάνονται ὅτι ἡ διατήρησις καί καταγραφή τῶν Ἀγιορειτικῶν κειμένων καταδεικνύει τās κατευθύνσεις καί τās ἀποφάσεις τῶν ἁγίων Πατέρων τοῦ παρελθόντος, οὕτως ὥστε νά προετοιμασθῶμεν διά τό μέλλον.

Διά τούς λόγους τούτους, μετὰ πολλῆς καί μεγάλης χαρᾶς, παρευρίσκομαι ἐν μέσῳ ἀνδρῶν ἁγίων, συνηγμένων ἐπί τῷ καθαγιασμῷ ἀρχαίου οἰκοδομήματος, λιτῆς αἰσθητικῆς, προορισμένου διά τήν στέγασιν τῶν ἀρχείων τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἀγιωνύμου Ὁρους.

Παρακαλῶ πολύ, ὅπως δεχθῆτε τās εὐχαριστίας μου διά τήν μεγάλην εὐλογίαν τῆς παρευρέσεώς μου σήμερον ἐν τῷ μέσῳ Ὑμῶν».

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ διαγραφή τοῦ θρησκευάτου καί ἡ νέα τάξις πραγμάτων .....	5
Ἱερά Κοινότης Ἁγίου Ὑρου	
- Μήνυμα πρός τήν Λαοσύναξι τῶν Ἀθηνῶν .....	10
Ἄρχιμ. Γεωργίου, Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου	
- Παράλογη πολεμική κατά τῆς Ἐκκλησίας.....	12
- Θεολογικός ὁ λόγος τῆς Ἐκκλησίας.....	17
- Λόγος Θεοῦ καί ὄχι ἔθνοφυλετικός ὁ λόγος τῆς Ἐκκλησίας.....	23
- Ἀγώνας γιά νά μή ἀποχριστιανισθῇ ὁ λαός μας.....	25
- 10 ἐρωτήματα γιά τίς συνειδήσεις ὄσων κατηγοροῦν τήν Ἐκκλησία.....	28
Ἄρχιμ. Γεωργίου, Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου	
Μοναχισμός καί θέα τοῦ Ἀκτίστου Φωτός.....	42
Ἑόρτιοι Χαιρετισμοί	
Ἑορτάσωμεν πιστοί ἑορτήν πνευματικὴν.....	67
Μ. Ἑβδομάδα. Ἀναμνήσεις καί βιώματα.....	71
Μωϋσέως Μοναχοῦ Ἁγιορείτου	
Τό Ἅγιον Ὑρος σήμερα .....	76
Συνομιλία μέ τόν Γέροντα Παῖσιο.....	80
Πρωτοπρ. Διονυσίου Σιωνίδη	
Προσκύνημα στόν ἅγ. Νεκτάριο Σηλυβρίας.....	87
Προσκύνημα στόν ἅγ. Νικόλαο Μύρων τῆς Λυκίας.....	91
Ἐπίκαιρα γεγονότα καί θέματα.....	95